

HALMAJUGRA

TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJÁNAK ÉS

TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVÉNEK

HELYZETFELTÁRÓ, HELYZETELEMZŐ, HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ

HALMAJUGRA

TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJÁNAK ÉS

TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVÉNEK

HELYZETFELTÁRÓ, HELYZETELEMZŐ, HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZE

ALÁÍRÓLAP

GENERÁL TERVEZŐ:

KŐSZEGHY ÉPÍTÉSZET BT.

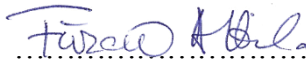
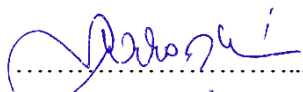
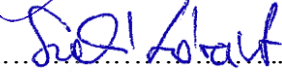

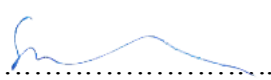
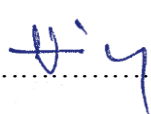
PH.

4029 Debrecen, Lorántffy u. 25.

Tel.: +36 20 384 38 50

e-mail: koszeghy@gmail.com

Kőszeghy Építészeti Bt.
4029 Debrecen, Lorántffy u. 25.
Adószám: 22832096-2-09
Cégjegyzékszám: 09-06-001989

VEZETŐ TELEPÜLÉSTERVEZŐ:	KŐSZEGHY ATTILA	TT-1 09-0260	
TELEPÜLÉSTERVEZŐ MUNKATÁRS:	KŐSZEGHY ÁBEL	TT-09-0655	
TELEPÜLÉSTERVEZŐ MUNKATÁRS:	FÜZESI ATTILA		
HÍRKÖZLÉS:	LAKATOS ISTVÁN	TH-15-0342	
ENERGIAKÖZMŰ	SZABÓ LÓRÁNT	TE-09-0408	
VÍZIKÖZMŰ	SZABÓ LÓRÁNT	TV-09-0408	
TÁJRENDEZÉS	ZSILA LÁSZLÓ	TK-09-0583	
KÖRNYEZETVÉDELEM	SZABÓ PÉTER IMRE	BPMK 01-13126	
KÖZLEKEDÉS	VASAS KÁROLY	TKö-09-0285	

2018. AUGUSZTUS

HALMAJUGRA

TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJÁNAK ÉS TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVÉNEK

HELYZETFELTÁRÓ, HELYZETELEMZŐ, HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZE

Tartalom

ELŐSZÓ.....	9
1. HELYZETFELTÁRO MUNKARÉSZ.....	10
1.1. TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK ÉS TÉRSÉGI KAPCSOLATOK, HALMAJUGRA HELYE A TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN	10
1.2. –1.3. A TELEPÜLÉS HELYZETE A TERÜLETFEJLESZTÉSI ÉS TERÜLETRENDEZÉSI DOKUMENTUMOK TÜKRÉBEN	13
<i>A helyi és térségi gazdaságfejlesztés.....</i>	<i>15</i>
<i>A területpolitika és a vidékfejlesztés szempontjai, nemzeti prioritásai</i>	<i>15</i>
<i>Helyi, térségi vidékfejlesztési együttműködések.....</i>	<i>17</i>
<i>Romák által magas arányban lakott térségek fejlesztése</i>	<i>17</i>
<i>Ásványkincs-gazdálkodás térségi szemléletben</i>	<i>18</i>
1.4. A SZOMSZÉDOS TELEPÜLÉSEK HATÁLYOS TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERVEINEK - AZ ADOTT TELEPÜLÉS FEJLESZTÉSÉT BEFOLYÁSOLÓ - VONATKOZÓ MEGÁLLAPÍTÁSAI	21
1.5. HATÁLYOS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI DÖNTÉSEK BEMUTATÁSA	22
1.5.1. A hatályos fejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai... ..	22
1.5.2. Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések	23
1.6. A TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVI ELŐZMÉNYEK VIZSGÁLATA	23
1.6.1. A hatályban lévő településrendezési eszközök	23
1.6.2. A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek.....	26
1.7. A TELEPÜLÉS TÁRSADALMA.....	27
1.7.1. Demográfia, népesesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség	27
1.7.2. Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések, vallási közösségek stb.)	34
1.8. HALMAJUGRA TELEPÜLÉS HUMÁN INFRASTRUKTÚRÁJA	36
1.8.1. Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy stb.)	36
1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása	41
1.9. HALMAJUGRA GAZDASÁGA.....	42
1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre:.....	42
1.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői:	43
1.9.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai települést érintő fejlesztési elképzelése ..	45
1.9.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége, K+F stb.):	45
1.9.5. Ingatlanpiaci viszonyok jellemzője	47
1.10. AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSA, A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS ESZKÖZ- ÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE	49
1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program.....	49
1.10.2. AZ ÖNKORMÁNYZAT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TEVÉKENYSÉGE, INTÉZMÉNYRENDSZERE.....	52
1.10.3. – 1.10.4. Gazdaságfejlesztési tevékenység, foglalkoztatáspolitikai.....	53
1.10.5. – 1.10.6. Lakás- és helyiséggazdálkodás, intézményfenntartás	54
1.10.7. Energiagazdálkodás.....	55

1.11. TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉSI SZOLGÁLTATÁSOK	56
1.12. A TÁJI ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK VIZSGÁLATA	56
1.12.1. Természeti adottságok.....	56
1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet	57
1.12.3. A védett és védendő táji, természeti értékek, területek:.....	58
1.12.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése	60
1.13. ZÖLDFELÜLETI RENDSZER VIZSGÁLATA.....	61
1.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei	61
1.13.2. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái	62
1.14. AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET VIZSGÁLATA.....	63
1.14.1. Területfelhasználás vizsgálata	63
1.14.2. A telekstruktúra vizsgálata:	65
1.14.3-5 Önkormányzati tulajdon kataszter - Épületállomány és funkcióvizsgálat – önkormányzati tulajdonkataszter	69
1.14.6. Az épített környezet értékei:	72
1.14.7. Az épített környezet konfliktusai, problémái	82
1.15. KÖZLEKEDÉS	82
1.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok.....	82
1.15.2. Közúti közlekedés.....	83
1.15.3. Vasúti közlekedés	83
1.15.4. Tömegközlekedés	83
1.15.5. Kerékpáros és gyalogos közlekedés	83
1.15.6. Parkolás.....	83
1.16. KÖZMŰVESÍTÉS.....	84
1.16.1. Vízi közművek.....	84
1.16.2. Energiaellátás.....	88
1.16.3. Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények).....	90
1.17. KÖRNYEZETVÉDELEM.....	92
1.17.1. Talaj.....	92
1.17.2. Felszíni és a felszín alatti vizek.....	92
1.17.3. Levegőtisztaság és védelme.....	101
1.17.4. Zaj- és rezgésterhelés.....	101
1.17.5. Sugárzásvédelem.....	102
1.17.6. Hulladékkezelés	103
1.17.7. Vizuális környezetterhelés.....	104
1.17.8. Árvízvédelem.....	104
1.17.9. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák	105
1.18. KATASZTRÓFAVÉDELEM (TERÜLETFELHASZNÁLÁST, BEÉPÍTÉST BEFOLYÁSOLÓ VAGY KORLÁTOZÓ TÉNYEZŐK)	106
1.18.1. Építésföldtani korlátok.....	106
1.18.2. Vízhajrási veszélyeztetettség.....	108

1.19. ÁSVÁNYI NYERSANYAGVAGYON	109
1.20. TELEPÜLÉSI KLÍMA	111
2. HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ	113
2.1. A VIZSGÁLT TÉNYEZŐK ELEMZÉSE, EGYMÁSRA HATÁSUK ÖSSZEVETÉSE	113
3. HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ	114
3.1. A HELYZETELEMZÉS EREDMÉNYEINEK ÉRTÉKELÉSE	114
3.1.1. A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése	116
3.1.2. A településfejlesztés és -rendezés kapcsolata.....	117
3.2. PROBLÉMATÉRKÉP/ÉRTÉKTÉRKÉP.....	118
3.2.1. A folyamatok értékelése	120
3.3. ELTÉRŐ JELLEMZŐKKEL RENDELKEZŐ TELEPÜLÉSRSZÉK.....	122
3.3.1. Településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása.....	122
3.3.2. Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek):	124

ELŐSZÓ

A Településfejlesztési Konceptió kidolgozásának jogi háttérét adó országos törvényi előírások rövid ismertetése és Halmajugra település fejlesztésére is kiható területfejlesztési programok és területrendezési meghatározások.

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló többször módosított 1997. évi LXXVIII. törvény a településrendezési tervek készítésének folyamatát, azok jóváhagyásának rendjét, a tervek tartalmát és formáját új alapokra helyezte. A tervezés kereteit alapvetően a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI.8.) Kormányrendelet (továbbiakban: Rendelet) szabja meg. E rendelet szabályozza az integrált településfejlesztési stratégián (a továbbiakban: ITS) túl a településfejlesztési koncepciók készítésének főbb szempontjait is. *A településfejlesztési koncepciót, az ITS-t és a településrendezési terveket alapos előkészítés után, a jogszabályban meghatározott államigazgatási szerveken túl a lakosság, az érdekképviseleti szervek és hatóságok széles körű bevonásával kell készíteni.*

A településfejlesztési koncepció a településrendezési tervet *hosszútávra* megalapozó, a helyi önkormányzat településpolitikai elképzeléseinek, célkitűzéseinek foglalatja, mely a település természeti, társadalmi, gazdasági, műszaki és környezeti adottságait figyelembe véve meghatározza az önkormányzat településrendezési cselekvési programját.

Az integrált településfejlesztési stratégia *középtávra határozza meg a település fejlesztésének főbb irányait és konkrét lépéseit* az önkormányzat által jóváhagyott *hosszútávra* szóló településfejlesztési koncepciója alapján.

Jelen kötet a megalapozó vizsgálatot tartalmazza, amely a rendeletben foglaltaknak megfelelően helyzetfeltárás, helyzetelemzés és helyzetértékelés részekből áll.

A megalapozó vizsgálat célja, hogy kiinduló alapot szolgáltatson a koncepció megalkotásához annak érdekében, hogy a koncepció és a stratégia céljai és intézkedései a tényleges szükségletekre reagálva reálisan kerülhessenek megfogalmazásra. A helyzetfeltáró, elemző és értékelő munkarészek elkészítésekor a KSH adatai mellett (elsősorban a 2011. évi népszámlálás adataira támaszkodva) felhasználásra kerültek az önkormányzati adatbázisok is, emellett helyszíni adatgyűjtésre is sor került, valamint a településrészek és szegregátumok esetében a KSH külön adatsort ad, amennyiben ilyen van.

1. HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ

1.1. TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK ÉS TÉRSÉGI KAPCSOLATOK, HALMAJUGRA HELYE A TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN

Halmajugra település 1950-ben jött létre Gyöngyöshalmaj és Hevesugra egyesítéséből. Gyöngyöstől 10 kilométerre, a 3-as főúttól 5 kilométerre északra található. A legközelebbi vasútállomás, a Budapest-Miskolc vasútvonalon Ludas. A község a Kelet-Mátraalja kistájon fekszik, ott, ahol Abasár, Visonta, Detk, Vécs, Karácsond és Ludas. Környező települések: Detk, Ludas és Visonta. A települést keletről a Bene-patak, északról a Borhy-völgyi-patak határolja. Halmajugra az Észak-magyarországi régió, ezen belül Heves megye és a Gyöngyösi járás területén fekszik.

Halmajugra elhelyezkedése az Észak-magyarországi régió járásainak hálózatában

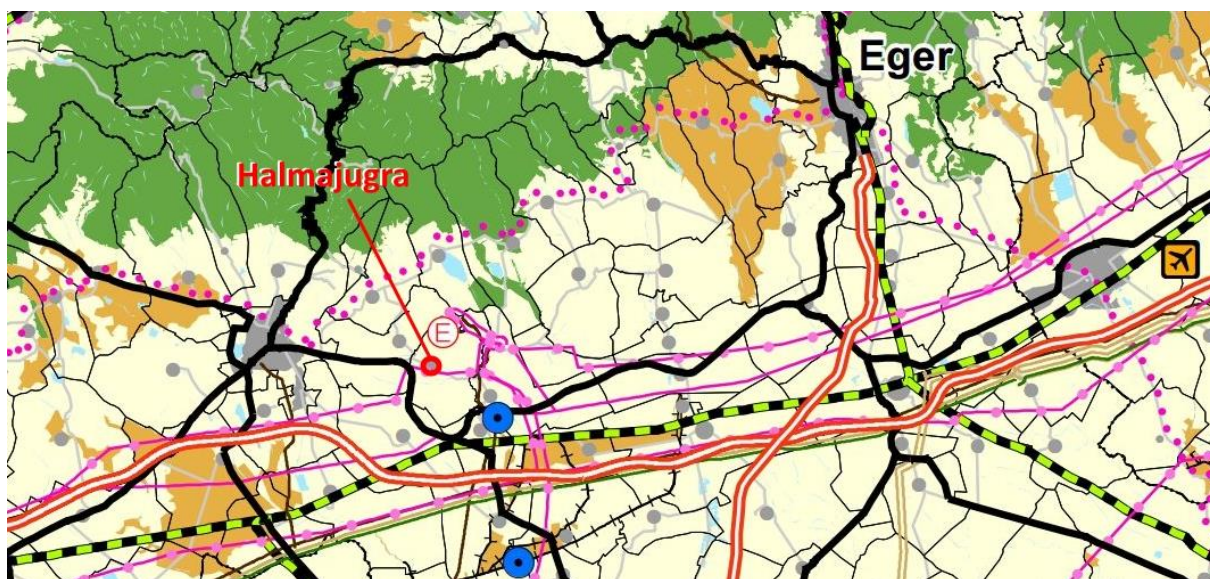
A Gyöngyösi járás Heves megyéhez tartozó járás Magyarországon 2013-tól, székhelye Gyöngyös. Területe 750,78 km², népessége 74 607 fő, népsűrűsége 99 fő/km² volt a 2012. évi adatok szerint. Két város (Gyöngyös és Gyöngyöspata) és 23 község tartozik hozzá. A Gyöngyösi járás a járások 1983-as megszüntetése előtt is mindvégig létezett, és székhelye az állandó járási székhelyek kijelölése (1886) óta végig Gyöngyös volt.

Ezen belül Halmajugra tagja a Dél-Mátra Közhasznú Egyesület keretében működő kistérségi társulásnak, amelynek Gyöngyösön kívül a járás minden települését magában foglalja.

A Dél-Mátra Közhasznú Egyesülethez az alábbi táblázatban szereplő települések tartoznak. Az egyesület alapító tagjai között vannak önkormányzatok, kisebbségi önkormányzatok, egyházi szervezetek, civil szervezetek, de vállalkozók, magánszemélyek is. Ennek előzménye, hogy a korábbi LEADER+ programban sikeresen tudott együttműködni 11 település, amelyek megteremtették annak lehetőségét, hogy a gyöngyösi statisztikai kistérség többi települése is alapító tagként hozza létre azt az egyesületet, amelynek feladata a térségben a vidékfejlesztési feladatok koordinálása, levezénylése.

A Dél-Mátra Közhasznú Egyesület településeinek adatai (2012. január 1.)				
Település neve	Rangja	Kistérség	Népesség	Terület (km ²)
Abasár	község	Gyöngyösi	2498	20,82
Adács	község	Gyöngyösi	2690	37,94
Atkár	község	Gyöngyösi	1695	33,76
Detk	község	Gyöngyösi	1158	28,08
Domoszló	község	Gyöngyösi	1988	40,22
Gyöngyöshalász	község	Gyöngyösi	2531	27,13
Gyöngyösoroszi	község	Gyöngyösi	1518	21,39
Gyöngyöspata	város	Gyöngyösi	2472	60,75
Gyöngyössolymos	község	Gyöngyösi	2972	64,85
Gyöngyöstarján	község	Gyöngyösi	2460	46,39
Halmajugra	község	Gyöngyösi	1196	21,68
Karácsond	község	Gyöngyösi	3015	31,60
Kisnána	község	Gyöngyösi	993	22,60
Ludas	község	Gyöngyösi	809	10,79
Markaz	község	Gyöngyösi	1748	25,61
Mátraszentimre	község	Gyöngyösi	465	21,29
Nagyfüged	község	Gyöngyösi	1877	27,51
Nagyréde	község	Gyöngyösi	3091	34,34
Pálosvörösmart	község	Gyöngyösi	675	5,84
Szűcsi	község	Gyöngyösi	1563	17,38
Vámosgyörk	község	Gyöngyösi	1991	21,82
Vécs	község	Gyöngyösi	578	25,66
Visonta	község	Gyöngyösi	1127	25,29
Visznek	község	Gyöngyösi	1082	22,73

Halmajugra elhelyezkedése a régióban

ORSZÁGOS TERÜLETFELHASZNÁLÁSI KATEGÓRIÁK

- Erdőgazdálkodási térség
- Mezőgazdasági térség
- Vegyes területfelhasználású térség
- Vízgazdálkodási térség

Települési térség

- 1000 ha felett
- 750 - 1000 ha között
- 500 - 750 ha között
- 100 - 500 ha között
- 100 ha alatt

ORSZÁGOS JELENTŐSÉGŰ MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA- HÁLÓZATOK ÉS EGYEDI ÉPÍTMÉNYEK

Országos jelentőségű közlekedési hálózatok és egyedi építmények

- Gyorsforgalmi út
- Főút
- Nagy sebességű vasútvonal
- Egyéb országos törzshálózati vasúti pálya
- Nemzetközi kereskedelmi repülőtér
- Egyéb kereskedelmi repülőtér és kereskedelmi repülőtérre fejleszthető repülőtér
- Közös felhasználású katonai és polgári repülőtérre fejleszthető repülőtér
- Országos kerékpárút-törzshálózat eleme
- Országos jelentőségű kikötő
- Határkikötő

Országos jelentőségű energetikai hálózatok és egyedi építmények

- Atomerőmű
- Egyéb erőmű
- 750 kV-os átviteli hálózat távvezeték eleme
- 400 kV-os átviteli hálózat távvezeték eleme
- 220 kV-os átviteli hálózat távvezeték eleme
- Földgázszállító vezeték
- Kőolajszállító vezeték
- Termékvezeték

Országos jelentőségű vízi létesítmények

- Elsőrendű árvízvédelmi fővédvonal
- Országos jelentőségű csatorna
- Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése (VTT) keretében megvalósuló vízkár-elhárítási célú szükségtározó
- Országos jelentőségű vízkár-elhárítási célú tározó
- 10 millió m³-t meghaladó térfogatú vízkár-elhárítási célú tározási fejlesztési lehetőség
- Kiemelt jelentőségű vízi építmény

Országos jelentőségű hulladékgazdálkodási építmények

- Radioaktív hulladék-tároló
- Veszélyeshulladék-lerakó
- Veszélyeshulladék-égetőmű

Alaptérképi elemek

- Országhatár
- Megyehatár
- Közigazgatási határ
- Burkolt út

1.2.–1.3. A TELEPÜLÉS HELYZETE A TERÜLETFEJLESZTÉSI ÉS TERÜLETRENDEZÉSI DOKUMENTUMOK TÜKRÉBEN

Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvényt (továbbiakban: OTrT törvény) az Országgyűlés 2003-ban fogadta el. A törvény első átfogó módosítására 2008-ban került sor. Az OTTrT törvény 29. §-a úgy rendelkezik, hogy a terv felülvizsgálatát legalább 5 évente el kell végezni. Ennek megfelelően a törvény soron következő módosítása 2013-ban megtörtént: az Országgyűlés a módosító javaslatot 2013. december 9-én elfogadta, a törvény 2014. január 1-jén hatályba lépett.

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK) a kormányzati fejlesztéspolitika 2030, illetve 2014-2020 időtávlatában követni tervezett stratégia céljait, prioritásait jelöli ki, az ágazati fejlesztéspolitika (Országos Fejlesztéspolitikai Konceptió) és a területfejlesztési politika (Országos Területfejlesztési Konceptió) kettősségét felszámolva. Az OFTK az ország társadalmi, gazdasági, valamint ágazati és területi fejlesztési szükségleteiből kiindulva egy hosszútávú jövőképet, valamint fejlesztéspolitikai célokat és elveket határoz meg. Ezek alapján kijelöli a 2014–2020-as fejlesztési időszak nemzeti, szakpolitikai súlypontjait.

A koncepcióban foglaltak szerint Magyarország 2030-ban Közép-Európa gazdasági és szellemi központja, lakosságának biztonságos megélhetést biztosító, az erőforrások fenntartható használatára épülő versenyképes gazdasággal, azzal összefüggésben gyarapodó népességgel, megerősödött közösségekkel, javuló életminőséggel és környezeti állapottal. A jövőkép eléréséhez gazdasági és társadalomstratégiai fordulatra, az ebbe az irányba megkezdett lépések folytatására van szükség. Ennek érdekében az OFTK négy hosszú távú, 2030-ig szóló átfogó fejlesztési célt fogalmaz meg:

1. Értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdaság és növekedés
2. Népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom
3. Természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme
4. Térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet

Az átfogó célok elérése érdekében az OFTK tizenkét, az átfogó célokénál szűkebb, specifikus ágazati és területi célt tűz ki. A specifikus célok Magyarország lehetséges kitörési pontjaira, a fordulatot igénylő területek köré épülnek, az alábbiak szerint:

1. Gazdasági növekedés, versenyképes, exportorientált, innovatív gazdaság
2. Gyógyuló és gyógyító Magyarország, egészséges társadalom (egészség és sportgazdaság)
3. Élhető és életképes vidék, egészséges élelmiszer-termelés és ellátás
4. Kreatív tudástársadalom, korszerű gyakorlati tudás, K+F+I
5. Közösségi megújulás, értéktudatos és szolidáris öngondoskodó társadalom, romainTEGRÁCIÓ
6. Jó állam: nemzeti közművek és közszolgáltatások, szolgáltató állam és biztonság
7. Nemzeti stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, és környezetünk védelme
8. Az ország makroregionális gazdasági és térszerkezeti csomópont
9. Többközpontú növekedésünk motorjai: városok és gazdasági térségek, azaz:
10. Vidéki térségek értékalapú felemelése
11. Egységes integrálódó társadalom és gazdaság, egyenlő létfeltételek az ország egész területén
12. Elérhetőség és mobilitás megújuló rendszere

Középtávon az OFTK kijelöli azokat a stratégiai fókuszokat, melyek az ország hosszú távú kibontakozását szolgálhatják. A 2014–20-as fejlesztési időszak - döntően uniós forrásokból táplálkozó, de az eddigiekhez képest szűkösebb - anyagi erőforrásait a stratégiai jelentőségű, gazdasági szempontból nagyfokú hozzáadott értéket produkáló területeken kell majd felhasználni. Ezzel a tematikus koncentrációval remélhetőleg már középtávon számszerűsíthető eredményeket lehet elérni. A prioritások kialakítása során igazodni kellett a forrást biztosító Európai Unió által a programozási időszakra megfogalmazott elvárásokhoz is. A hazai vidékpolitika fontos eszköze az uniós vidékfejlesztési politika keretében kialakított és támogatott (LEADER) helyi vidékfejlesztési közösségek működése. Ezek a helyi vidékfejlesztési közösségek önállóan, autonóm módon, partnerségben, a helyi önkormányzati, gazdasági és civil szektor együttműködésében szerveződnek. Az alábbiakban sorra vesszük a fejlesztési koncepció azon fejezeteit és pontjait, amelyek Halmajugra település tekintetében is relevánsak.

A HELYI ÉS TÉRSÉGI GAZDASÁGFEJLESZTÉS

A globalizálódó világban azok a helyi közösségek lehetnek sikeresek, amelyek felismerik helyi adottságaikat, értékeit, és azokon alapuló fenntartható fejlesztést valósítanak meg. A hatékony és fenntartható, a külső tényezőknek kevésbé kiszolgáltatott térségi gazdálkodás érdekében előnyt kell élvezniük a környezetükbe illeszkedő, a helyi erőforrásokat sokoldalúan hasznosító és a jövedelmeket a térségben tartó kezdeményezéseknek.

Fejlesztéspolitikai feladatok:

- Helyi gazdasági kapcsolatok fenntartható fejlesztése szempontrendszerének kidolgozása, különös tekintettel a helyi erőforrásokkal való takarékos gazdálkodásra és a mobilitási igények mérséklésére.
- Községfejlesztés, a helyi kezdeményezések ösztönzése.
- A helyi gazdasági együttműködések és termékek előállításának és térségen belüli értékesítésének az ösztönzése.
- A település élelmiszerellátásának helyi és térségi alapokra helyezése.
- Piaci helyszínek biztosítása a községben a környék áruai számára.
- Az önkormányzat helyi gazdaságfejlesztési tevékenységeinek elősegítése.
- Szociális gazdaság kiépítése és fejlesztése.
- Helyi érdekű képzés, szakképzés kialakítása.
- Munkahelyteremtés a szuburbiában.

A TERÜLETPOLITIKA ÉS A VIDÉKFEJLESZTÉS SZEMPONTJAI, NEMZETI PRIORITÁSAI

Magyarország alapvetően vidékies típusú ország, valamennyi vidéki térségi lehatárolás (pl. OECD) szerint az ország területének túlnyomó többsége vidéki térségnek minősül tájhasználatában, gazdaságában és népességi jellemzőiben. Az elmúlt évtizedek trendjei hazánkban – összhangban az agrár- és élelmiszergazdaság nemzetgazdasági súlyának csökkenésével – általában a vidéki térségek leértékelődéséhez vezettek. Számos vidéki térségünk válságba került, népessége elvándorol vagy előregszik, a mezőgazdaság és élelmiszer-feldolgozás népességeltartó képessége alacsony, és ennek szerepét a gazdasági diverzifikáció egyelőre nem tudta pótolni. Átfogó stratégiára épülő vidékpolitikai fordulatra van szükség a város-vidék kapcsolatok megújításával, a falvak, tanyák gazdasági létalapjának megerősítésével, a vidék érték alapú fejlesztési lehetőségeinek felismerésével.

A vidékpolitika funkciói

A fenti szakpolitikai keretekbe illeszkedő vidékpolitika funkciója a vidéki térségek fenntartható fejlődésének biztosítása, melynek elemei:

- A táj, a természeti értékek és erőforrások védelme és fenntartható használata, az ökoszisztéma szolgáltatások megőrzése, a környezetminőség javítása.
- Egészséges és biztonságos élelmiszer-előállítás és -ellátás.
- Megélhetés, kedvező életfeltételek és életminőség biztosítása a vidéki népesség számára.

Vidékpolitikai jövőkép

Gazdasági funkciójukban megerősödött, a működő és fejlődő helyi gazdaságra, benne az európai többfunkciós, ökoszociális funkciókat (tájfenntartás, természeti erőforrások és biodiverzitás megőrzése, népességmegtartás és foglalkoztatás) teljesítő, jó minőségű, egészséges élelmiszereket előállító mezőgazdaságra és azzal szoros kapcsolatban lévő élelmiszer-feldolgozásra épülő, közösségeiben megújult, a helyben lakóknak perspektívát nyújtó, minőségi életfeltételeket biztosító vidéki települések és térségek.

Átfogó vidékpolitikai célkitűzések:

- Város-vidék kapcsolatok megújítása a kölcsönös együttműködésre, előnyökre alapozva.
- Vidéki települések, falvak, tanyák fejlesztése, gazdasági lételapjuk megerősítése.
- Vidéki gazdaság, kiemelten az agrár- és élelmiszergazdaság helyi gazdaságfejlesztésbe illeszkedő fejlesztése, erősítése, foglalkoztatási szerepének növelése, a helyi gazdaságfejlesztése.
- A vidéki munkaerő, különösen a magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők megtartásának és megtelepedésének támogatása.

A vidékfejlesztés beavatkozási térségei:

- Általános jellemzők által kijelölt vidéki térségek.
- Speciális táji, környezeti problémák, adottságok alapján kijelölt vidéki térségek.
- Jelentős társadalmi hátrányokkal, problémákkal rendelkező vidéki térségek.
- Speciális vidékfejlesztési feladatot jelentő térségi problémák.
- Helyi, térségi, vidékfejlesztési együttműködések.

Általános jellemzők által kijelölt vidéki térségek

A vidéki térségek lehatárolására több módszertan létezik, az általánosan használt OECD lehatárolás szerint a 120 fő/km² népsűrűség alatti térségeket tekintjük vidéki térségnek. A tervezési-statisztikai szerepen túl ennek jelentősége az uniós vidékfejlesztési támogatások célterületeinek kijelölésében van.

HELYI, TÉRSÉGI VIDÉKFEJLESZTÉSI EGYÜTTMŰKÖDÉSEK

A helyi szinten megvalósítható vidékfejlesztési beavatkozásokat a helyi vidékfejlesztési közösségek által tervezett helyi vidékfejlesztési stratégiák alapján célszerű megvalósítani, mely így programalapú, a helyi közösségi részvételre építő, széles körű térségi és közösségi fejlesztési hatásokat generáló végrehajtást tesz lehetővé. A helyi vidékfejlesztési közösségek nemzetközi együttműködési lehetősége is fontos eleme a vidékpolitikának. A területfejlesztési, városfejlesztési, szakágazati fejlesztéspolitikai eszközökkel összehangolva, együttműködve a helyi vidékfejlesztési közösségek és programok a jövőben még jelentősebb szerepet játszhatnak a helyi és térségi szintű fejlesztésekben.

ROMÁK ÁLTAL MAGAS ARÁNYBAN LAKOTT TÉRSÉGEK FEJLESZTÉSE

A roma népesség jelentős része az országban területileg igen koncentráltan él, hagyományosan Észak- és Északkelet-Magyarországon, a Közép-Tiszavidéken, illetve a Dél-Dunántúlon. A romák jelentős része elsőként szorult ki a korábbi ipari központok munkaerőpiacáról és az emelkedő megélhetési költségek miatt a városokból, és koncentrálódott a leszakadóban levő vidéki térségekbe. A romák nagy részét rendkívül rossz életkörülmények, magas munkanélküliség, alacsony képzettség és általában rossz szociális viszonyok sújtják. A magas arányban roma népességgel rendelkező területek segítése tehát sajátos megoldásokat kíván.

Fejlesztéspolitikai feladatok:

- A magas gyermekszám és a romák alulképzettsége miatt különös figyelmet érdemel az oktatás mennyiségi és minőségi fejlesztése. Cél a roma gyermekek minél szélesebb körű, minél korábbi bevezetése az oktatási rendszerbe, illetve az iskolázottsági szint növelése.
- A hátrányos helyzetű kisgyermek jó minőségű, kora gyermekkori szolgáltatásokhoz való hozzáférése javítása, növelése.
- Az iskolai lemorzsolódás csökkentése vagy az oktatási rendszerből idő előtt kimaradt fiatalok iskolarendszerű képzésbe való visszavezetése érdekében folytatni kell a tanoda

és a „második esély” típusú programokat, erősíteni kell az alapkompétencia-fejlesztő informális és nem formális tanulást.

- A szülők és az iskola közötti együttműködés javítása, a gyermekek iskolai sikerességét támogató társadalmi környezet kialakítása.
- Az alapfokú oktatásban romapedagógusok, pedagógus-asszisztensek részvételének erősítése, képzésük és térségben maradásuk ösztönzése.
- Ki kell alakítani a magasan képzett egészségügyi, szociális szakemberek és pedagógusok térségben maradásának és térségbe vonzásának rendszerét.
- A társadalmi befogadás erősítésével, a tehetséggondozással és az alkotásvágy, a kreativitás kifejtésével a saját kultúra újjáélesztése. Ezzel összefüggésben a roma kultúra identitásától is idegen, az álltársadalom és a roma populáció számára is káros szemlélet- és életmód viisszaszorítása.
- A foglalkoztatás, a szakképzés, a lakhatás, a népegészségügy, a gyermekvédelem és a segélyezés integrált kezelése.
- Komplex, integrált programok szükségesek a közösségek önszerveződésének és a roma népesség társadalmi és munkaerő-piaci integrációjának támogatására. A szociális megközelítés mellett a kultúrák kölcsönös megismertetésének és közelítésének támogatása, a kölcsönös társadalmi, közösségi és környezeti felelősségérzet erősítése.
- A térségi társadalmi-gazdasági kapcsolatok erősítése, a helyi gazdaság erőteljes fejlesztésével, jövedelemkiegészítő, fenntartható tájhasználat ösztönzése (földprogram, szervezett szociális erdő- és tájhasználat).
- A foglalkoztatási helyzet javítása érdekében integrált képzési, foglalkoztatási és szociális programok, hagyományos kézműves, kisipari, kreatív tevékenységek felélesztése és termékeik forgalmazásának támogatása. A roma népesség visszavezetésével a munkaerőpiacra a térbeli kirekesztődés csökkentése, felszámolása.
- A szociális- és lakáskörülmények javítása, környezeti infrastruktúra-rendszerek kialakítása és hatékony működtetése, telep-rehabilitációk, és az ebben való foglalkoztatás támogatása.

ÁSVÁNYKINC-S-GAZDÁLKODÁS TÉRSÉGI SZEMLÉLETBEN

A vízgazdálkodás lehetőségei és az ásványkincsek jellegzetes eloszlása is sajátos övezeteket rajzol ki. Mindkét tényezőcsoport esetében a kedvező adottságok (pl. felszín alatti vízkészlet, energiahordozók, stb.) megőrzése és felhasználása között kell a legfenntarthatóbb

megoldásokat megtalálni. Mindkét területen meghatározó jelentőségű a takarékosagra törekvés, hiszen nemzeti tartalékként szolgálhatnak a jelenleginél is kedvezőtlenebb időszakokban.

Tudatosítani kell a társadalomban, hogy különösen az építőiparnak és az energiatermelésnek, de mindennapjainknak is nélkülözhetetlen erőforrásai az ásványi anyagok. Egy észszerű, kompromisszum kész szabályozás, az állami érdeket előtérbe helyező, de a piaci szereplők számára is nyitott gazdálkodás, valamint a tájvédelmi szempontokat és az erőforrások megújulását figyelembe vevő terület-igénybevétel lehet a gazdasági fejlődés, munkahelyteremtés egyik fontos pillére. Ennek megvalósítása érdekében egy hosszú távú, és a legszélesebb látókörű ásványvagyon-gazdálkodási koncepcióra van szükség.

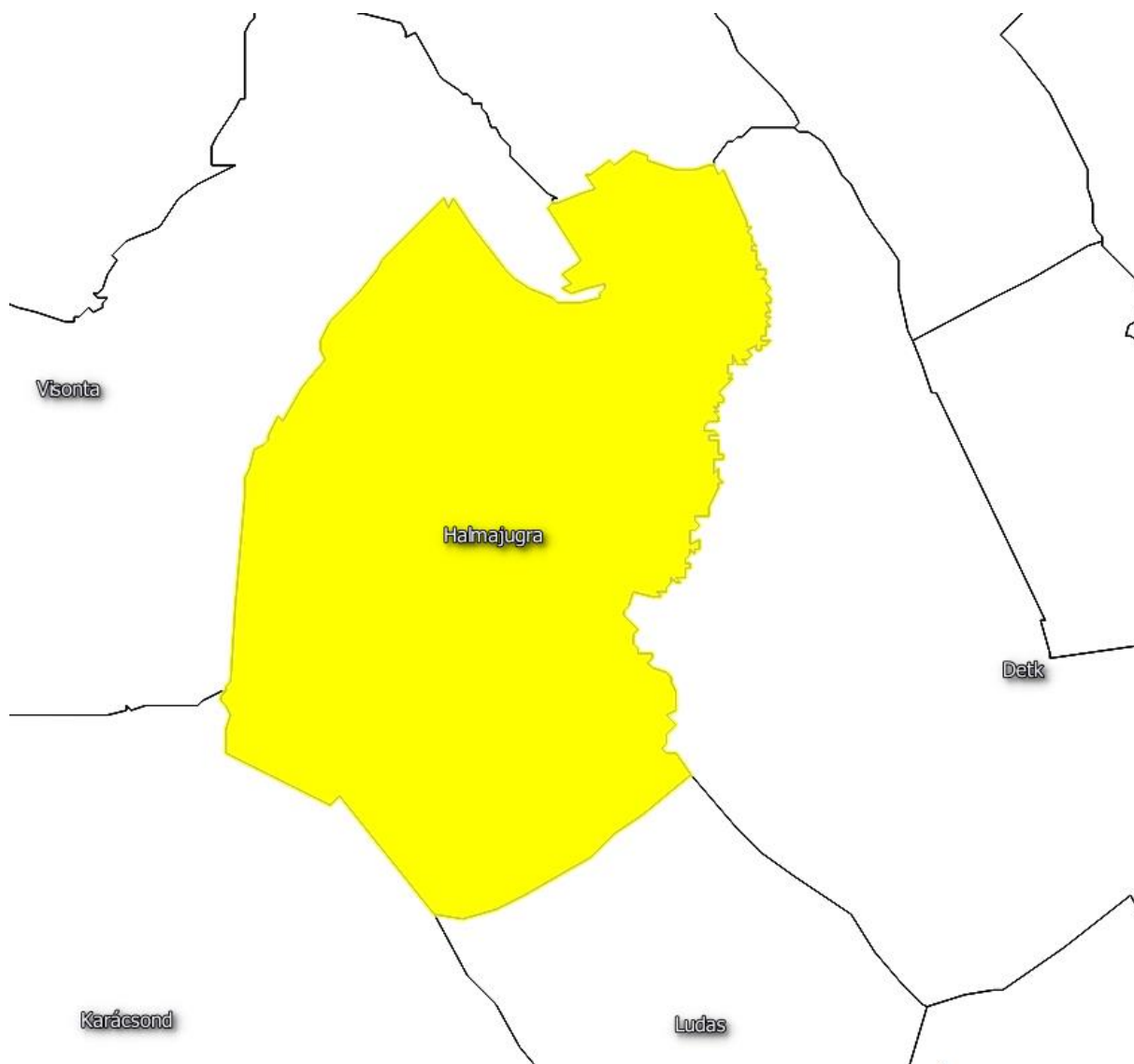
- Területfejlesztési szempontból mielőbb szükséges felülvizsgálni az ásványvagyon-gazdálkodás lehetőségeit és korlátait a fenntarthatósági és gazdálkodási jellegű szabályozás tekintetében egyaránt, különösen a leginkább terület-igénybevétellel járó külszíni bányászati tevékenységgel kitermelhető ásványvagyon tekintetében.
- A nemzeti és térségi szereplők kiegyensúlyozott partnerségére is szükség van az ásványvagyon kitermelését gyakorta ellehetetlenítő korlátozások racionalizálásához. Ugyanakkor a liberalizált piacot bizonyos esetekben korlátozni, az állami befolyást növelni szükséges, különösen egyes stratégiai jelentőségű ásványi nyersanyagok tekintetében.
- Az ércek tekintetében térségi szinten is meg kell vizsgálni a másodlagos kitermelés környezetbarát lehetőségeit.
- A kitermelések kialakításakor szempont kell, hogy legyen, hogy a bányászati helyszínnek minél több helyi lakosnak biztosítsanak munkát.
- A kitermelések járuljanak hozzá az adott kistáj gazdaságának karakteréhez, a kitermelésre minél szélesebb ipari vertikum épüljön rá helyben.
- Kedvező az ásványkincsek helyi közösségi tulajdonban való kitermelése és hasznosítása.

Az Országos Területfejlesztési koncepció és Területrendezési Terv alapján készült Heves megyei területfejlesztési programok és területrendezési meghatározások valamint az elfogadott megyei területrendezési terv Halmajugra települést több fontos témakör vonatkozásában is megemlíti. Az egyik ilyen megállapítás szerint Heves megyében a roma nemzetiség korrelál a roma lakosság területi elhelyezkedésével. A létszámában a legnagyobb roma lakosság a megyeszékhelyen kívül Gyöngyösön, Hevesen és Pétervásárán él. Arányaiban ugyanakkor 40% feletti érték számos észak-hevesi (Tarnalelesz, Szúcs), illetve dél-hevesi (Erk, Kömlő, Átány, Pély, Tarnabod, Tarnaszentgyörgy, Tiszanána) településen, illetve elszórtan más községekben (Halmajugra, Kerecsend) is tapasztalható. Ezek a települések általában nemcsak a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok magas arányszáma miatt vannak súlyos helyzetben, hanem más gazdasági (pld. munkanélküliség) és társadalmi (elérhetőség) tényezők tekintetében is elmaradottak. Számukra nemcsak a fejlődés, de sokszor a fennmaradás is nagy kihívást jelent a jövőben.

Heves megyében 2011-ben a lakásállomány 134764 volt. A laksűrűség, vagyis a száz lakásra jutó lakos ekkor 227 volt a megyében, mely kismértékben alacsonyabb az országos átlagnál (228). A megye népességének mintegy 58%-a él olyan településeken napjainkban, ahol a laksűrűség nagysága alacsonyabb az országos átlagnál. 6 olyan település van a megyében, ahol a 2011-es laksűrűség 20%-kal haladta meg az országos átlagot: Kerecsend, Egerbakta, Mónosbél, Kápolna, Halmajugra és Ostoros.

1.4. A SZOMSZÉDOS TELEPÜLÉSEK HATÁLYOS TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERVEINEK - AZ ADOTT TELEPÜLÉS FEJLESZTÉSÉT BEFOLYÁSOLÓ - VONATKOZÓ MEGÁLLAPÍTÁSAI

A szomszédos települések szerkezeti tervei a halmajugrai településszerkezeti terv határterületén összehangolt funkciókat tartalmaznak. A területfelhasználás tekintetében legerősebben ható település Visonta, mely a Mátrai Erőmű ZRt. székhelye. A kisebb települések településszerkezeti tervei a közigazgatási határokon túlra, a szomszédos térségre történő hatásokat figyelembe vették. Ezt vizuálisan bemutatja a 2010 évi megyei területrendezési terv a Halmajugrával határos szomszédos települések területfelhasználásának összhangján túl a szomszédos települések gazdasági területeinek olyan lehatárolásával, amely a jelenlegin túl nem jelenhet meg zavaró hatással Halmajugra közigazgatási területén.

Halmajugra elhelyezkedése

Jellemzői:

Észak-magyarországi Régió,

Heves megye

Gyöngyösi járás

A szomszédos települések: Visonta, Karácsond, Detk, Ludas, Markaz.

A közlekedési feltárhatóság:

A megye egésze és a kistérségek feltárhatóságának közös eszközei

Közúti: az országos 3 sz. elsőrendű főútvonal

a 24145 jelű Visonta bekötő út

a 24146 jelű Halmajugra bekötőút

A szomszédos települések figyelnek egymás kínálati arculatalakítására (források, eszközök), természeti adottságaira, a gazdálkodás lehetőségeire és hagyományaira, a településtörténetére és identitástudatára, az infrastruktúra, az anyagi és szellemi alapellátás településnagyságtól független követelményeire, szervező szerepkörök térségi rendbe illesztésére, specifikumok kialakítására, a helyi érdekességek meglétére, adottságokhoz kapcsolódó kínálatbővítésre, a kellemes településképi együttesek kialakítására.

Figyelemmel kell lenni egymás térméretére, a természet vitálkapacitására és a települések „önmagát megújító” képességére.

A településnek az országos tervek készítése során kevés a befolyásoló hatása, de a tervek készítésében, egyeztetéseiben során a település vezetése mindig részt vett és vesz.

1.5. HATÁLYOS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI DÖNTÉSEK BEMUTATÁSA

1.5.1. A HATÁLYOS FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ, INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA VONATKOZÓ MEGÁLLAPÍTÁSAI

A hatályos fejlesztési koncepcióra a rendelkezésre álló településszerkezeti és szabályozási tervek alapján lehet következtetni. A hatályos szerkezeti terv olyan jelentős területfelhasználási változásokat nem irányozott elő, amelyek a település közigazgatási határán túli nagyobb térségre kihatnának. Integrált területfejlesztési stratégia nem áll rendelkezésre. Az önkormányzat településfejlesztési döntései önkormányzati jegyzőkönyvek alapján követhetők. A helyi vállalkozások feldolgozóipari profilját befolyásoló koncepció-jellemzőkre következtetni lehet az elfogadott szerkezeti tervi szövegek alapján.

1.5.2. HATÁLYOS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI ÉS TELEPÜLÉSRENDEZÉSI SZERZŐDÉSEK

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 30/A §-a szerint: *„(1) A települési önkormányzat egyes településfejlesztési célok megvalósítására településrendezési szerződést (a továbbiakban: szerződés) köthet az érintett telek tulajdonosával, illetve a telken beruházni szándékozóval (a továbbiakban együtt: a cél megvalósítója). „*

A törvény értelmében az önkormányzat a szerződésben arra vállal kötelezettséget, hogy a szükséges településrendezési eljárást a megállapított határidőn belül megindítja és azt az előírásoknak megfelelően lefolytatja. A szerződésben kikötött vagy vállalt kötelezettségek és a megvalósuló településrendezési cél között közvetlen összefüggésnek kell lennie.

Halmajugrán az elmúlt években többször módosított településrendezési eszközök készítése, leginkább a helyi vállalkozások, magánszemélyek fejlesztési céljainak megfelelően történtek. Ezen esetekben került sor településrendezési szerződések megkötésére, melyek háromoldalúan a kérelmező – az önkormányzat – és a tervező irodák közt valósult meg. Más esetben nem merült fel a településen településfejlesztési vagy – rendezési szerződés megkötésének szükségessége.

1.6 A TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVI ELŐZMÉNYEK VIZSGÁLATA

1.6.1. A HATÁLYBAN LÉVŐ TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZÖK

Az érvényes településrendezési terv a vonatkozó törvényi és rendeleti előírások betartásával készült, egyeztetési eljárások megtörténtek. Az önkormányzati működés korábbi éveiben az előző településrendezési terv készítése időszakában készült alátámasztó munkarészek a jogszabályokban előírtaknak megfelelően készültek.

Rendelkezésre állnak a megállapított és érvényes helyi szabályozási előírások, a határozattal elfogadott településszerkezeti terv és a rendelettel elfogadott szabályozási terv. A hatályos Településszerkezeti Terv a hosszútávú célkitűzések szerint, az önkormányzat településfejlesztési döntései alapján készült. A terv kijelöli a meglévő és tervezett beépítésre szánt területfelhasználási egységeket, a meglévő és tervezett közlekedési hálózatot, a táj-, természet-, környezetvédelemmel, örökségvédelemmel kapcsolatos javaslatait tartalmazza.

Az elkészült településszerkezeti tervet, a helyi építési szabályzatot és szabályozási tervet az önkormányzat képviselő-testülete 2007 júliusában fogadta el.

Településszerkezeti terv: 77/2007. (VII.16.) ÖKT határozat

Helyi építési szabályzat és szabályozási terv: 9/2007. (VII.16.) Ör. rendelet

Településfejlesztési koncepció: 34/2007. (III.13.) ÖKT határozat

Településkép védelmi rendelet 14/2017. (XI.29.) Ör. rendelet

Településképi arculati kézikönyv 823/2017. (XI.28.) ÖKT határozat

A szerkezeti terv a HÉSZ és a szabályozási terv módosítására több ízben sor került, mind az önkormányzat, mind a helyi lakosság és helyi vállalkozások fejlesztési elképzeléseinek megfelelően.

A településszerkezeti tervet módosító határozatok:

36/2010. (III.31.) ÖKT határozat – Iparterület bővítés

44/2010. (IV.22.) ÖKT határozat – Iparterület bővítés

189/2013. (XI.28.) ÖKT határozat – Iparterület bővítés

24/2016. (III.31.) ÖKT határozat – Sportpálya

70/2016. (VII.26.) ÖKT határozat – Gazdasági terület bővítés (Detki Kecs), településközpont

A helyi építési szabályzatot és szabályozási tervet módosító rendeletek:

4/2010. (III.31.) Ör. rendelet

7/2010. (IV.22.) Ör. rendelet

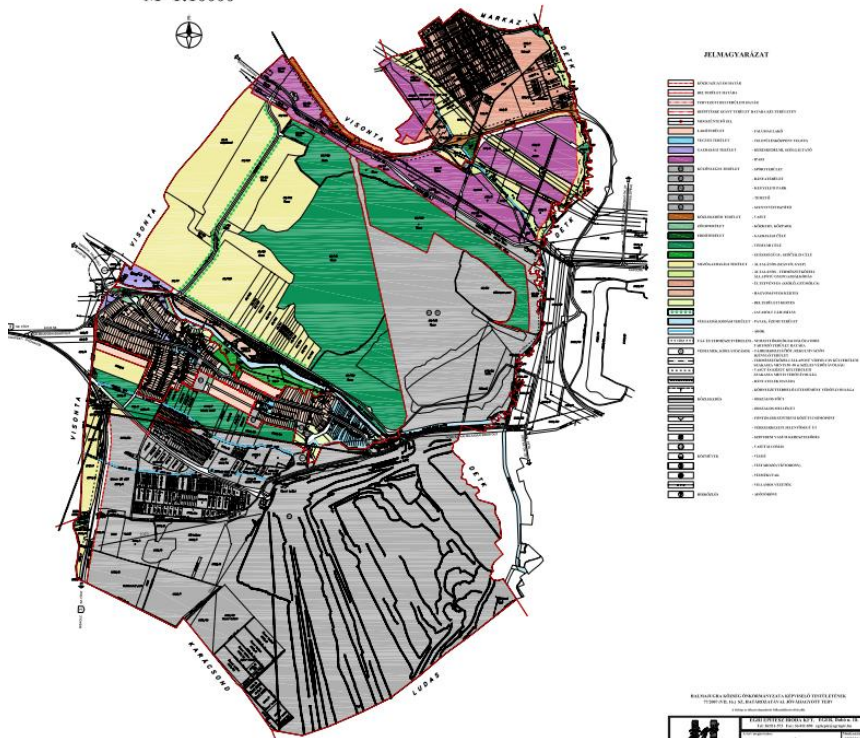
12/2013. (XI.29.) Ör. rendelet

4/2016. (IV.1.) Ör. rendelet

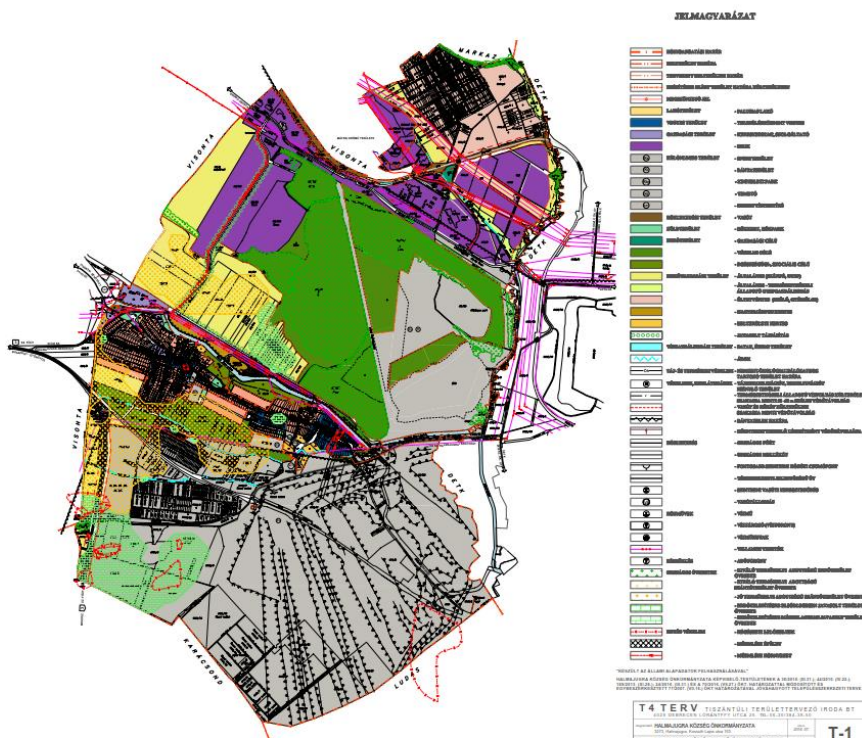
7/2016. (VII.27.) Ör. rendelet

14/2017. (XI.29.) Ör. rendelet a településkép védelméről

HALMAJUGRA
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVE
TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERV
M=1:10000

A 2007-ben jóváhagyott településszerkezeti terv

A hatályos településszerkezeti terv (2018)

1.6.2. A HATÁLYOS TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERV MEGÁLLAPÍTÁSAI, MEGVALÓSULT ELEMEEK

A településszerkezeti terv az alábbi követelményeket és általános alapelveket rögzíti:

- A település közigazgatási területén biztosítja a fejlesztendő országos szintű közlekedési hálózat nyomvonalait.
- A kiváló és jó termőhelyi adottságú szántóterületek és erdőterületek nagyságát, a művelési ágot megőrzi.
- A termőföldek védelme, tájképi szempontok érvényesítése érdekében az erdősítés mértékét növeli.
- A beépítésre szánt területek nagyságát nem növeli, a fejlesztések területigényét a beépítettség intenzitásának növelésével, területfelhasználás átszervezésével, mély telkek alkotta tömbök belsejének feltárásával, a még használaton kívüli tartalék területek beépítésével oldja meg.
- A település központját fejleszti.
- Célul tűzi ki a közparkok mennyiségi bővítését és minőségi fejlesztését.
- Teljessé teszi a műszaki infrastruktúra ellátottságot.
- Előírja az épített és természeti értékek védelmét, fejlesztését a minőségi környezet biztosítása céljából.
- Megújuló energiák hasznosításának rendezési feltételeit biztosítja

A gazdasági területek alakításának alapelvei:

- Gazdasági fejlesztések számára a szabadon lévő területek hasznosíthatók, különösen az ipari park és a hozzá kapcsolódó területek.
- A belterületen zavaró hatású gazdasági területek kialakítását mellőzni kell, a meglévők áttelepítendőek.

A zöldfelület fejlesztésének alapelvei

- A településrészek lakóterületein a közösségi zöldterületek biztosítása.
- Utcafásításokkal a közparkokat zöldhálózati rendszerré való fejlesztése.
- A településközpont zöldterületének minőségi fejlesztése.

Tájrendezés, külterületi területfelhasználás alapelvei, követelményei:

- Erdősítés növelése
- A jó és kiváló minőségű termőföldeket védeni kell a beépítéstől.
- Védelmet igénylő területeken feladatkörében biztosítja a művelési ág fenntartását.

1.7. A TELEPÜLÉS TÁRSADALMA

1.7.1. DEMOGRÁFIA, NÉPESESSÉG, NEMZETISÉGI ÖSSZETÉTEL, KÉPZETTSÉG, FOGLALKOZTATOTTSÁG, JÖVEDELMI VISZONYOK, ÉLETMINŐSÉG

Halmajugra utolsó hivatalosan becsült népessége 1.379 fő (2017 évben), ami az akkori Magyarország népességének 0.01%-a (Heves megyének 0.46%-a). Népsűrűsége 64 fő/km². Ha a népesség azonos ütemben változna, mint [2015-2017] időszakban (+3.51%/év), 2018-ban Halmajugra lakossága 1.427 fő lenne.

A demográfiai viszonyokat vizsgálva megállapítható, hogy Halmajugra népességszáma az 1870-es évektől kezdve évtizedeken keresztül hullámzott, a századfordulótól viszont folyamatosan növekvő tendenciát mutatott, aminek a II. világháború évei vetettek véget. Az 1960-as évekig újból növekvő tendencia figyelhető meg, majd a 2011-es évig csökkenő tendencia tapasztalható. A 2011. év óta újból növekvő tendenciát mutat a népesség száma.

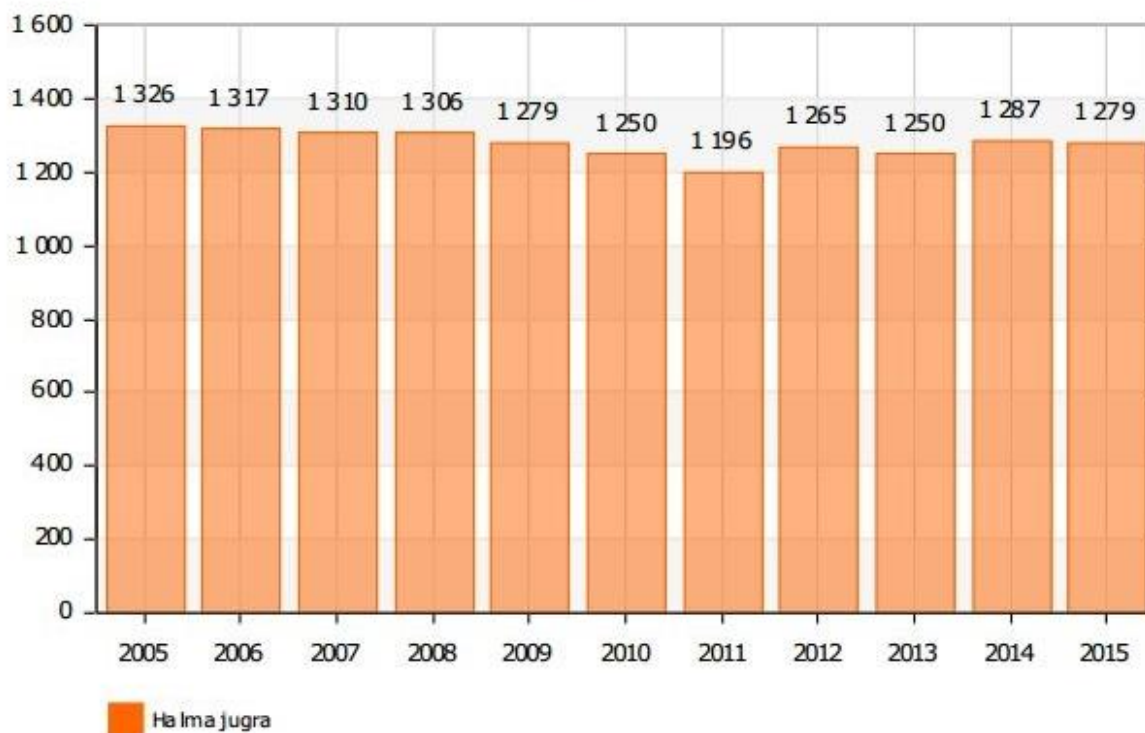
A népesség éves, százalékos változása Halmajugrán (%/év)							
1870-1880	-0,74%	1910-1920	+0,82%	1949-1960	+0,71%	1990-2001	+0,08%
1880-1890	+1,06%	1920-1930	+0,02%	1960-1970	-0,19%	2001-2011	-0,42%
1890-1900	-0,24%	1930-1941	-0,61%	1970-1980	-0,88%	2011-2015	+1,24%
1900-1910	+1,98%	1941-1949	+0,47%	1980-1990	-0,28%	2015-2017	+3,51%

A lakónépesség az adott területen lakóhellyel rendelkező és másutt tartózkodási hellyel nem rendelkező személyek, valamint az ugyanezen területen tartózkodási hellyel rendelkező személyek együttes száma.

Lakónépesség száma az év végén (fő)

(c) 2018 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-re l.

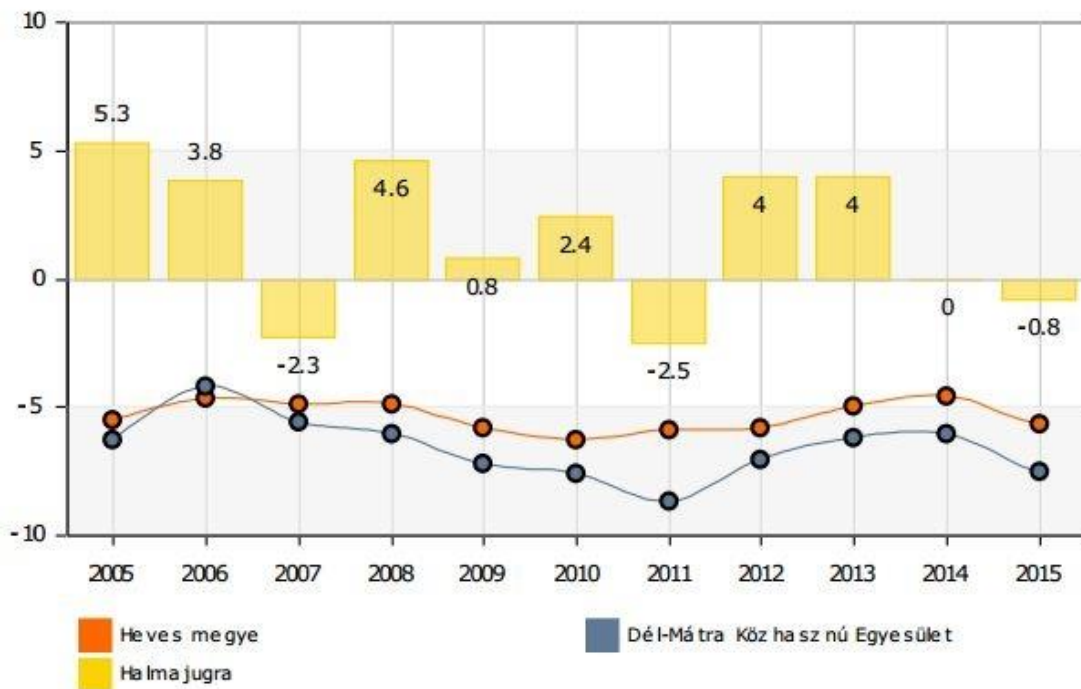
A természetes szaporodás, illetve fogyás mértékét az élveszületések és a halálozások különbözete adja, ezer lakosra kivetítve. Halmajugra esetében ez a mutató jóval meghaladja mind a Heves megyei, mind a Dél-Mátra Közhasznú Egyesület területéhez tartozó települések értékeit, többek között ennek köszönhető a lakónépesség számának utóbbi években tapasztalható növekedése.

Bár a vándorlási egyenleg Halmajugra esetében meglehetősen hullámzó képet mutat, a következő grafikonokról azonban az olvasható le, hogy az elvándorlás-odavándorlás számai, illetve az élveszületések és elhalálozások száma hosszabb távon kiegyenlítik egymást.

A népességszám alakulását elsősorban a be-, illetve elköltözések alakítják, mert a természetes szaporodás/fogyás mutatói messze a térség átlaga fölött vannak.

Természeti szaporodás, fogyás (ezrelék)

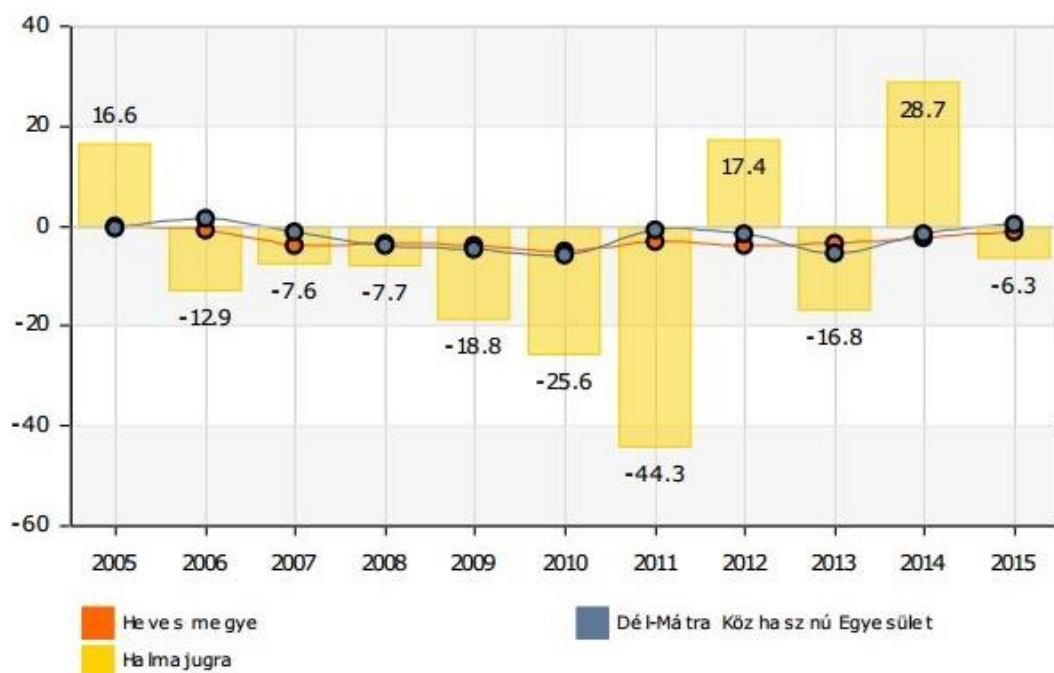
(c) 2018 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-re.

A vándorlási egyenleg az adott közigazgatási egységbe állandó vagy ideiglenes jelleggel bejelentkezők és az onnan másik közigazgatási egységbe állandó vagy ideiglenes jelleggel bejelentkezők számának különbözete, ezer lakosra vetítve.

Vándorlási egyenleg (ezrelék)

(c) 2018 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-re.

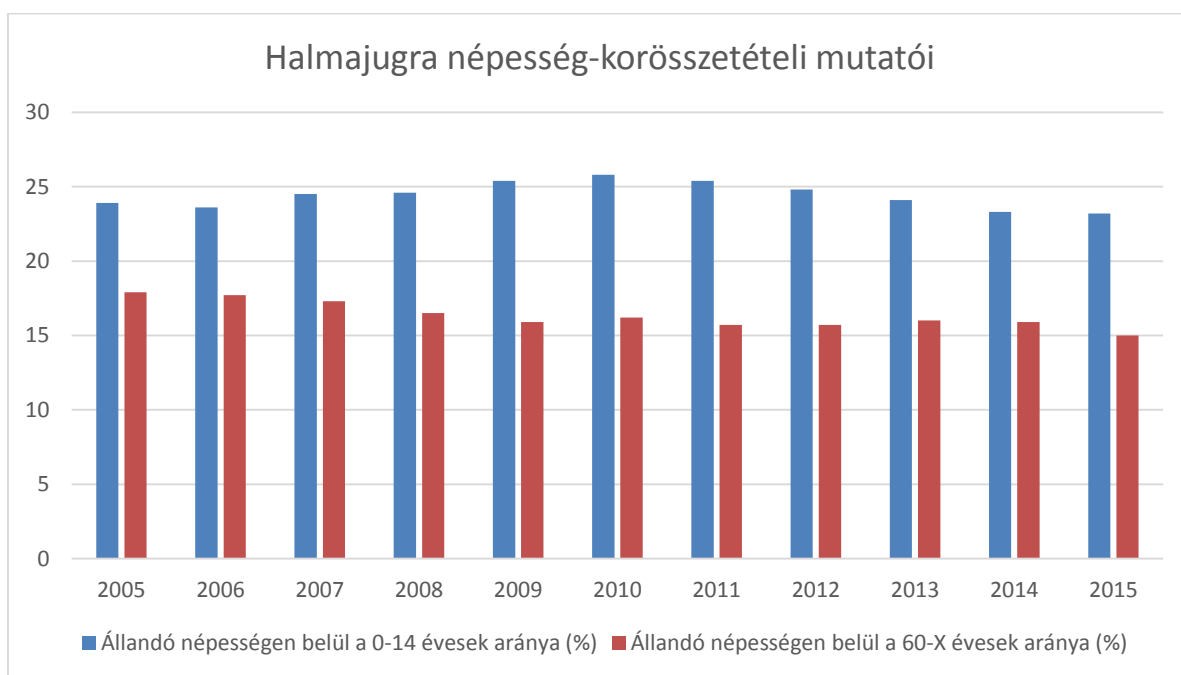

Kedvező képet mutat a település öregedési indexe is. Hosszú évek óta tartó tendencia, hogy 100 nyugdíjas korú személyre több mint kétszer annyi gyermekkorú személy jut.

Év	0-14 éves (fő)			65 év fölötti (fő)			Öregedési index %
	Férfi	Nő	Összesen	Férfi	Nő	Összesen	
2010	172	175	347	50	110	160	46,1
2011	162	169	331	48	95	143	43,2
2012	160	165	325	50	91	141	43,4
2013	158	158	316	50	96	146	46,2
2014	164	168	332	53	99	152	45,8

Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás

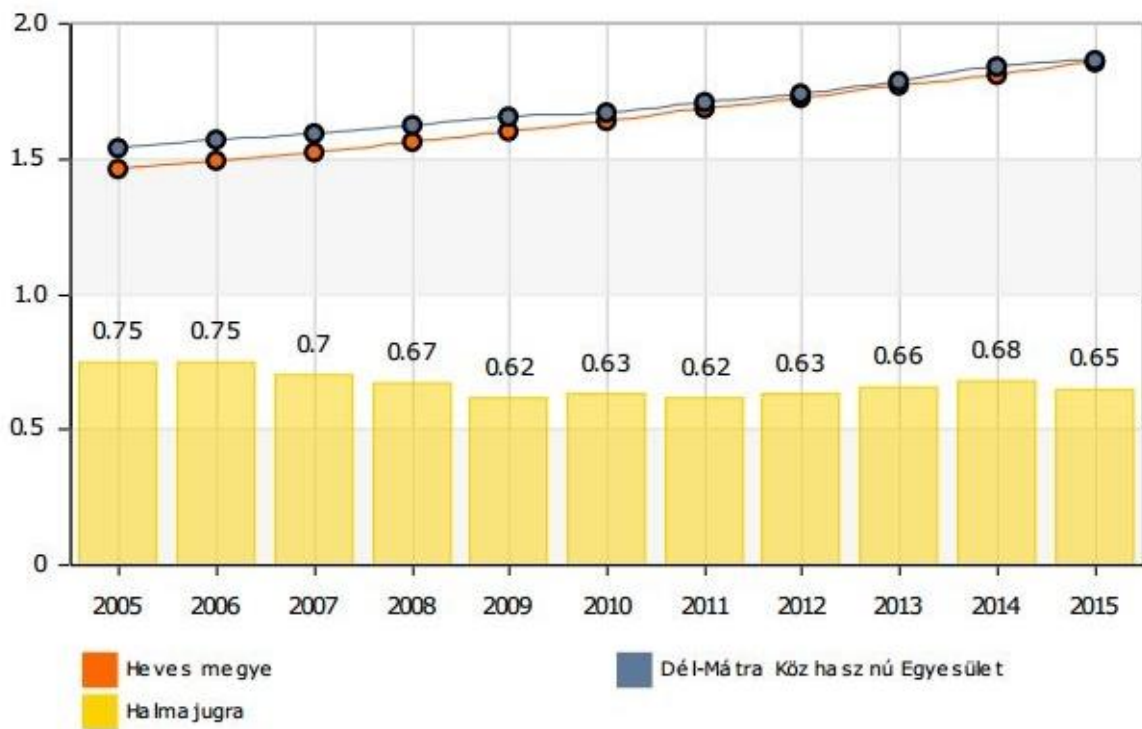
Ezen adatok tükrében nem okoz meglepetést, hogy a település korfája, korösszetétele is kedvező képet mutat.

A megyei adatokkal összehasonlítva magasabb a gyermekkorúak aránya, valamint a gyermekekkel élő családok aránya is. Nagyon kedvező az öregségi mutató is, amely az adott területen lakóhellyel rendelkező 60-x éves személyek száma száz 0-14 évesre vetítve. Két népszámlálás között továbbvezetett adat az évenkénti természetes népmozgalmi (születés, halálozás, házasságkötés, bejegyzett élettársi kapcsolat, válás) és vándorlási (belföldi, nemzetközi) statisztikák adatai alapján.

Öregségi mutató, (száz 0–14 évesre jutó 60–x éves)

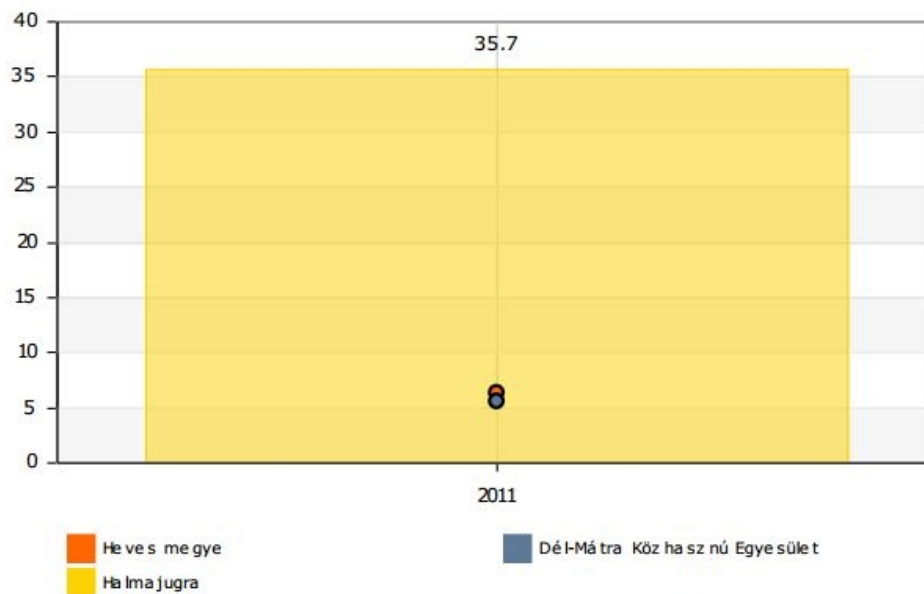
(c) 2018 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.

A 2011-es népszámlálás során Halmajugrán a lakosság 35,7%-a vallotta magát a cigány (romani, beás) nemzetiséghez tartozónak.

A cigány (romani, beás) etnikai kisebbséghez tartozó népesség aránya (%), 2011

(c) 2018 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.

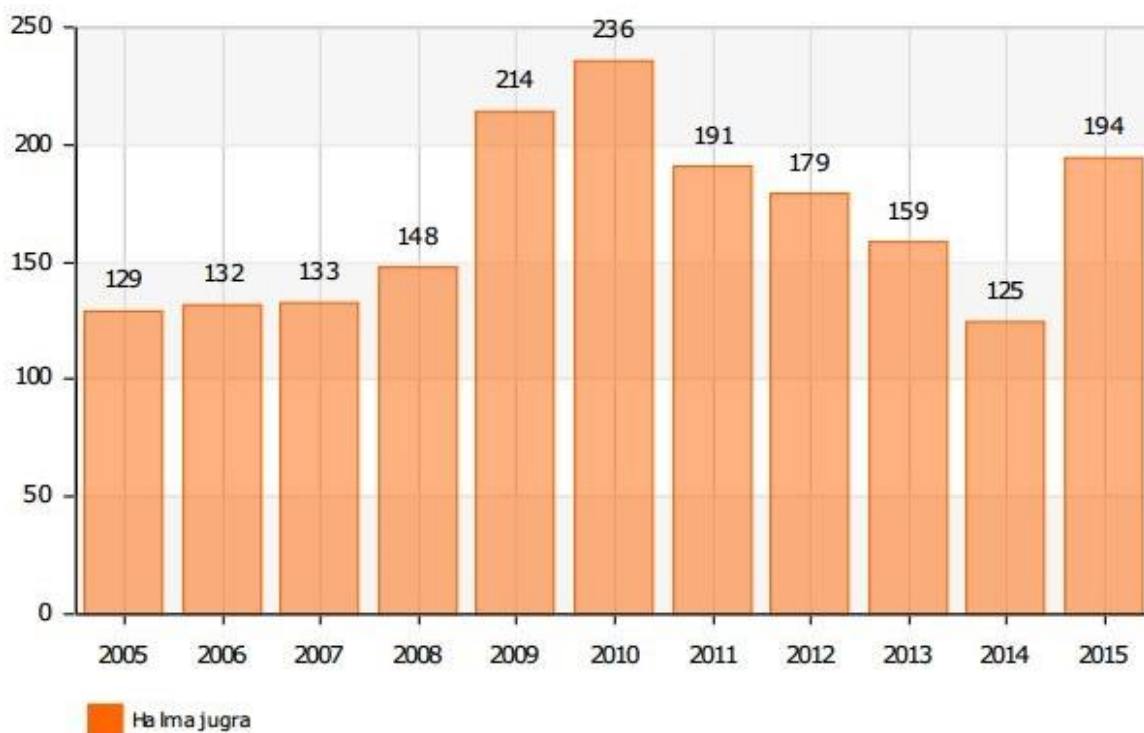

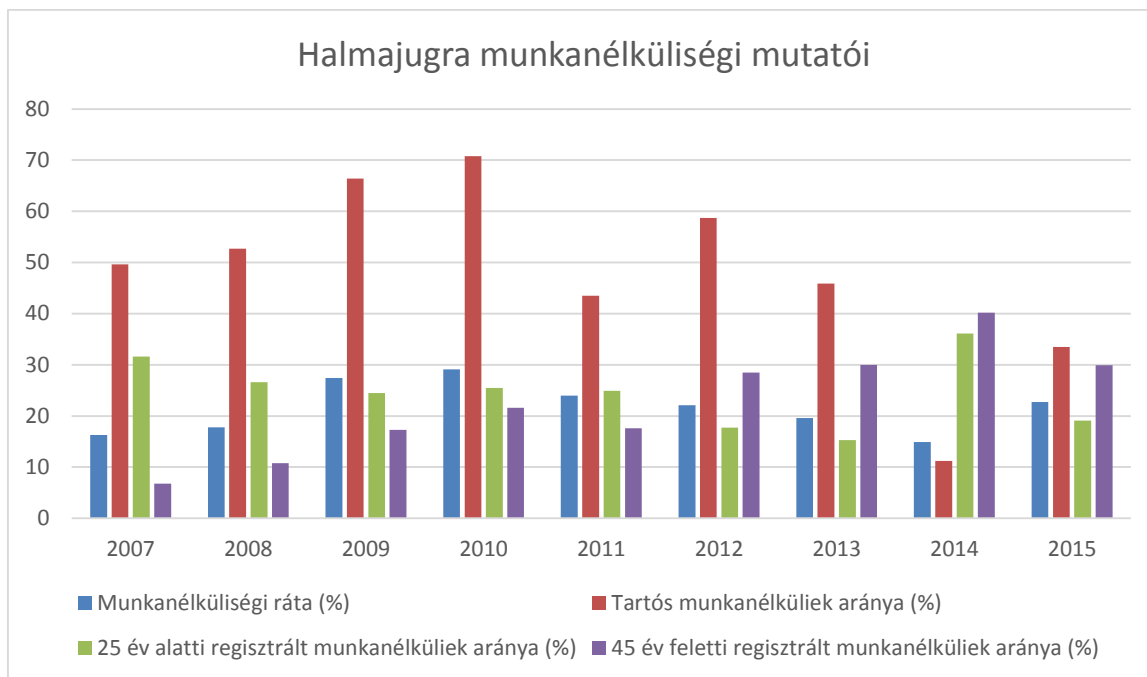
A népszámlálás során foglalkoztatottnak minősül minden 15 éves és idősebb személy, aki az eszmei időpontot megelőző héten legalább egy órányi, jövedelmet biztosító munkát végzett, vagy rendszeres foglalkozásától (pl. betegség miatti távollét vagy fizetett, illetve fizetés nélküli szabadság miatt) csak átmenetileg volt távol. Halmajugrán a foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül, a 2011. évi népszámlálás idején 30,5% volt, ezen belül a naponta ingázó (eljáró) foglalkoztatottak aránya 63%.

Halmajugrán a regisztrált munkanélküliek számát az alábbi grafikon tartalmazza. (Regisztrált munkanélküli az a személy, aki a munkaviszony létesítéséhez szükséges feltételekkel rendelkezik, és oktatási intézmény nappali tagozatán nem folytat tanulmányokat, és öregségi nyugdíjra nem jogosult, valamint rehabilitációs járadékban nem részesül, és az alkalmi foglalkoztatásnak minősülő munkaviszony kivételével munkaviszonyban nem áll és egyéb kereső tevékenységet sem folytat, és elhelyezkedése érdekében az illetékes kirendeltséggel együttműködik, és akit az illetékes kirendeltség álláskeresőként nyilvántart.)

Regisztrált munkanélküliek száma (fő)

(c) 2018 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-re.

Az alábbi táblázat tartalmazza az adófizetők arányát Halmajugrán, amely a személyi jövedelemadó alapot képező jövedelemmel rendelkezők száz állandó lakosra vetített száma.

Adófizetők aránya Halmajugrán (%)											
Év	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
%	22,1	21,71	22,74	24,93	22,35	22,62	24,27	25,67	29,27	35,63	33,46

Az alábbi táblázat tartalmazza az egy lakosra jutó összes nettó jövedelmet Halmajugrán, amely a személyi jövedelemadó alapot képező nettó jövedelem egy állandó lakosra vetített összege.

Egy lakosra jutó összes nettó jövedelem Halmajugrán (Ft)					
Év	2005	2006	2007	2008	2009
Forint	294.048	264.824	300.065	322.069	303.785
Év	2010	2011	2012	2013	2014
Forint	312.482	282.002	310.684	335.121	416.271

1.7.2. TELEPÜLÉSI IDENTITÁST ERŐSÍTŐ TÉNYEZŐK (TÖRTÉNETI ÉS KULTURÁLIS ADOTTSÁGOK, TÁRSADALMI ÉLET, SZOKÁSOK, HAGYOMÁNYOK, NEMZETISÉGI KÖTŐDÉS, CIVIL SZERVEZŐDÉSEK, VALLÁSI KÖZÖSSÉGEK STB.)

Halmajugra történeti és kulturális adottságok terén több évszázadra visszatekintő település. Társadalmi életének egyik meghatározó tényezője a nemzetiségi összetétel. Halmajugra lakosságának nemzetiségi összetételével kapcsolatban megállapítható, hogy a településnek gyakorlatilag az egyetlen nemzetiségi kisebbsége a roma kisebbség. A legutóbbi, azaz 2011-ben lezajlott népszámlálás során a magyar mellett gyakorlatilag csak a cigánysághoz (romani, beás) tartozó lakosok nevezték meg identitásukat.

A nemzetiségi hovatartozást meghatározó kérdések az ún. különleges adatok közé tartoznak. A népszámlálási törvény alapján a válaszadás e kérdésekre önkéntes volt. A 2011. évi népszámlálásból a népesség nemzetiségi hovatartozását a nemzetiségi, az anyanyelv és a családi, baráti közösségben használt nyelv kérdéseire adott válaszok alapján lehet meghatározni. Magyarországon a többséget képviselő magyarság mellett a nemzetiségi törvény bejegyzett hazai nemzetiségnek tekinti a bolgárokat, a cigányokat (romákat), a görögöket, a horvátokat, a lengyeleket, a németeket, az örményeket, a románokat, a ruszinokat, a szerbeket, a szlovákokat, a szlovénokat és az ukránokat.

Halmajugra népessége nemzetiség szerint (Népszámlálás, 2011)								
A nemzetiség, az anyanyelv, a családi, baráti közösségben használt nyelv válaszok legalább egyike szerint							Összesen	Népesség
magyar	bolgár	cigány	görög	horvát	lengyel	német	1499	1225
1059	–	437	–	–	...	–		
örmény	román	ruszin	szerb	szlovák	szlovén	ukrán		
–	...	–	–	–	–	...		
hazai nemzeti kisebbségek együtt						440		

A 2011-es népszámlálás során Halmajugrán 437 személy vallotta magát a cigány (romani, beás) nemzetiséghez tartozónak. Egyetlen lakos sem vallotta magát a bolgár, görög, horvát, német, örmény, ruszin, szerb, szlovák vagy szlovén nemzetiséghez tartozónak. Az értékek felvétele során a lengyel, román és ukrán nemzetiséghez való tartozáshoz kapcsolódó értékek pedig

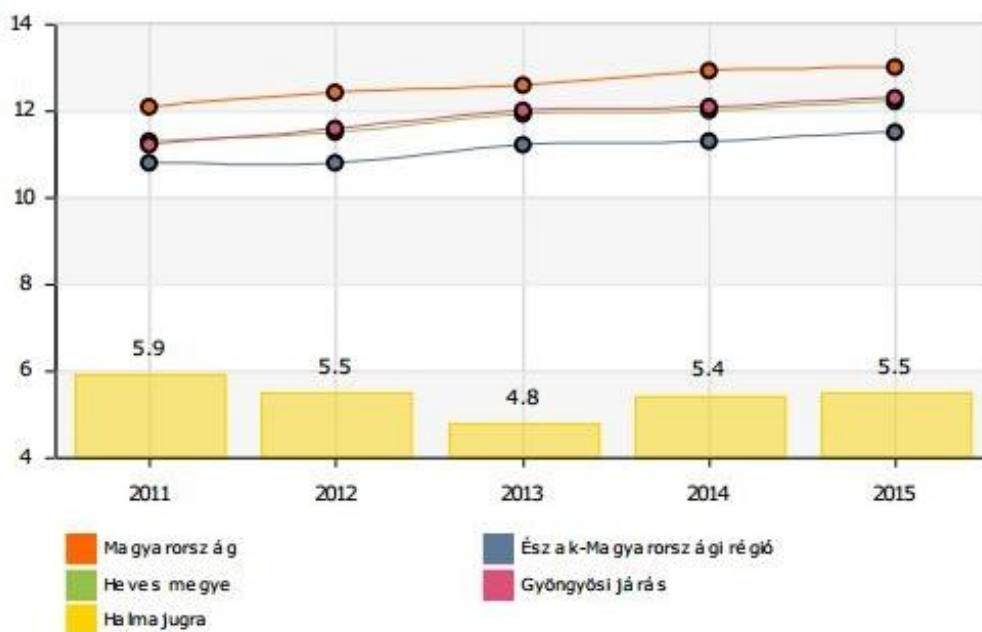
adatvédelmi korlátok miatt nem közölhető adatoknak minősültek, ebből adódik a roma kisebbség 437-es és a hazai nemzeti kisebbségek együtt 440-es értéke közötti különbség.

Az adatfelvételkor egy személy több nemzetiséghez tartozónak is vallhatta magát. Ennek megfelelően a nemzetiség, az anyanyelv, a családi, baráti közösségben használt nyelv szerinti táblázatokban az összeírt személy annyszor szerepel, ahány népcsoporthoz való kötődést megjelölt. A jelenlegi közlés az egyes népcsoportokba tartozó személyek számát tartalmazza. Ebből adódik a különbség a népesség száma (1225) és a nemzetiséghez tartozás értéke (1499) közötti különbség.

Fontos megjegyezni, hogy a népszámlálásoknál a nemzetiségi hovatartozás szempontjából minden összeírt személyt, anyanyelvre való tekintet nélkül, olyan nemzetiségűként vesznek számba, amelyhez tartozónak minden befolyásolástól mentesen vallotta magát.

Regisztrált nonprofit szervezetek ezer lakosra jutó száma (db)

(c) 2018 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-re.

A fenti grafikon adataihoz meg kell jegyezni, hogy nincsenek benne azok a civil szerveződések, amelyek Gyöngyösre vannak bejegyezve, de térségi hatásukat, tevékenységüket több településen is kifejtik. Legtöbb civil szervezet a szabadidő és sport területén tevékenykedik.

Több településen aktív munkát végeznek a polgári védelemmel, tűzoltással, környezetvédelemmel, településfejlesztéssel, hagyományőrzéssel kapcsolatban, valamint nő a kulturális területen ténykedő civil szervezetek száma.

Az utóbbi két évben a hagyományőrző egyesületek tevékenysége, aktivitása nőtt, köszönhető a Dél-Mátra Közhasznú Egyesület „Palóc hagyományok a Mátraalján” című programjának. 2013 évben több civil szervezet együttműködésével újra megrendezésre került a „Palóc parasztolimpia”.

A Dél-Mátra Közhasznú Egyesülethez tartozó 24 településen jelenleg 165 civil szervezet tevékenykedik. A regisztrált nonprofit szervezetek ezer lakosra jutó száma a térségben 2000-től (5 db) 2013-ig (7,5 db) folyamatosan emelkedik, de végig az országos (2000: 6,4 db, 2013: 12,6 db) és a megyei (2000: 6,2 db, 2013: 11,9 db) átlag alatt maradt.

Halmajugrán a lakosság vallási, felekezet szerinti összetétele is sokrétű, de jellemzően a római katolikus egyházközséghez tartozóak vannak többségben.

Halmajugra népessége vallás, felekezet szerint (Népszámlálás, 2011)						
katolikus		ortodox keresztény	református	evangélikus	izraelita	más felekezethez tartozó
római katolikus	görög katolikus					
529	5	–	13	–	–	42
vallási felekezethez nem tartozó	368	ateista	6	nem kívánt válaszolni, nincs válasz		262
összesen						1225

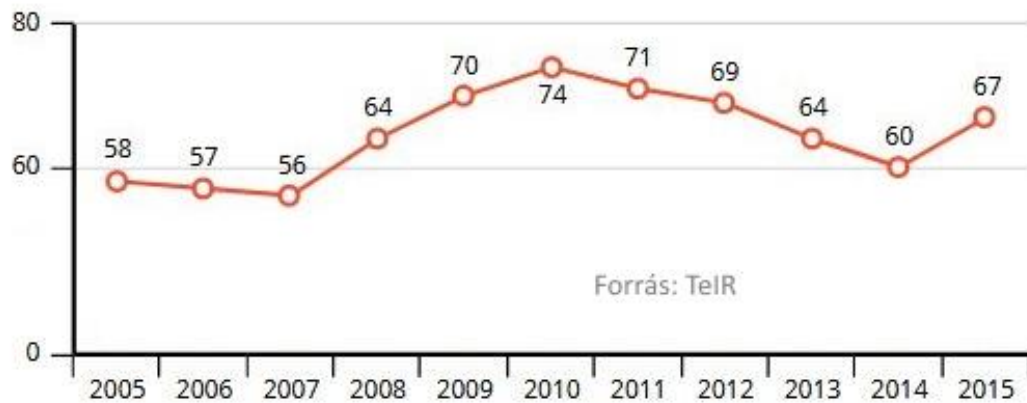
1.8. HALMAJUGRA TELEPÜLÉS HUMÁN INFRASTRUKTÚRÁJA

1.8.1. HUMÁN KÖZZSZOLGÁLTATÁSOK (OKTATÁS, EGÉSZSÉGÜGY STB.)

2012. január 1-jével Abasár, Karácsond, Halmajugra, Nagyfüged, Ludas, Kisdána, Domoszló, Vécse települések önkormányzatai létrehozták az Abasári Szociális és Gyermejkölési

Intézményfenntartó Társulást, amely több településnek szolgáltatja a Szociális és Gyermekjóléti Intézmények működtetését.

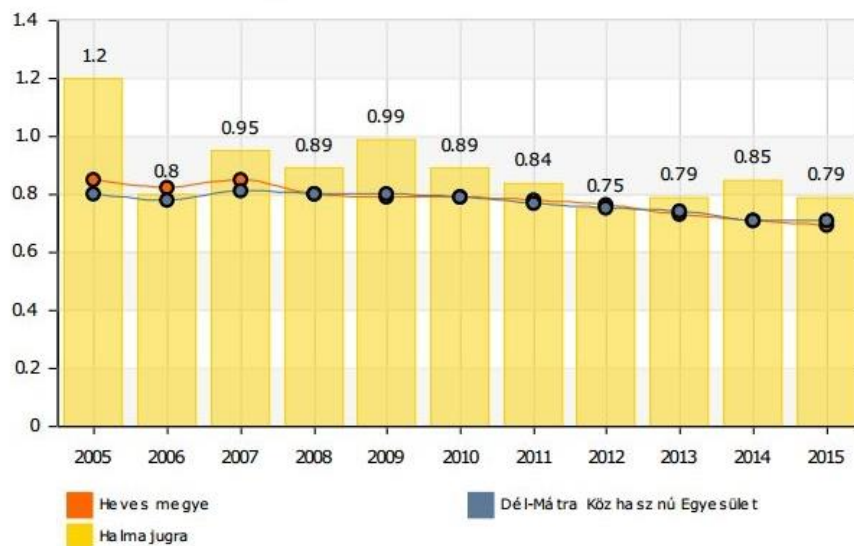
Óvodába beírt gyermekek száma (fő)

Az alábbi grafikonból kiderül, hogy a településen az óvodai férőhelyek száma kielégítő.

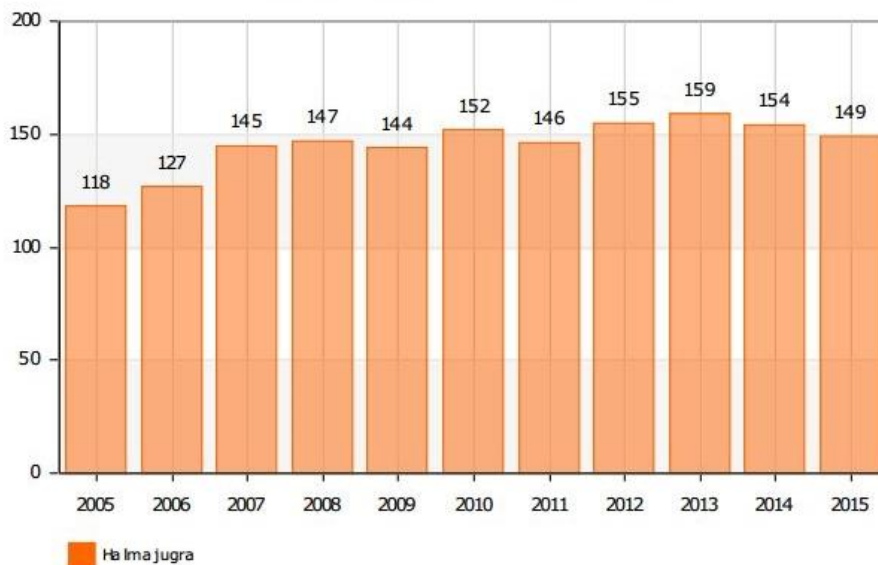
Egy óvodai férőhelyre jutó 3-5 évesek száma (fő)

(c) 2018 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-re.

Általános iskolai tanulók száma gyógypedagógiai oktatással együtt (fő)

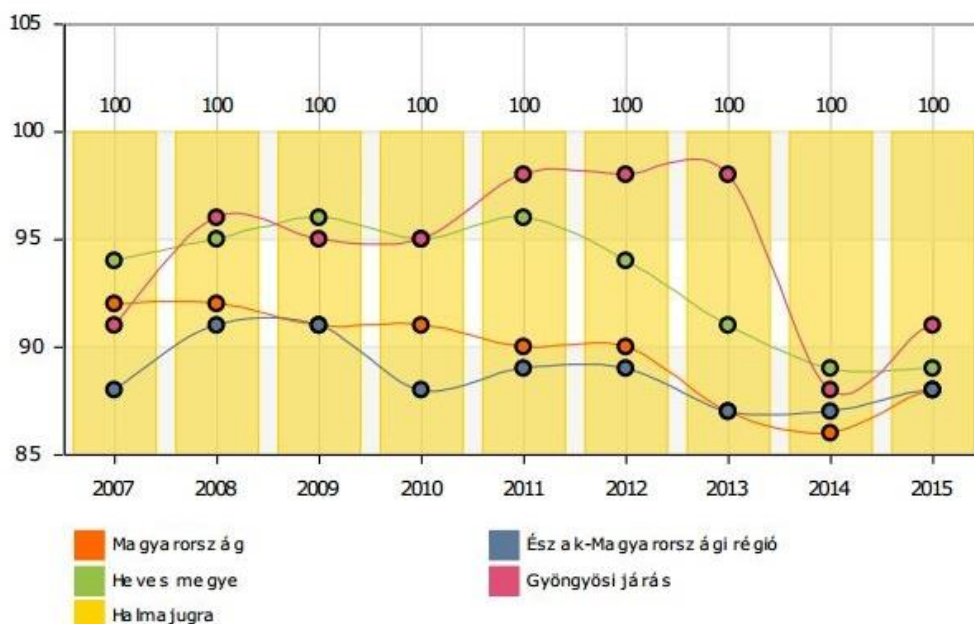
(c) 2018 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.

Halmajugrán jelenleg egy óvoda és iskola működik, száz százalékos kihasználtsággal. A községben 1998-ban a 4 tantermes iskolát átépítették, kibővítették, majd ünnepélyes keretek között adták át szeptember 1-én. A minden igényt kielégítő szép és jól felszerelt iskolára méltán lehetnek büszkéek a halmajugraiak.

Internettel ellátott iskolák aránya az alap- és középfokú oktatásban (százalék)

(c) 2018 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.

Halmajon és Ugrán sokáig csak szülésznő működött, szükség esetén a körorvos látta el a betegeket, vagy pedig Gyöngyösre kellett elutazni az orvoshoz. A kezdeti idők leggyakoribb betegségei a járványok, a köszvény és tüdőbaj volt. 1552-ben és 1562-ben megyeszerte dühöngött a pestis, mindkét településen szedte áldozatait, majd 1710-11-ben szintén. 1831-ben pedig kolerajárvány tizedelte meg mind két falu lakosságát.

Halmajugrán 1955-ben alakítottak ki egy egészségügyi helyiséget, ahol a szakrendelés is folyt. 1956-ban dr. Herczeg Antal körorvos jelentése szerint az egészségügyi helyzet a községben eléggé lehangoló volt. Sok a tüdőbeteg, akinek folyamatos kivizsgálását, gyógyítását elrendelték. Mivel egészségtelennek találták a sok poros utat, elrendelték az utak portalanítását. Rendeletet hoztak a cigány lakosság egészségügyi helyzetének javítására, gyakoribb kivizsgálására. Elrendelték a telepen WC építését, az ivóvíz ihatóságának kivizsgálását.

Az egészségügy segítésére létrehozták a Vöröskeresztes mozgalmat 1957-ben. Ekkor az egészségház a mezőgazdasági termelőszövetkezet épületében működött, már ekkor sürgették egy önálló épület létrehozását. Az 1972-ben átadott új művelődési ház alsó szintjén végül kialakították a szép és korszerű orvosi rendelőt a váróval, az anya- és csecsemővédelmi tanácsadót. Ekkor a körzeti orvos dr. Tóth Pál volt. Jelentése szerint a település egészségügyi helyzete a következő volt: 6 szív- és érrendszeri, 3 mozgásszervi, 5 gyomor- és emésztőszervi, 6 TBC-s, 18 rákos, 4 asztmás, 16 cukorbetegben szenvedő beteg kapott orvosi ellátást.

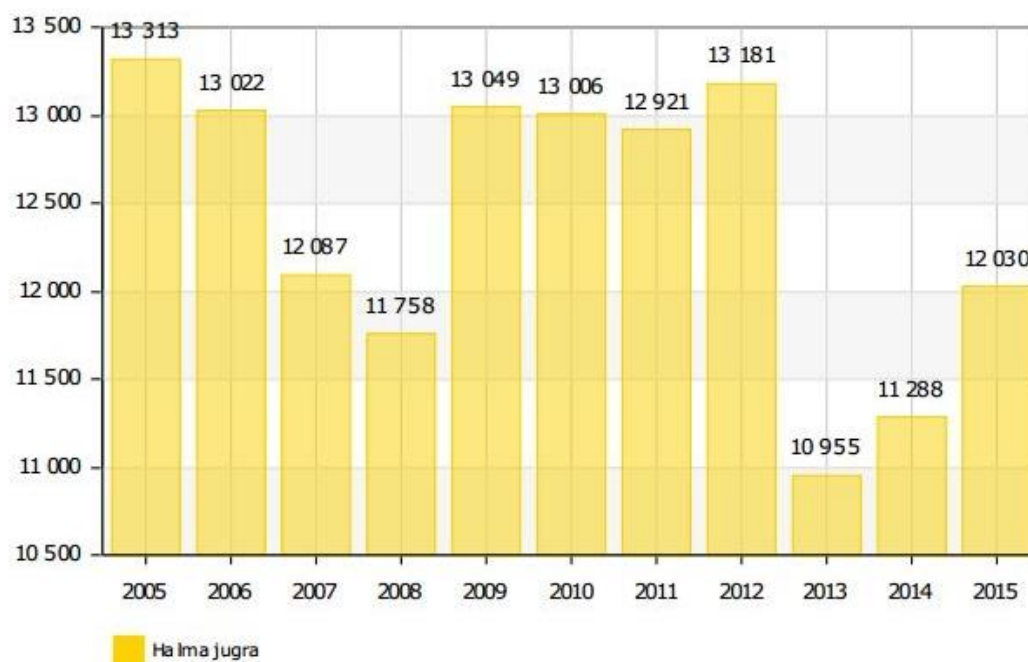
1992-ben fiókgyógyszertár kapott még helyet az intézményben. 1992-ben megpályázták az önálló orvosi körzetet, így önálló orvosa lett a falunak, akit 1995. december 15-től neveztek ki. Korábban Visontáról járt ki hetente 3-szor az orvos. 1994. augusztus 5-én fogorvosi rendelőt avattak, ahol a detki fogorvos rendelt hetente 3 alkalommal.

1996. január 1-től már minden igényt kielégítő önálló fogorvosi körzet működött a községben. A fogászati alapellátás költségét az önkormányzat magára vállalta. 1997-ben a mezőgazdasági szövetkezettől kapott épületből, a régi zöldség- és húsboltból, megüresedett rendelőből alakítottak ki az orvos számára szolgálati lakást. A rendelő átalakításával, korszerűsítésével laboratóriumot, fizioterápiás kezelőt alakítottak ki, számítógéppel látták el.

Az Orvosi Ügyelet Mikrotérségi Társulás tagjaként az alábbi önkormányzatok lakosai vehetik igénybe az ügyeleti ellátást: Abasár, Detk, **Halmajugra**, Ludas, Markaz, Nagyfűged, Visonta, Visznek, Adács, Vámosgyörk, Atkár, Pálosvörösmart, és Gyöngyös város. A Kistérségi Humán Szolgáltató Központ átfogó, minden területet átölelő szolgáltatást biztosít a Gyöngyösi járás települései számára.

A háziorvosok betegforgalma (fő)

(c) 2018 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-re.

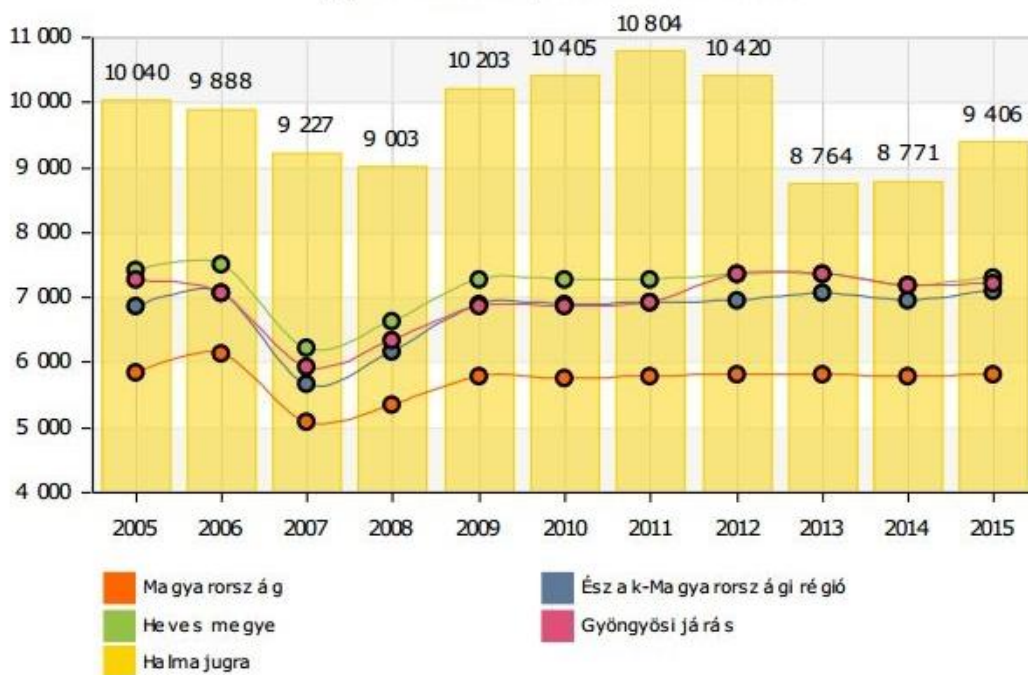

A háziorvos betegforgalma a háziorvosi rendelésen való megjelenések száma és a háziorvos által hívásra, valamint a folyamatos ellátás végett végzett lakáson történt látogatások száma.

Illetve ugyanezen adat ezer lakosra kivetített száma.

A háziorvosok betegforgalma ezer lakosra (fő)

(c) 2018 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-re.

1.8.2. ESÉLYEGYENLŐSÉG BIZTOSÍTÁSA

A Gyöngyösi Járás települései megalkották azokat a helyi rendeleteket, határozatokat, melyek tartalmazzák a szociálpolitikai feladatokat és intézkedéseket melyek az esélyegyenlőséget segítő programok megvalósítását segítik. A rendeletek, határozatok célja, hogy a településeken olyan támogatási rendszer működjön, amely az állampolgárok számára a prevenció, a hátrányos helyzetből adódó hatások enyhítésére szolgál. A szociális ellátások, szolgáltatások középpontjában a családok állnak. A települési Helyi Esélyegyenlőségi Programok (HEP) tartalmazzák a rendeleteket, határozatokat és társulási megállapodásokat, melyek az esélyegyenlőség megteremtését szolgálják.

A helyi nemzetiségi önkormányzat önként vállalt feladatot láthat el különösen a nemzetiségi oktatási és kulturális öngazgatással összefüggő ügyekben, a társadalmi felzárkózás, a szociális, ifjúsági, kulturális igazgatás és a közfoglalkoztatás területén, valamint a településüzemeltetési és településrendezési feladatok körében.

A nemzetiségi önkormányzat együttműködését az állami és helyi önkormányzati szervekkel a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 79-86.§-ai rögzítik. A Gyöngyösi Járás területén 11 településen (Adács, Domszló, Gyöngyös, **Halmajugra**, Karácsond, Kislána, Ludas, Gyöngyösoroszi, Gyöngyöspata, Nagyfűged, Vécs) működik Roma Nemzetiségi Önkormányzat, Gyöngyösön működik Ruszin Nemzetiségi Önkormányzat. A Nemzetiségi Önkormányzatoknak megállapodásuk van a települések Önkormányzataival, melyekben rögzítésre kerültek az együttműködési területek és a feladatok.

Az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet és a fővárosi és megyei kormányhivatalokról, valamint a járási (fővárosi kerületi) hivatalokról szóló 66/2015. (III.30.) Korm. rendelet alapján a Heves Megyei Kormányhivatal Gyöngyösi Járási Hivatala illetékességi területéhez tartozó települések (a továbbiakban: Gyöngyösi Járás) települési önkormányzatok Esélyteremtő Programtervben (a továbbiakban: JEP) helyzetelemzés következtetései alapján feltárt problémákhoz kapcsolódóan rögzítik az esélyegyenlőség megteremtése érdekében a feladatokat és intézkedéseket.

Az ÁROP-1.A.3-2014-2014-0126 projekt célja az, hogy a helyi esélyegyenlőségi programok (HEP) alapján járási szintre emelje és tovább bővítse az esélyegyenlőség területén a települések közötti együttműködést. A JEP az alábbi településekre terjed ki:

Abasár, Adács, Atkár, Detk, Domoszló, Gyöngyös, Gyöngyöshalász, Gyöngyösoroszi, Gyöngyöspata, Gyöngyössolymos, Gyöngyöstarján, **Halmajugra**, Karácsond, Kisnána, Ludas, Markaz, Mátraszentimre, Nagyfűged, Nagyréde, Pálosvörösmart, Szűcsi, Vámosgyörk, Vécs, Visonta, Visznek.

A Járási Esélyegyenlőségi Program elkészítése során kiemelt figyelmet fordítottak a Helyi Esélyegyenlőségi Programok elkészítése és megvalósítása során szerzett tapasztalatokra. A helyzetelemzések, felmérések során feltárt problémák alapján céljuk az, hogy a járáson belül a lehetőségekhez képest egységes módon legyenek kezelve a különböző hátrányos helyzetű csoportok.

A települési önkormányzatok vállalják, hogy az elkészült és elfogadott JEP-et összehangolják a települések más dokumentumaival (Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció), valamint a települési önkormányzatok fenntartásában lévő intézmények működtetésével. A települési önkormányzatok vállalják továbbá, hogy a JEP megvalósítása során bevonják partneri kapcsolatrendszerüket, különös tekintettel a közoktatás állami és nem állami intézményfenntartókat.

1.9. HALMAJUGRA GAZDASÁGA

1.9.1. A TELEPÜLÉS GAZDASÁGI SÚLYA, SZEREPKÖRE:

Halmajugra külterületének északnyugati része közvetlenül csatlakozik ahhoz az Ipari Parkhoz, ami a Visonta igazgatási területén működő Mátrai Erőmű környékén alakult ki, és az utóbbi időben jelentős fejlődésen ment keresztül. A meglévő Ipari Parkban az erőművel szorosan együttműködő olyan vállalkozások működnek, amelyeknek fontos az erőmű közvetlen közelsége. Ilyen üzemek Halmajugra igazgatási területén a XELLA Magyarország Építőipari Kft. és a RIGIPS Hungária Gipszkarton Kft., amelyek az erőmű melléktermékeiből készítenek

építőanyagokat, vagy a GEOSOL Kft. telephelye, amely az erőműben elégetésre kerülő alternatív tüzelőanyagok fogadását, tárolását, darabolását, keverését végzi.

1.9.2. A TELEPÜLÉS FŐBB GAZDASÁGI ÁGAZATAI, JELLEMZŐI:

A legnagyobb és legtöbb személyt foglalkoztató gazdasági egységek jelenleg a visontai bánya és erőmű. A Detki Takarékszövetkezet 1962-ben nyitotta meg kirendeltségét Halmajugrán. 1971-ben a kereskedelmi egységek száma a következőképpen alakult a településen:

- vegyesbolt 2 db
- vendéglátóipari egység 3 db
- szikvízüzem 1 db
- zöldséges bolt 1 db
- hús-tejbolt 1 db

A kisiparosok száma:

- festő 2 fő
- kőműves 1 fő
- cipész 2 fő
- női szabó 1 fő

A településen 2015-ben 6 vállalkozó szervezet működött. A Mátrai Erőmű Rt., az Ytong Hungary Kft., a Detki Keksz Édesipari Kft., valamint 3 betéti társaság. A 16 egyéni vállalkozó közül 1 mezőgazdasági besorolású 5-5 pedig ipari, illetve kereskedelmi tevékenységet végző volt. A Benevölgye ÁFÉSZ vegyesboltot, a Tarnamérai Takarékszövetkezet fiókot tart fenn a településen.

A megfigyelés időpontjában jogilag – adminisztratív nyilvántartások szerint - létező egységek, azaz adószámmal rendelkező gazdasági szervezetek száma (beleértve az adott időpontban csőd-, felszámolási és végelszámolási eljárás alatt állókat is) ezer lakosra.

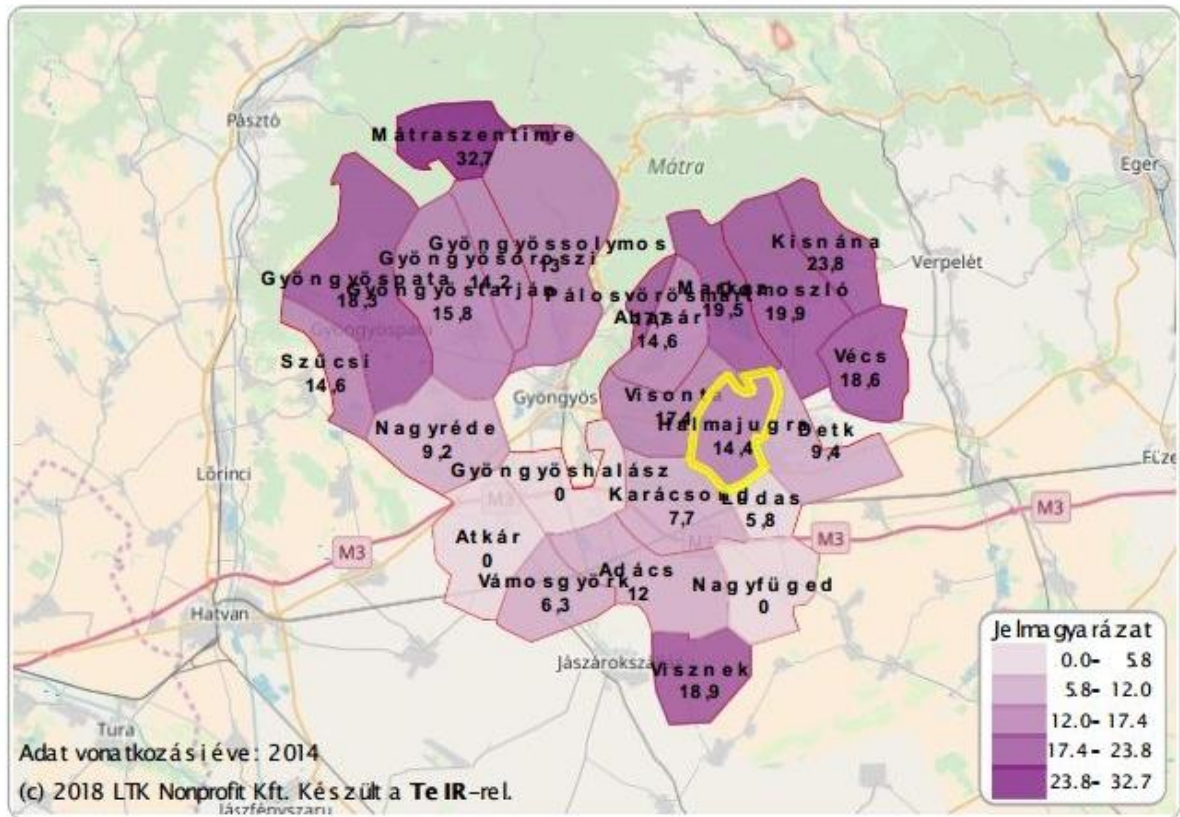
*1.9.3. A GAZDASÁGI SZERVEZETEK JELLEMZŐI, FONTOSABB BERUHÁZÁSAI TELEPÜLÉST ÉRINTŐ
FEJLESZTÉSI ELKÉPZELÉSE*

A Mátrai Erőmű Zrt. és a köré csoportosuló gazdasági tevékenységű célú cégek (Rigips gipszkartongyár, YTONG falazóelemgyár...stb.) elképzelései szerint fognak megvalósulni, melyeket a cégek előzetesen az önkormányzattal egyeztetik.

*1.9.4. A GAZDASÁGI VERSENYKÉPESSÉGET BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐK (ELÉRHETŐSÉG, MUNKAERŐ
KÉPZETTSÉGE, $K+F$ STB.):*

Halmajugra elérhetősége, megközelíthetősége az M3-as autópálya közelsége miatt kedvező, a Dél-Mátra Közhasznú Egyesület tagtelepülései között is az előnyösebb helyzetben lévők közé tartozik.

Idő szerinti optimalizálás esetén a leggyorsabb út hossza percben autópálya-csomópontig

A lakosság képzettségét tekintve a 2011-es népszámlálási adatok a következő képet mutatják: a legfeljebb 8. általánost végzettek aránya 46,3%. (A regisztrált munkanélküliek között a legfeljebb 8 általános iskolát végzettek aránya 77,1%.) A legalább érettségizett 18 éves és idősebb népesség aránya 16,3%. Felsőfokú végzettségű 25 éves és idősebb népesség aránya 3,3%. Az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak megoszlása az aktív korúak arányában 42,2%. Ide tartoznak az ipari és építőipari (FEOR 7), gépkezelő, összeszerelő, járművezető (FEOR 8) valamint a szakképzettséget nem igénylő (egyszerű) foglalkozások (FEOR 9) foglalkoztatási főcsoportok.

A K+F terén kedvező változást jelenthet Halmajugra számára, hogy 2017 ősze óta az eddiginél is kedvezőbb feltételekkel igényelhető a kutatási, fejlesztési és innovációs tevékenység ösztönzését szolgáló nulla százalékos kamatozású beruházási hitel, és immár a mikrovállalkozások is igénybe vehetik. A kölcsön összegének minimálisan felvehető összege 100 millió forintról 5 millió forintra csökken. A módosítással a hitel az innovációs láncnak a piachoz legközelebbi részét finanszírozhatja, amikor a K+F+I tevékenység már üzletileg kezelhető kockázatot hordoz. Már tervezhető a kifejlesztett termék, szolgáltatás, eljárás

előállításához, gyártásához szükséges, a vállalkozás számára technológiai előrelépést biztosító eszközök, infrastruktúra beszerzése.

1.9.5. INGATLANPIACI VISZONYOK JELLEMZŐJE

Halmajugra lakóegységeinek száma a 2011-es népszámlálási adatok szerint 447 db. Ezek túlnyomó többsége lakott, magántulajdonban lévő, jellemzően 2-3 szobás lakóingatlan.

A lakások alapterületét tekintve mindössze 2 db lakóingatlan kisebb 40 négyzetméternél, mindössze 12 db lakóingatlan kisebb 50 négyzetméternél, és mindössze 34 db lakóingatlan kisebb 60 négyzetméternél.

A felszereltséget tekintve a lakóingatlanok 80%-a rendelkezik meleg folyóvízzel, 87,5%-a rendelkezik vízőblítéses WC-vel, valamint 93%-a rendelkezik hálózati vízvezetékkel.

A száz lakásra és lakott üdülőre jutó lakók száma 294 fő.

A halmajugrai lakóegységek rendeltetése és lakóik (Népszámlálás 2011)							
Lakás			Lakott üdülő	Lakás és lakott üdülő együtt	Lakott egyéb lakóegység	Össz.	Száz lakott lakásra és lakott üdülőre jutó lakó
lakott	nem lakott	együtt					
416	31	447	–	447	–	447	294

A lakások és lakott üdülők szobaszám, tulajdonjelleg és használati jogcím szerint			
Szobaszám			
1	2	3	4–
6	166	208	67
Tulajdonjelleg			

magánszemély	önkormányzat	más intézmény, szervezet
440	7	–
Használati jogcím		
tulajdonosi	bérleti	más jogcím
392	18	6
Lakás és lakott üdülő együtt:		447

A halmajugrai lakások mérete alapterület szerint (Népszámlálás 2011)							
–29	30–39	40–49	50–59	60–79	80–99	100–	Összesen
m2 alapterületű lakás							
1	1	10	22	110	160	143	447
Egy lakásra jutó alapterület (m2)							88

A halmajugrai lakások és lakott üdülők felszereltség szerint (Népszámlálás 2011)						
Hálózati	Házi	Meleg	Vízöblítéses	Köz-	Házi	Összesen
vízvezetékekkel		folyóvízzel	WC-vel	csatornával		
ellátott lakás						
414	3	359	391	–	417	447

Az ingatlanet.hu adatai alapján, lakóingatlanok esetén Halmajugra településen az átlag négyzetméter árak lényegében stagnálást mutatnak.

Halmajugra ingatlanainak négyzetméter ár alakulása

A négyzetméterre és ingatlanra vonatkozó statisztikákat minden hónapban az Ingatlannet.hu a saját adatbázisából generálja.

Négyzetméter ár alakulása ■ Nominál m² ár ■ Reál m² ár

1.10. AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSA, A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS ESZKÖZ- ÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE

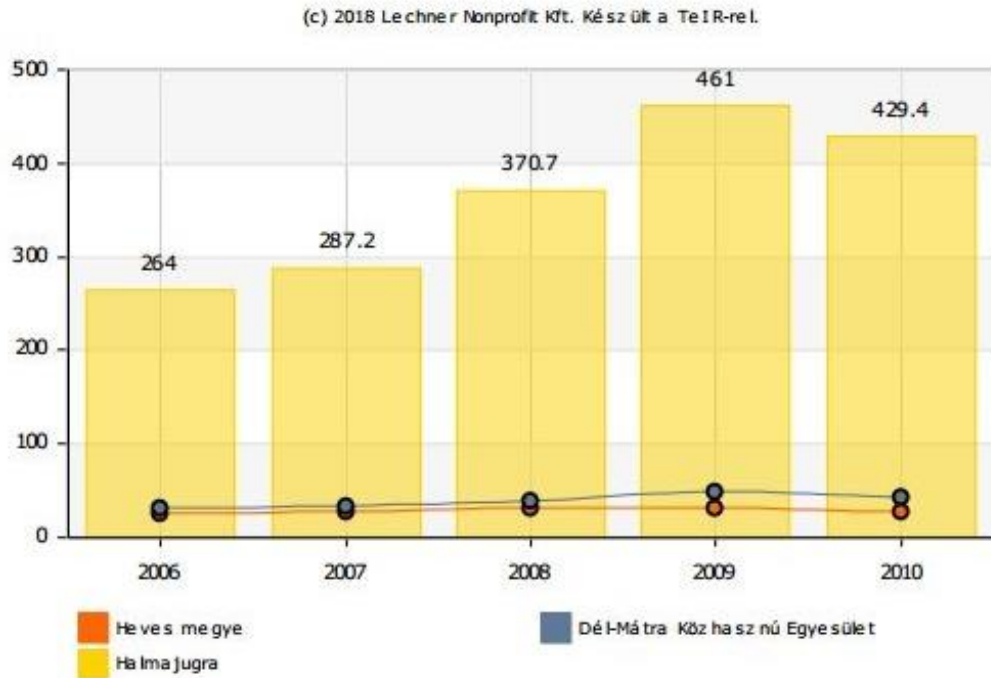
1.10.1. KÖLTSÉGVETÉS, VAGYONGAZDÁLKODÁS, GAZDASÁGI PROGRAM

A költségvetés Halmajugra intézményeinek fenntartásában, a település fejlesztésében a legfontosabb tényező. Az önkormányzat éves költségvetésének készítésekor a település stabil pénzügyi pozícióinak megőrzésére, a lakosság életszínvonalát javító szolgáltatások bővítésére, a település gazdasági potenciáljának növelését segítő fejlesztések megvalósítására és megfelelő tartalék képzésére törekszik.

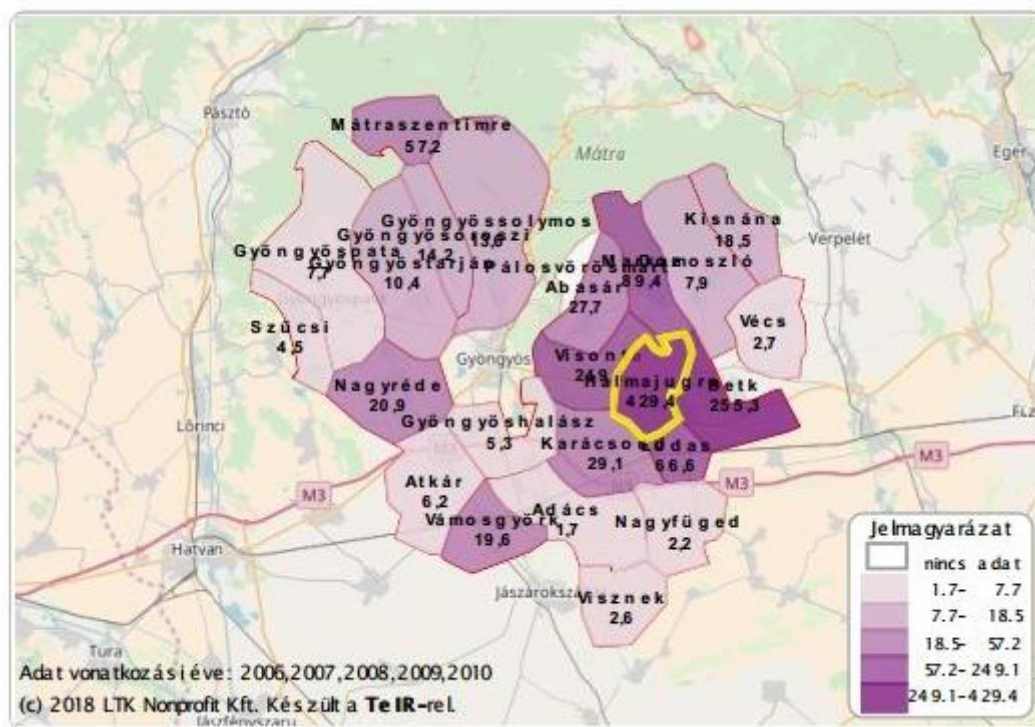
Az Önkormányzat és az Állam közötti feladatmegosztás változása miatt 2013-tól jelentős változások történtek Halmajugra költségvetésében is. A feladatok átstrukturálása miatt a bevételi oldalon már nem szerepelhet több fontos tétel sem, például az önkormányzat személyi jövedelemadóból való részesedése, valamint az illetékbevételek stb. Az önkormányzat saját bevételei közül, a település fejlesztésének szempontjából a helyi iparüzési adó jelentősége

kiemelkedik. A térségben toronymagasan Halmajugrán a legmagasabb az egy lakosra jutó iparűzési adó.

Egy lakosra jutó iparűzési adó (1000 Ft)

Halmajugra a Dél-Mátra Közhasznú Egyesület által magában foglalt települések közül kiemelkedik a helyi iparűzési adó mértékével:

Az önkormányzat vagyona törzsvagyon vagy üzleti vagyon lehet. A törzsvagyon közvetlenül a kötelező önkormányzati feladatkör ellátását vagy hatáskör gyakorlását szolgálja. A törzsvagyon három részre oszlik: a kizárólagos önkormányzati tulajdonban álló vagyonra, valamint azokra, amelyeket az Nvtv. vagy a helyi önkormányzat rendelete nemzeti gazdasági szempontból kiemelt jelentőségű nemzeti vagyonnak minősít, és azokra, amelyeket a törvény vagy a helyi önkormányzat rendelete korlátozottan forgalomképes vagyonelemként állapít meg. Az első két kategória képezi az önkormányzat forgalomképtelen törzsvagyonát.

A helyi önkormányzat gazdálkodásának alapja az éves költségvetése. Ebből finanszírozza és látja el törvényben meghatározott kötelező, valamint a kötelező feladatai ellátását nem veszélyeztető önként vállalt feladatait. A helyi önkormányzat a feladataihoz igazodóan választja meg a gazdálkodás formáit, és pénzügyi előírások keretei között önállóan alakítja ki az érdekeltségi szabályokat. A helyi önkormányzat a feladatai ellátásának feltételeit saját bevételeiből, más gazdálkodó szervektől átvett bevételekből, valamint központi költségvetési támogatásból teremti meg.

1.10.2. AZ ÖNKORMÁNYZAT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TEVÉKENYSÉGE, INTÉZMÉNYRENDSZERE

A helyi önkormányzás lehetővé teszi, hogy a választópolgárok helyi közössége – közvetlenül, illetőleg a választott helyi önkormányzata útján – önállóan és demokratikusan intézze a helyi érdekű közügyeit. A képviselő-testület az általa elfogadott rendeletek és határozatok révén dönt többek között a településfejlesztés, a pénzeszközök kezelése, a község településszerkezeti terve, a helyi építési szabályzat és szabályozási terv elfogadása, módosítása ügyében, valamint az előzőekhez kapcsolódó pályázatokhoz szükséges önerő biztosításáról.

Halmajugrán 6 fős képviselő-testület működik (jelenleg mind a 6 tagja független képviselő), élükön a szintén független polgármesterrel. A képviselő-testület döntéseinek előkészítésében fontos szerepet játszanak a képviselő-testület különböző bizottságai, melyek Halmajugrán a következők:

Bizottság neve	Tagja	Feladatai
Ügyrendi bizottság	3 fő	a képviselő-testület elé kerülő rendelet-tervezetek megtárgyalása, javaslattétel önkormányzati ügyekben
Pénzügyi bizottság	3 fő	pénzügyi tárgyú előterjesztések megtárgyalása
Szociális bizottság	3 fő	szociális kérelmek megtárgyalása

A helyi önkormányzat – a választott helyi képviselő-testület által, vagy a helyi népszavazás döntésével – önként vállalhatja minden olyan helyi közügy önálló megoldását, amelyet jogszabály nem utal más szerv hatáskörébe. Az önként vállalt helyi közügyekben az önkormányzat mindent megtehet, ami jogszabályt nem sért. Az önként vállalt helyi közügyek megoldása nem veszélyeztetheti a törvény által kötelezően előírt önkormányzati feladat- és hatáskörök ellátását.

A helyi közügyek a lakosság közszolgáltatásokkal való ellátásához, a közhatalom önkormányzati típusú helyi gyakorlásához, valamint mindezek szervezeti, személyi és anyagi feltételeinek helyi megteremtéséhez kapcsolódnak. A helyi önkormányzat – a törvény keretei között – önállóan szabályozhatja, illetőleg egyedi ügyekben szabadon igazgathatja a feladat- és hatáskörébe tartozó helyi közügyeket. Döntését az Alkotmánybíróság, illetve bíróság kizárólag jogszabálysértés esetén bírálhatja felül.

A településfejlesztéssel összefüggő döntések végrehajtása a polgármesteri hivatal alkalmazottainak a feladata.

Halmajugra Polgármesteri Hivatalának szervezeti és feladatköri felépítése:

Megnevezés	Feladatkör, szakterület
1. Jegyző	megszervezi és vezeti a polgármesteri hivatal munkáját, a helyi önkormányzat közigazgatási és szakmai előjárója
2. Igazgatási előadó	rendszeres szociális segélyek, közmunka ügyintézés
3. Igazgatási előadó	gyámügyek, gyermekvédelmi támogatás, szociális ügyek, közgyógyellátási igazolvány
4. Igazgatási előadó	jegyzőkönyvek készítése, iktatás, irattár, ápolási díj
5. Adóügyi előadó	helyi adók, anyakönyvvezetői feladatok, népszámlálás nyilvántartás
6. Gazdálkodási előadó	könyvelés, beszámolók készítés
7. Gazdálkodási előadó	pénztár, számfejtés
8. Építésügyi előadó	I. fokú építéshatósági ügyek

1.10.3. – 1.10.4. GAZDASÁGFEJLESZTÉSI TEVÉKENYSÉG, FOGLALKOZTATÁSPOLITIKA

Halmajugra település része a Dél-Mátra Helyi Akciócsoport Helyi Vidékfejlesztési Stratégiájának, amely a foglalkoztatás terén a következő fő célt határozza meg: a 20-64 éves népesség foglalkoztatási rátájának 75 százalékra emelése, többek között a fiatal, az idősebb, illetve az alacsony képzettségű munkavállalók nagyobb mértékű foglalkoztatása révén. A Dél-Mátra Helyi Fejlesztési Stratégiájában 3 specifikus célban is szerepel a foglalkoztatás bővítésének lehetősége: vállalkozásfejlesztés, térségi szolgáltatásfejlesztés, humán erőforrás-fejlesztés.

A társadalmi befogadás elősegítése HFS célkitűzés szintén hozzájárul a szegénység és a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelemhez: a befogadás előmozdítása, a szegénység csökkentése és a gazdasági fejlődés támogatása a vidéki térségekben a Dél-Mátra stratégiájának is fontos eleme. Helyzetelemzésük során megállapítást nyert, hogy az érintett települések lakossága körében (így Halmajugra településen is) nagy az aktív korúakon belül, rendszeres munkával nem rendelkezők száma. Eszközbeszerzések támogatásával segíthető a foglalkoztatás, a közösségi kertek kialakításával a háztáji növénytermesztés és a közösségi gondolkodás elindítása.

A stratégia megállapítása szerint jelenleg Magyarország egyik legsúlyosabb problémája a szegénységben élők, közöttük a roma népesség helyzetének fokozatos romlása. Ennek következménye a leszakadás, a kiszorulás az életlehetőségekből mind a tanulás, mind a foglalkoztatás, mind az egészségügyi szolgáltatások területén, valamint a hátrányos helyzetű térségekben és települések periferiáján növekvő és újonnan kialakuló rossz lakhatási körülmények. Magyarországon a romák felzárkóztatását megcélzó politikát nem lehet elválasztani a szegénység elleni általános küzdelemtől, a társadalmi és a gazdasági versenyképesség javításától. Mivel a kistérség településein igen változatos a kisebbségek arányának alakulása, több település esetében a cigány kisebbség népességarányának növekedése felzárkóztató, illetve kiegészítő képzések megvalósítását indokolja.

1.10.5. – 1.10.6. LAKÁS- ÉS HELYISÉGGAZDÁLKODÁS, INTÉZMÉNYFENNTARTÁS

Halmajugra lakásállományának adatait áttekintve látható, hogy a lakások többsége komfortos, többszobás lakóingatlan, melyeknek csaknem 100%-a magántulajdon. Az Önkormányzat egy-egy szolgálati lakástól eltekintve lakástulajdonnal nem rendelkezik. A települési költségvetés alapján követhető, hogy az intézményfenntartás igen takarékosan működik, aránytalan, túlméretezett beruházások üzemeltetési költségei nem terhelik az önkormányzatot. Az intézményfenntartás kiterjed a polgármesteri hivatal, az iskola, az óvoda, a szociális és kulturális intézmények működtetésére és karbantartására, melyek a következők:

Községháza, Kossuth Lajos u. 163.

A felújított épület hosszú távon alkalmas az önkormányzat és a Polgármesteri Hivatal kiszolgálására.

Faluház, Kossuth Lajos u. 161.

Az egykori általános iskola felújított épületében a rendőrőrs, a házi szociális gondozás, a falugazdász, a hegybíró és a gyermekjóléti szolgálat irodái, valamint a rendezvények számára egy nagyterem található.

Általános Iskola, Kossuth Lajos u. 123-129.

A nyolc tantermes iskola épületét 1998-ban felújították, bővítették, tornatermet és számítástechnika termet építettek. A kiegészítő helyiségek közül könyvtár, orvosi szoba,

technika-, fejlesztő- és szükségterem található az épületben. Az intézményben melegítőkonyha és ebédlő is található.

Óvoda, Béke u. 26-28.

A helyi igényeket teljes mértékben ki tudják elégíteni. A felújított és bővített épületet 2006. őszén adták át. Három csoportszoba, tornaszoba tartozik az intézményhez. A korszerű 250 adagos konyhán főznek az óvodásoknak, az iskolásoknak és az időseknek.

Művelődési ház és Könyvtár, Kossuth Lajos u.158.

A művelődési házban nagyterem, klubhelyiségek, könyvtár és kiszolgálóhelyiségek találhatók. A tervezett fejlesztésekhez, programokhoz további helyiségek szükségesek. Itt működik a Roma Kisebbségi Önkormányzat is.

Orvosi rendelő, Kossuth Lajos u. 173.

A háziorvosi rendelő és a tanácsadó korábban a művelődési házban kapott helyet, de a közelmúltban egészségház épült a Kossuth Lajos u. 173. számú telken. Az alapfokú ellátást nyújtó intézményben felnőtt háziorvosi rendelő, gyermekorvosi rendelő, fogorvosi rendelő és gyógyszerertár kapott helyet.

1.10.7. ENERGIAGAZDÁLKODÁS

Halmajugra energiaellátásának helyzetét az 1.16. fejezet mutatja be.

A település önkormányzata a lakosság számára minden anyagi közszolgáltatást biztosít, a közműhálózatok azonban nem az önkormányzat tulajdonában állnak, így az önkormányzat csak közvetett módon bír befolyással közszolgáltatások minőségére (pl. víz-, gáz- és elektromos hálózat, hírközlési hálózatok). A község megfelelő villamosenergia-ellátását az ELMŰ-ÉMÁSZ Energiaszolgáltató Zrt., a földgázellátást a Tigáz-DSO Földgázelosztó Kft. biztosítja.

1.11. TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉSI SZOLGÁLTATÁSOK

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény a helyi önkormányzatok által ellátandó településüzemeltetési feladatokat a következők szerint határozza meg:

- köztemetők kialakítása és fenntartása
- a közvilágításról való gondoskodás,
- kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása,
- a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása,
- közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása,
- gépjárművek parkolásának biztosítása.

A településüzemeltetési feladatokhoz sorolhatók továbbá a településen élő lakosság, vállalkozások, intézmények közszolgáltatásokhoz, komfortérzethez kapcsolódó igényeinek kielégítéséhez, illetve az élhető, fenntartható települési környezet megteremtéséhez és fenntartásához szükséges, az önkormányzat által nyújtott szolgáltatásokat is.

Halmajugrán a kötelező egészségügyi, szociális, oktatási, nevelési és közművelődési szolgáltatások teljes körét az önkormányzat a Polgármesteri Hivatalon és intézményein, illetve gazdálkodó szervezetein keresztül látja el.

1.12. A TÁJI ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK VIZSGÁLATA

1.12.1. TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK

Halmajugra a Mátra hegység és az Alföld között, a Mátraalja délkeleti részén fekszik. A felszínt a délkeleti irányú lefutású széles dombhátak és a köztük húzódó széles patak völgyek jellemzik. Az igazgatási terület keleti szélén folyik a Nyiget-patak, a belterület északi peremén a Bene-patak, a belterülettől délre a Sós-völgyi-patak. A terület tengerszint feletti magassága 130-170 mBf között van.

Halmajugra igazgatási területét jelentős mértékben érinti a Mátrai Erőművet kiszolgáló külszíni fejtésű lignitbányászat. A belterülettől északra kb. 2 km széles sávban a tájrehabilitáció már befejeződött, itt a mesterséges felszín látható. Az ettől keletre fekvő területen már nem folyik

bányászat, de a rehabilitáció még nem teljes. A kitermelés jelenleg a belterülettől délkeletre folyik. Az elkövetkező években a belterülettől délre fekvő területeken terjeszkedik a bánya. A komplex tájrehabilitáció befejezése csak nagytávon várható.

Az igazgatási terület északkeleti részét a bányászat nem érinti. A területen áthalad a visontai erőművet kiszolgáló vasútvonal és több nagyfeszültségű villamosvezeték. Az igazgatási határ „rendezésével” a Mátrai Erőmű Visonta igazgatási területére került, de egyes kiszolgáló telephelyei Halmajugrához tartozó területen maradtak. Az Erőműi út mellett épült fel az Ytong, ma Xella falazóelem gyár.

A külterületet jól feltárlják a meglévő üzemi utak, ezért a jelentős mértékű teherforgalom nem terheli a lakóterületet. A Budapest – Miskolc közötti 3. sz. főút nyomvonalat – a bánya terjeszkedése miatt – több alkalommal módosították.

A település igazgatási területe 2168 ha, ebből belterület 123 ha. A külterület 64%-a mezőgazdasági termelésből kivett terület, nagyrészt bányatelkek, illetve iparterület. A mezőgazdasági terület 80%-a szántó, 14,4%-a szőlő, a többi gyeperdő. A földhivatal nyilvántartásában összesen 6,5 ha erdő szerepel. Az 1930. évi adatokkal összevetve háromszor ekkora területen folyt szántóművelés (búza, kukorica, árpa, zöldtakarmány és hüvelyesek) és több mint kétszeres területen szőlőtermelés. Az erdő akkor is elenyésző területet foglalt el. Halmajugra a Gyöngyösi Statisztika Kistérséghez tartozik, tagja a Gyöngyösi Többcélú Területfejlesztési Társulásnak. A kistérségen belül Visonta, Detk, Ludas, Karácsond községekkel áll szorosabb kapcsolatban.

1.12.2. TÁJHASZNÁLAT, TÁJSZERKEZET

1.12.2.1.-1.12.2.2. TÁJTÖRTÉNETI VIZSGÁLAT, TÁJHASZNÁLAT ÉRTÉKELÉSE

A területen, illetve a térségben is a bányaművelésnek alárendelt szerepű a mezőgazdasági területek művelése. A mezőgazdasági területeken a szántóföldi növénytermesztés a domináns. A meghatározó arányú szántók mellett nagy összefüggő tömbökben alakultak ki szőlőterületek a vasúttól északra, a közigazgatási terület markazi határában és a belterülettől délre. A Mátraaljai-Gyöngyösi borvidékhez tartozó szőlőterületek telekstruktúrája a kárpótlás következtében felaprózódott, de a művelés táblásan, a gazdaságosságot szolgáló, korszerű

üzemi technológiával együttesen történik. A településen a nagyüzemi állattartásra szolgáló Ugrai tanyát a bányaművelés során felszámolták.

A település erdősültsége átlagosnak mondható, 350 ha körüli. Ezek jórészt a már felhagyott rekultivált bányaterületek területei. A művelt bányaterületek felhagyása után várható, hogy a meddők, a rézsűk és a teraszok területét elsősorban védelmi célú erdőként rekultiválják. A rekultiválással tehát ténylegesen nő a fásított terület, de a különleges bányaterületet leváltó erdőterületté nyilvánítás csak a későbbiekben, a bányaművelés befejezésének idején várható. Az erdősültség kedvezőbb környezeti hatásának mérséklésére tájfasítási programot szükséges megvalósítani a közutak és a vízfolyások mentén, a belterület határán a beépített terület védelme érdekében. Tájfásítás javasolt a térszerkezeti jelentőségű külterületi utak mentén is. A településszerkezeti terv és a szabályozási terv meghatározza a tájfásítás javasolt célterületeit.

A község közigazgatási területén folytatott bányaművelés és a területen tervezett új, „zöldmezős” gazdasági területek, RIGIPS üzem kialakítása esetén a település biológiailag aktív termőföld területei jelentős mértékben csökkennek, ezért a megmaradó területek biológiai aktivitásának és ökológiai értékének növelése még inkább fontossá váló településrendezési, azon belül is tájrendezési és környezetalakítási feladat.

1.12.3. A VÉDETT ÉS VÉDENDŐ TÁJ, TERMÉSZETI ÉRTÉKEK, TERÜLETEK:

1.12.3.1. TÁJKÉPVÉDELMI SZEMPONTBÓL KIEMELTEN KEZELENDŐ TERÜLETEK

A tájképvédelmi szempontból értékes, védendő területeket a területrendezési tervek határolják le. Az Országos Területrendezési Terv alapján Halmajugra közigazgatási határain belül tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek nincsenek.

1.12.3.2. NEMZETI ÉS NEMZETKÖZI TERMÉSZETVÉDELMI OLTALOM ALATT ÁLLÓ VAGY VÉDELEMRE TERVEZETT TERÜLET, ÉRTÉK, EMLÉK

Halmajugra közigazgatási területén az országos ökológiai hálózat mint országos oltalom alatt álló terület és a tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete jelenik meg. A tájképvédelmi terület a markazi közigazgatási határ mentén egy cca.:6000 m². Az országos ökológiai hálózat ökológiai folyosó övezete a keleti (detki) közigazgatási határ mentén a Nyiget patak mentén húzódik.

A település helyi védelemre érdemes értékei, területei:

- a Bene-patak, a Nyiget-patak és a Sós-völgyi-patak még természetközeli állapotban megmaradt medre és parti sávja, a vízmedreket kísérő gyepterületekkel,
- a belterület településszerkezeti és szabályozási tervlapján településképi szempontból értékes faegyedként jelölt fák, zöldfelületek.

A külszíni bányaműveléssel átalakított külterületen a táji és természeti értékek gazdagítása, illetve az épített környezet minőségének védelme érdekében támogatást igénylő tájrendezési javaslat a vízfolyások, utak menti sávoknak, illetve a megmaradó mezőgazdasági területek szegélyének fásítása.

A település egyedi tájértékei a belterületen lévő kőkeresztek, lakóházak és egyéb más épületek az alábbi térkép szerint.

1.12.3.3. ÖKOLÓGIAI HÁLÓZAT

Az országos ökológiai hálózat területeit az Országos Területrendezési Terv (OTrT) határolja le. Az OTrT-ben meghatározott ökológiai hálózatba tartozó területeket a megyei területrendezési tervek három differenciált területre bontják tovább, úgymint magterület, ökológiai folyosóra és puffterület. Ezek definíciója a következő:

Magterület: „Olyan természetes vagy természetközeli élőhelyek tartoznak, amelyek az adott területre jellemző természetes élővilág fennmaradását és életközösségeit hosszú távon biztosítani képesek és számos védett vagy közösségi jelentőségű fajnak adnak otthont.” (OTrT 2. § 16. pont)

Ökológiai folyosó: „Olyan, többnyire lineáris kiterjedésű folyamatos vagy megszakított élőhelyek, élőhelysávok, élőhelymozaikok, élőhelytöredékek, élőhelyláncolatok), amelyek döntő részben természetes eredetűek, és amelyek alkalmasak az ökológiai hálózathoz tartozó egyéb élőhelyek (magterületek, puffterületek) közötti biológiai kapcsolatok biztosítására.” (OTrT 2. § 22. pont)

Puffterület: „Olyan rendeltetésű területek, melyek megakadályozzák vagy mérséklék azoknak a tevékenységeknek a negatív hatásait, amelyek a magterületek, illetve az ökológiai folyosók állapotát kedvezőtlenül befolyásolhatják vagy rendeltetésükkel ellentétesek.” (OTrT 2. § 23. pont)

Heves megye Területrendezési Terve Halmajugra közigazgatási határain belül ökológiai folyosóba sorol területeket a nemzeti ökológiai hálózat területei közé.

1.12.4. TÁJHASZNÁLATI KONFLIKTUSOK ÉS PROBLÉMÁK ÉRTÉKELÉSE

A település egészét meghatározó, legjelentősebb különleges terület a külszíni bányászat számára meghatározott bányaterület (Mátrai Erőmű Zrt. visontai felszíni bányaüzeme). A már korábban leművelt bányászattal érintett területeket folyamatosan rekultiválták. Egy-egy bányaterületi egység letermelése után, a területegységre vonatkozó rendezést a véggödör rekultivációjával fejezik be. A Keleti I. bánya területén a tulajdonba átadott rekultivált

szántóterületeken kívül a különleges bányaterületen tájrendezett zagyterek, rekultivált védelmi célú erdőterületek, meddők, művelés alatti területek találhatók.

A bányatelken belül a Déli bányától délnyugati irányban, a 0161/2-3 hrsz-ú területeken korábban homokkitermelés folyt.

A külszíni lignitbányák területeit a tervezett utóhasznosításnak megfelelő tájrendezési terv alapján rekultiválva kell visszahagyni. Nagyon fontos, hogy a művelés és a műveléssel párhuzamosan, valamint a művelés felhagyásakor folytatott terepalakítás olyan legyen, hogy a visszamaradó durva terepszintek, terepalakítás megfeleljen a tájba illeszthetőségnek, az új hasznosításhoz szükséges finom terepképzés alapjának, hiszen a bányászkodás hasznot termelő tevékenységéhez már nem kötődő nagy léptékű tereprendezés költségei a tájba illeszthetőség és a más célú hasznosíthatósága érdekében már nehezen terhelhetők rá az új tulajdonosokra, területhasználókra. A településszerkezeti terv és a szabályozási terv csak a bányatelekként lejegyzett bányák területét jelöli különleges bányaterületként. A műszaki védelemmel nem rendelkező helyi igényeket kielégítő, meglévő hulladéklerakót a bányaművelés megkezdése előtt, a környezet veszélyeztetése nélkül fel kell számolni.

1.13. ZÖLDFELÜLETI RENDSZER VIZSGÁLATA

Az emberi életminőségtől elválaszthatatlan a környezet minősége. Ez a környezet első megközelítésben a települési környezetet jelenti. A településrendezés elsődleges célja, hogy a települések élhetőek és fenntarthatók legyenek. A lakókörnyezet nem csupán az épített világ, a zöldfelületek éppen úgy hozzátartoznak, mint az épületek és egyéb művi létesítmények. A zöldfelületeknek a településen belül megjelenő aránya, eloszlása, minősége nagyban befolyásolja, hogy milyen mértékben tud jótékony hatást kifejteni a település életminőségére. Az ökológikus településfejlesztésnek ma már elengedhetetlen részét képezi a környezettudatos területhasználat.

1.13.1 A TELEPÜLÉSI ZÖLDFELÜLETI RENDSZER ELEMEI

Halmajugra belterületén néhány kisebb közkert, a főút mentén szélesebben parkosított közterületi sávok adják a belterületi zöldfelületi rendszer legfontosabb elemeit. A két településrész között, a kanyarodó főút ívében mintegy 2000 m² körüli területen funkcionális

jól berendezett játszó-pihenőkertet alakítottak ki. A katolikus templom melletti szabadon használható kisebb dísz- és pihenőkertben egy I. és II. világháborús emlékmű és néhány pad is található.

A gyöngyöshalmaji településrészben a víztorony melletti szerényen parkosított közterületen egy egyedi tájértéknek is minősíthető kökereszt áll. Az 1/5 hrsz-ú közterületet ma is utcakertként focizásra használják a fiatalok, a területet a távlatban kertépítészeti eszközökkel közkertként kell kialakítani és fenntartani.

A főút menti köztéri „utcakerteknek” jelentős a szerepe a településkép alakításában. A Kossuth L. utca széles közterületi sávjai a értékes zöldfelületi elemei a településszerkezetnek, ahol a közterület alakítását és ezen belül a közterület színvonalas kertépítészeti kialakítását kiemelt településrendezési, településüzemeltetési feladatként kell a távlatban is kezelni. Az „utcakertek” területét továbbra is közcélú zöldfelületként, az építészeti, településképi értékvédelem igényeit is kielégítő kertépítészeti kialakítású zöldfelületekként kell fenntartani, illetve rendezni. A településszerkezeti terven jelölt helyeken közhasználatú zöldfelületek kialakítása szükséges.

A két településrész közötti szabad belterületen, a Bene-patak irányában ligetes fás erdő kialakítását javasolja a terv.

1.13.2. A ZÖLDFELÜLETI RENDSZER KONFLIKTUSAI ÉS PROBLÉMÁI

A környezet minőségének és a településképnek a javítása érdekében a távlatban, ütemezetten az utak, az utcák átépítésekor, a közművek építésekor a felszíni vízelvezetés műveit, valamint a többi szükséges közművet is olyan műszaki megoldással kell kialakítani, elhelyezni, hogy maradjon elegendő hely út menti zóldsávok kialakítására, illetve utcafásításra. A 10-12 m szabályozási szélességű utcákban már legalább egyoldali fásítás, a 12 m-nél szélesebb utcákban, megfelelően helytakarékos közműelhelyezés esetén, a kétoldali fásítás megvalósítása a célkitűzés. Az utcafásítást egy-egy útszakaszon egységesen kell megvalósítani. Rendezett, vonzó utcakép érdekében a fásítást egy adott útszakaszon egy fafajból, együtt „iskolázott” növényanyagból kell kialakítani. A lakókertek többségének előkertjében értékes koros fák találhatók.

A belterület északnyugati határán lévő, 168 és 171 hrsz-ú, két ék alakú, lejtős telek területe rendkívül elhanyagolt, gazos terület. A 24146 számú útra kivezető belterületi úttal elválasztott két telket a távlatban kertépítészeti módszerrel rendezni kell. Az építési telkek feltárhatóságának biztosítása mellett a 170 hrsz-ú nyomvonalának déli irányú elhúzásával és tereprendezéssel egy funkcionálisan jobban hasznosítható közterület, közkert lenne kialakítható.

1.14. AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET VIZSGÁLATA

1.14.1. TERÜLETFELHASZNÁLÁS VIZSGÁLATA

1.14.1.1. A TELEPÜLÉS SZERKEZETE, A HELYI SAJÁTOSSÁGOK VIZSGÁLATA

A település közigazgatási szempontból belterületre és külterületre tagolódik. Halmajugra igazgatási területe 2168 ha. Az igazgatási terület keleten Detk, délen Ludas és Karácsond, nyugaton Visonta, északon Visonta és Markaz igazgatási területével határos. A község belterülete az igazgatási területet kettéosztó Bene-patak déli oldalán kb. 3 km hosszan nyúlik az igazgatási terület nyugati széléig. A belterület nagysága 123 ha, a tervezett belterületbe vonandó területekkel cca. 142 ha.

A település építési szempontból beépítésre szánt – általában belterület - és beépítésre nem szánt – jellemzően külterület, belterületi zöldterületek, közlekedési - területek, mely tagozódás a közigazgatási besorolástól esetenként eltérő lehet.

A belterületen, a beépítésre szánt területeken, főként a lakó funkció dominál a településigazgatás és szolgáltató funkciókkal, míg külterületen a visontai erőmű és a környezetébe telepedett gazdasági funkciójú üzemek határozzák meg a területfelhasználást. A beépítésre nem szánt területek zöme az erőmű által végzett külszíni bányafejtés által felhagyott, rekultivált – erdősített területeket, kisebb szántó illetve gyümölcsösöket foglal magába.

Halmajugra Heves megye középső részén, a 3. számú főút mellett fekvő község. A legközelebbi várostól, Gyöngyöستől 10 km-re, a megyeszékhely Egertől 36 km-re található. A település közlekedési kapcsolatai kedvezőek. A község nyugati vége rövid bekötőúttal csatlakozik a 3. sz. főúthoz, keleti végétől az M3 autópálya 8 km-re halad. E két út között húzódik a Budapest-Miskolc közötti vasúti fővonal, a legközelebbi vasútállomás Ludason van. Az igazgatási területet érinti a Visontai Erőműhöz vezető mellékvonal.

Halmajugra Gyöngyöshalmaj és Hevesugra 1950-ben történt egyesítése után önálló tanácsú község, 1978-tól Detk társközsége volt. 1990 óta önálló önkormányzata van. 1983-ig a Gyöngyösi Járáshoz, ma a Gyöngyösi Kistérséghez tartozik. Tagja a Gyöngyös Körzete Kistérségi Területfejlesztési Társulásnak.

Az egykor mezőgazdasági település életében a mátraaljai lignitkészletre települt erőmű alapvető változást hozott. A földhivatal adatai szerint a külterület 64%-a mezőgazdasági termelésből kivett terület. A bányatelek a települést szinte körülöleli. A belterület és az Erőműi út közötti lebányászott területen a rekultiváció megkezdődött. Itt ismét szántó, illetve erdő lesz. A letermelés a külterület délnyugati részén folytatódik. Mezőgazdasági terület marad az igazgatási terület északi része és a belterületet övező sáv. Az erőmű környezetében lévő területek alkalmasak további ipari, gazdasági tevékenység számára.

Az Országos Területrendezés Terv szerint a település mezőgazdasági területfelhasználású térség. Heves megye Területrendezési Terve az igazgatási terület jelentős részét az „Építmények által igénybe vett térség” területfelhasználási egységbe sorolta (az erőmű és környezete). Kisebb területet foglal el a mezőgazdasági és az erdőgazdasági térség és a hagyományosan vidékies települési.

1.14.1.2. AZ INGATLAN-NYILVÁNTARTÁSI ADATOK ALAPJÁN, TERMŐFÖLD ESETÉN A MŰVELÉSI ÁGAK ÉS A MINŐSÉGI OSZTÁLYOK

Művelési ág	m²	ha
szántó	4509542,52	450,95
rét	292452,812	29,25
szőlő	510907,231	51,09
kert	77040,2538	7,70
legelő	40218,1341	4,02
erdő	3492794,51	349,28
kivett	18060228,4	1806,02
fásított terület	473981,412	47,40

1.14.1.3. A BEÉPÍTÉSRE SZÁNT ÉS BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK

Beépítésre nem szánt terület: a település közigazgatási területének a zöldterületi, a közlekedési, a mezőgazdasági, az erdőművelési, illetőleg az egyéb célra szolgáló része.

Beépítésre szánt terület: a település közigazgatási területének a beépített, illetve a további beépítés céljára szolgáló területrésze (lehet a település külterületén is).

Belterület: a település közigazgatási területének – jellemzően a település történetileg kialakult, összefüggő, beépített, vagy beépítésre szánt területeket tartalmazó – a helyi építési szabályzatban kijelölt része.

Külterület: a település közigazgatási területének belterületnek nem minősülő, elsősorban mezőgazdasági, erdőművelési, vízgazdálkodási, vagy különleges (pl. bánya, vízmeder, hulladéktelep) célra szolgáló, vagy művelés alatt nem álló természetközeli része [321/2012. (XI. 16.) Korm. rend. 1. § 6. pont].

1.14.1.4. – 1.14.1.6. A FUNKCIÓ VIZSGÁLAT, ALULHASZNOSÍTOTT TERÜLETEK, KONFLIKTUSSAL TERHELT TERÜLETEK

A Mátrai Erőművet kiszolgáló lignit külszíni fejtéssel történő bányászata átformálta a tájat. Az igazgatási területnek csak az északi, valamint a belterülettől délre eső része marad érintetlen. A legrégebben lefejtett területek a rekultiváció után ismét termőterületek lettek, ugyanakkor folytatódik a bánya nyugati irányú terjeszkedése, ahol újabb szántók és szőlők szűnnek meg.

A bánya terjeszkedésének következménye a 3. sz. főút nyomvonalának többszöri módosítása, valamint egy-egy szakaszon a Bene- és a Nyiget-patak medrének áthelyezése.

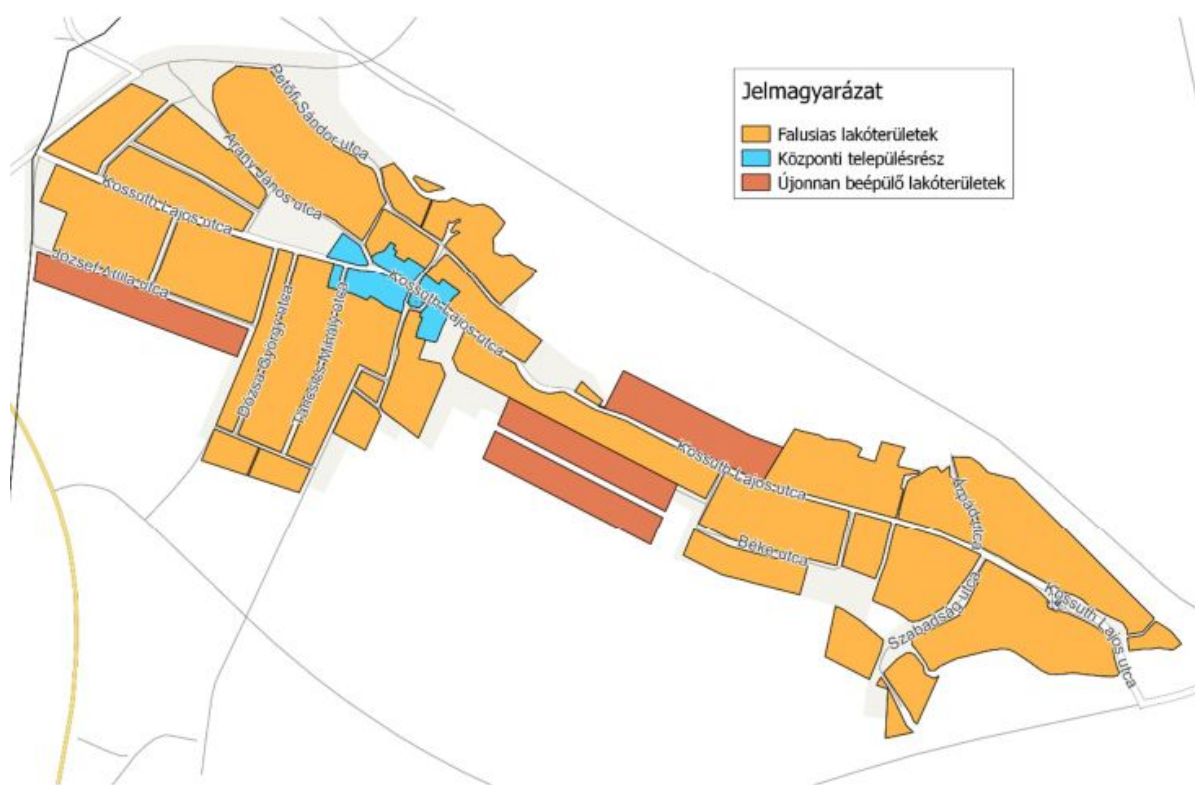
Az erőműhöz vasútvonal épült, amely érinti az igazgatási terület északi részét. Az erőmű szomszédságában további üzemek, telephelyek épültek.

Az ugrai településrésznek nemcsak a közvetlen kapcsolata szűnt meg az országos főúttal, hanem az Alvég közel 1,5 km hosszú részét a majossal együtt elnyelte a bánya.

1.14.2. A TELEKSTRUKTÚRA VIZSGÁLATA:

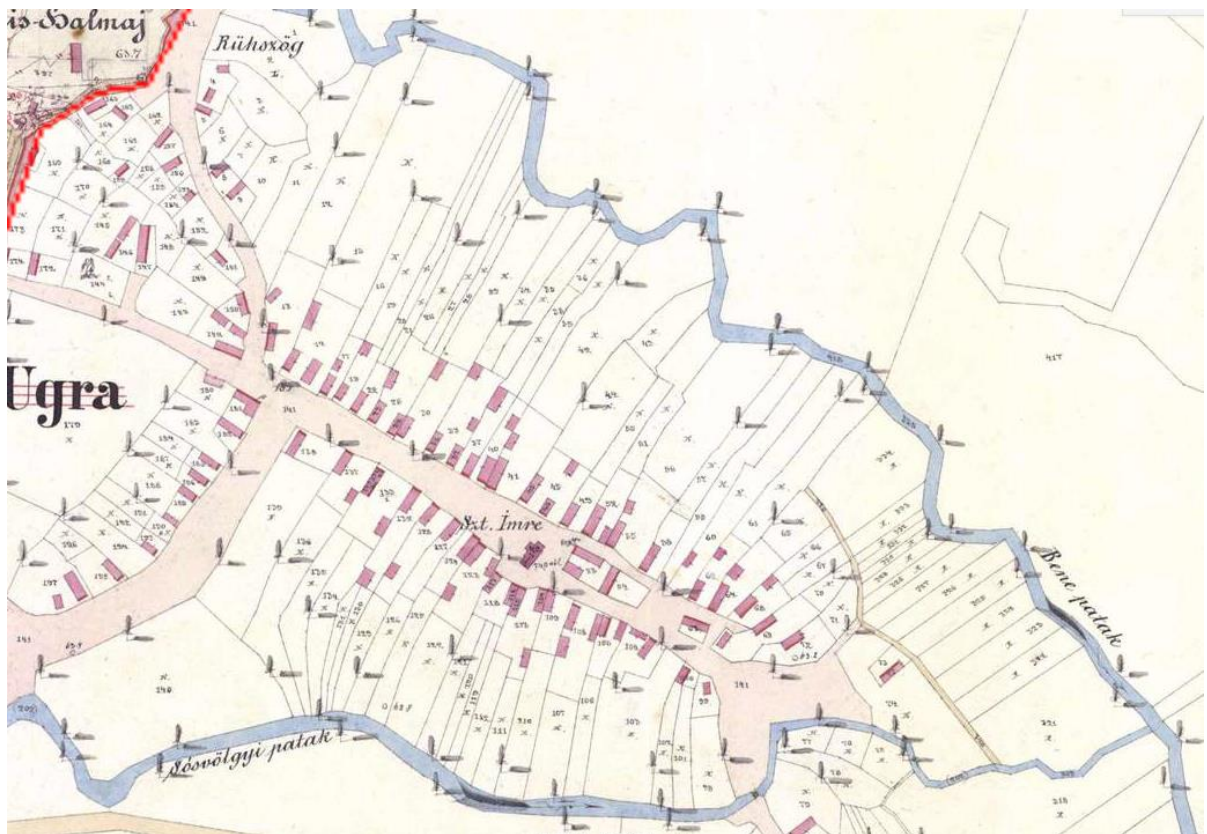
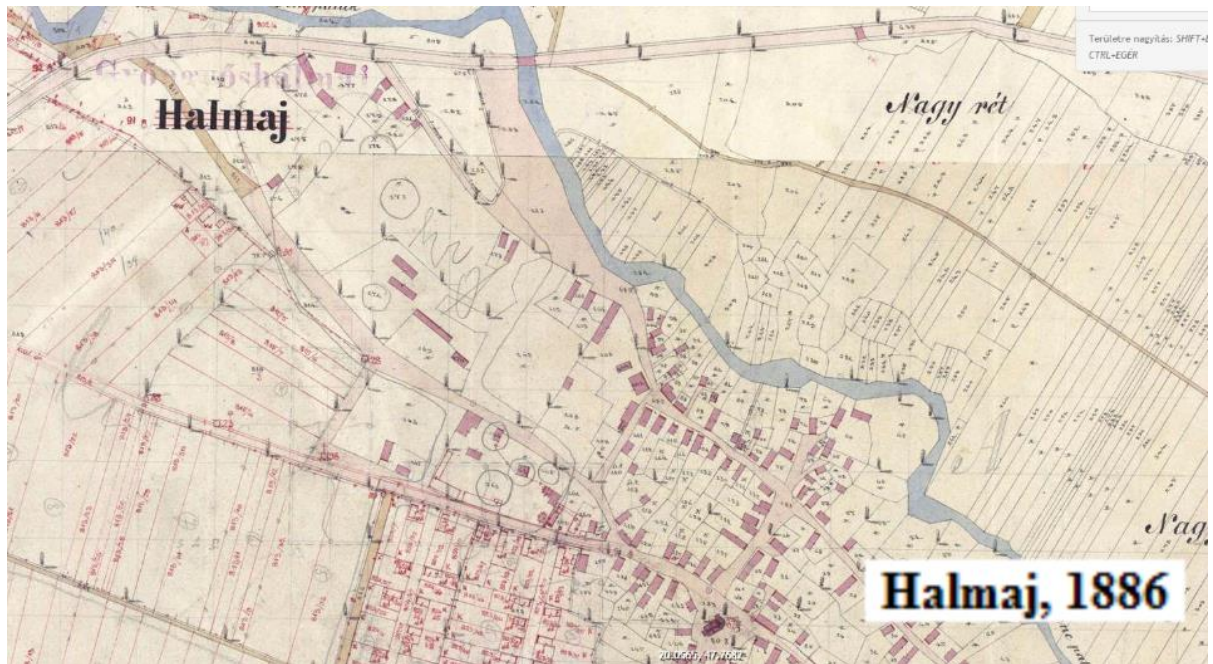
A településszerkezet három elkülöníthető karakterre osztható. Ezek közül a község mai központja a régi Halmaj faluközpontjában alakult ki. A többi területen falusias lakóterületek

találhatók, melyek többnyire földszintes oldalhatáron álló beépítéssel épültek. A harmadik a még beépítetlen lakóterületek céljára kijelölt területek csoportjai a Kossuth utca két régi falut összekötő részének szélesítésénél valamint a régi Halmaj falu déli részein helyezkednek el. A külterületen megjelenő természetvédelmi és tájvédelmi területek, mint például az országos ökológiai hálózat ökológiai folyosója, vagy a tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete határozza meg a település külterületi karakterét. Fontos azért szem előtt tartani, hogy bár a külterület jelentős része a külszíni bányafejtéssel érintett tájsebeket hordozza magán, vannak még olyan területek a község külterületén melyek megóvására törekedni kell. Ezek a területek a természetvédelmi szempontból meghatározó területek.

1.14.2.1. TELEKMORFOLÓGIA ÉS TELEKMÉRET VIZSGÁLAT:

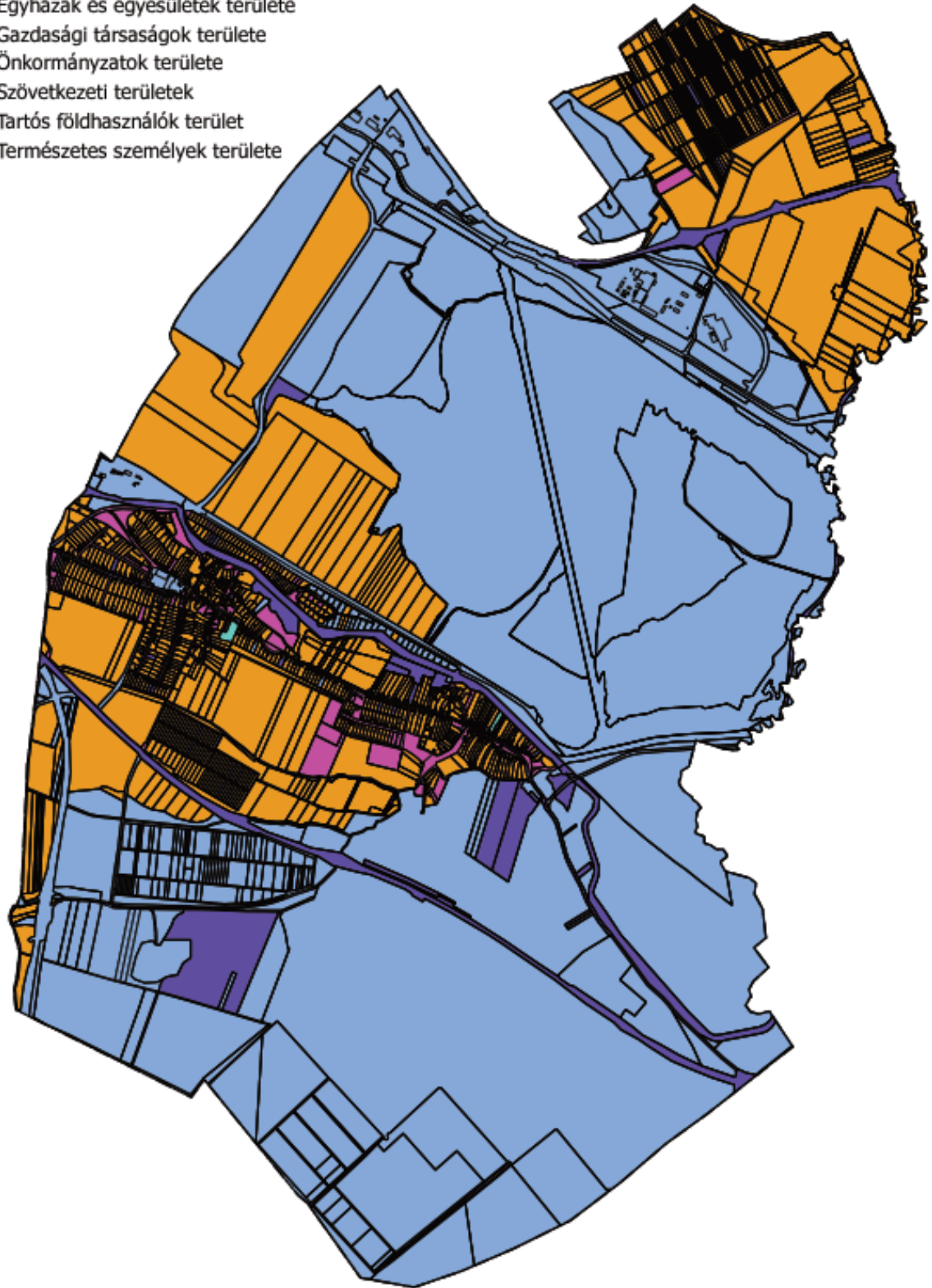
A telkek mind Halmajon mind Ugrán szalagtelkekként alakultak ki. A fonott gát sövénykerítés korán megjelent, a kaput kőoszlopokkal emelték ki. A mai településközpont a halmaji templom közelében alakult ki.

1.14.2.2. TULAJDONJOGI VIZSGÁLAT

Tulajdoni viszonyok

- Állami területek
- Egyéb jogi személyek területe
- Egyházak és egyesületek területe
- Gazdasági társaságok területe
- Önkormányzatok területe
- Szövetkezeti területek
- Tartós földhasználók terület
- Természetes személyek területe

1.14.3-5 ÖNKORMÁNYZATI TULAJDON KATASZTER - ÉPÜLETÁLLOMÁNY ÉS FUNKCIÓVIZSGÁLAT –
ÖNKORMÁNYZATI TULAJDONKATASZTER

1.14.5.4. TELEPÜLÉSKARAKTER, HELYI SAJÁTOSSÁGOK:

Halmajugra központi területrésze a korábbi Halmaj faluközpontjában alakult ki. A központban a falurész temploma áll, és körülötte helyezkednek el a község igazgatási épületei is. Ezen a területen főként földszintes ritkábban földszint plusz egy emeletes lakóházak és igazgatási épületek létesültek. A terület középpontjában a Szent Katalin római katolikus templom áll.

Az 1970-es évekig emelt házak a központ részen is közel azonos magasságúak. A következő évtizedekben emelt nagyobb tömegű házak olyan fejlesztési elképzelések idején születtek, amikor még a települések lakosságának és gazdaságának optimista növekedését prognosztizálták.

A házak tetőhajlásszöge közel azonos, ezzel egységes utcaképet formál a központi településrészen. A leggyakoribb a településrészen a 40 fok körüli tetőhajlásszög. Lapostetős vagy túl nagy hajlásszögű tetőkialakítások a településrészen nem jellemzők.

A központi településrész tetőformái között legelterjedtebb a sátoertető. Kisebb számban létesült kontyolt és nyeregtető. A jelenlegi építészeti illeszkedési meghatározások szerint törekedni kell a szomszédos épületek tetőformáihoz igazodásra. Ennek az igazodásnak a minimum feltételei arra adnak esély, hogy a presztízs-jelző durva magassági és tetőalakítási kiugrásokat fékezze. Ez látszólag az építészeti szabadság túlzott korlátozását eredményezi. Valójában az adott keretek között nagyvonalú és igényes épületek és kertépítészeti munkák valósulhatnak meg.

A településközpontok közösségi és kultikus épületei és közterei természetesen a családi házak kialakításától eltéréseket igényelhetnek. Jellemzően a beépítés, az építészeti kompozíció, a funkcionális kapcsolódások feltérképezése és modellezése kap hangsúlyt a következő évtizedben.

Az új lakások építése során van értelme a túlnyomórészt nyugodt tetőfelületű sáttetős épületek funkcionális javítására koncentrálni.

Gyöngyöshalmaj pecsétje
1717-ből

A falusias lakóterületek a község nagy részét, az ugrai és a halmaji kialakult lakóterületeket foglalják magukba. A házak kialakítása többnyire földszintes kialakítású, melyek fésűs oldalhatáron álló beépítésben állnak, és többségük előkertes kialakítású. A beépítési mód a legtöbb helyen, oldalhatáron álló beépítést tesz lehetővé. A falusias lakóterületek közel azonos építménymagasságot eredményeznek. A község ezen területein nem javasolt túl magas házak építése, ugyanis a kialakult település és utcaképbe ezek nem illenek bele.

1.14.6. AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET ÉRTÉKEI:

1.14.6.1. TELEPÜLÉSSZERKEZET TÖRTÉNETI KIALAKULÁSA, TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSMAG

Halmajugra két település Gyöngyöshalmaj és Hevesugra egyesítésével 1950-ben alakult község.

„Gyöngyöshalmaj nevét az 1332-37. évi pápai tizedjegyzék említi első ízben, Holme alakban. Birtokosa 1466-ig a nagylucsei Bessenyei család. E család birtoklása az egész középkoron át tartott. A falu 1549-1552 között néptelenné vált, de 1576 körül ismét a népes falvak között szerepel. 1621-ben Kutasi György, 1633-ban Balogh Mihályné a falu egyes telkeinek birtokosa. Kutasi 1674 táján Komjáti Ábrahámnak adja el birtokait, az pedig 1696-ban a Halmaj pusztán levő kilenc kuriális telkét Almásy Jánosra és Barta Györgyre ruházza át. 1687 körül a falu ismét elnéptelenedett.

Amikor 1715 táján újjátelepült, adómentes kuriális faluként kezdte el új életét. Az új népesség Losonc, Alsómány, Rimaszombat környékéről származott, vegyesen magyarok és szlovákok,

utóbbiak elmagyarosodtak. 1725-ben Balog Ádám, Sipos András, Somogyi Péter, Almási János, Bozsik és Nagy nevű nemesi családok alkották a kis jobbágyfalu közbirtokosságát. A Somogyi-részt Kada Pál, majd ennek veje, Gosztonyi István szerezte meg 1741 körül, a Balogh-birtok 1746-ban a dobfeneki Siposoké, 1793-ban pedig S. Zsuzsanna kezével lisznyói Damó Boldizsáré lett. 1838-ban az Almásy, Gosztonyi, Darvas, Orczy és más kishemesi családok kezén apró birtokrészekre darabolódott szét a falu birtokjoga. Lélekszáma 1786-ban 314, 1860-ban 614. Községi pecsét 1717-ből: ekevas, körirat: Halmai Pecsét 1717.”

„Hevesugra az 1332-37. évi pápai tizedjegyzékben Ugra, Wgra névalakban fordul elő. 1345-ben birtokosa az Aba nemzetség egyik ága, az Ugrai család, mely 1438-ban kihal, a falut a király a nánai Kompolti családnak adományozza. Ettől az 1552. évi örökösödési szerződés értelmében az Országgh család kezére kerül. Az 1546-49. években Országgh Kristóf kiskorúsága idején ennek gyámja, Losonczy István kezeli. Országgh Kristóf halála után az uralkodó Országgh Borbálának és férjének, enyingi Török Ferencnek adományozza. 1606-ban pedig Török Ferenc leányának kezével bedegi Nyáry Pálnak birtokába jut. A XVII. században a Nyáry-örökös Haller, Szunyogh, Forgách, Dósa családok bírták. 1687 körül elpusztul. 1700-ban is néptelen. 1710-ig „már háromszor Ugra elpusztulván, senki sem lakta”.

1715-ben már négy jobbágy lakott itt, ezek helyébe 1718-ban három német család érkezett, a „svábok” száma 1737-ig 12-re szaporodott, de ezután elmagyarosodtak. Az új település magvát 1720-ban négy obsitos katona vette meg.

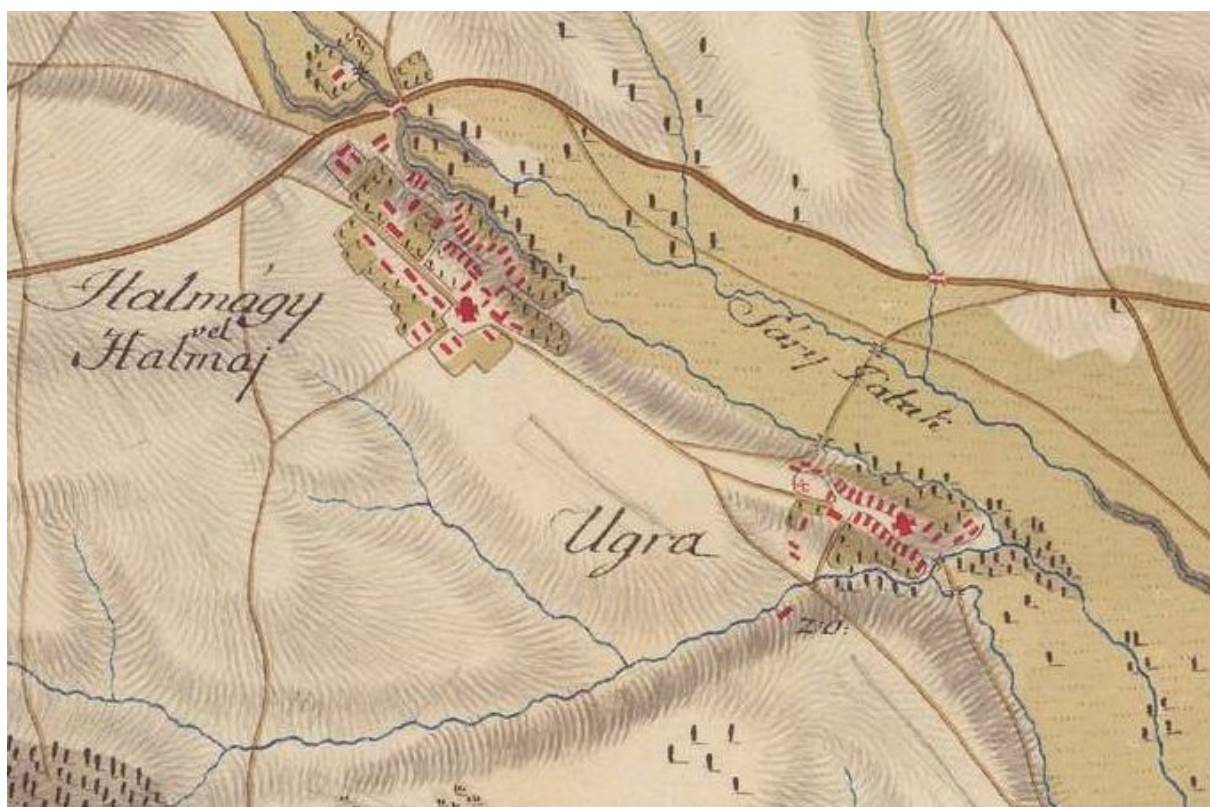
A XVIII. század elején a Nyáry-birtokot öröklő Haller, Huszár, Bossányi, Szunyogh, Orczy és Török családok bírták a falut. Ezek 1743-ban megosztották az addig osztatlanul bírt jobbágytelkeket és külső határt, ugyanekkor a főbirtokos Haller Sámuel ugrai birtokát Dévay Andrásnak zálogosította el. A Nyáry-örökös Bossányi Teréz férje, Tarródy István és ennek leszármazottai a XVIII. század első felében erős birtokszerző tevékenységükkel a falu jelentős részének birtokába jutottak.

Miután Haller Sámuel tábornok 1788-ban meghalt, ugrai birtokát leányai és veje örökölték. Haller Antónia és férje, Brudern József birtokrészét a XIX. század elején, 1836-ig, Draskovics Károly bérelte, 1843 után pedig Gosztonyi Pál szerezte meg. Ez Tarródy Annának volt a férje; fia, Ferenc a régi Tarródy-birokrészt örökölte. A Nyáry-jogon örökölt kisebb birtokrészeket Szabó László 1934-ben Ullmann Lászlónak adta el. 1856-ban az egykori Orczy-birtok Szapáryné Orczy Anna kezében volt. A község lélekszáma 1786-ban 342, 1860-ban 501. Községi pecsét 1753-ból: rovátkolt mezőből két fűszál emelkedik ki. Fölötte dőlt, csoroszlya, mellette ekevas. Körirat: Ugra 1753.”

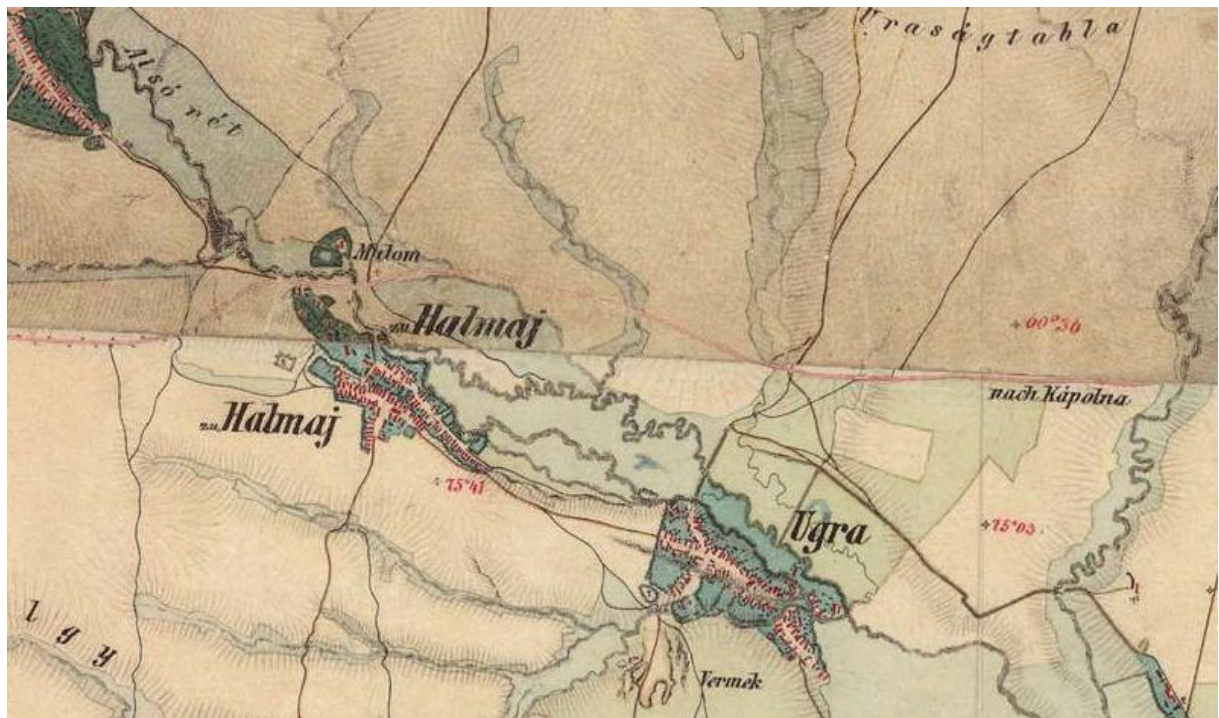

Hevesugra pecsétje
1753-ból

Halmaj és Ugra az első katonai felmérés (1763-87) térképén:

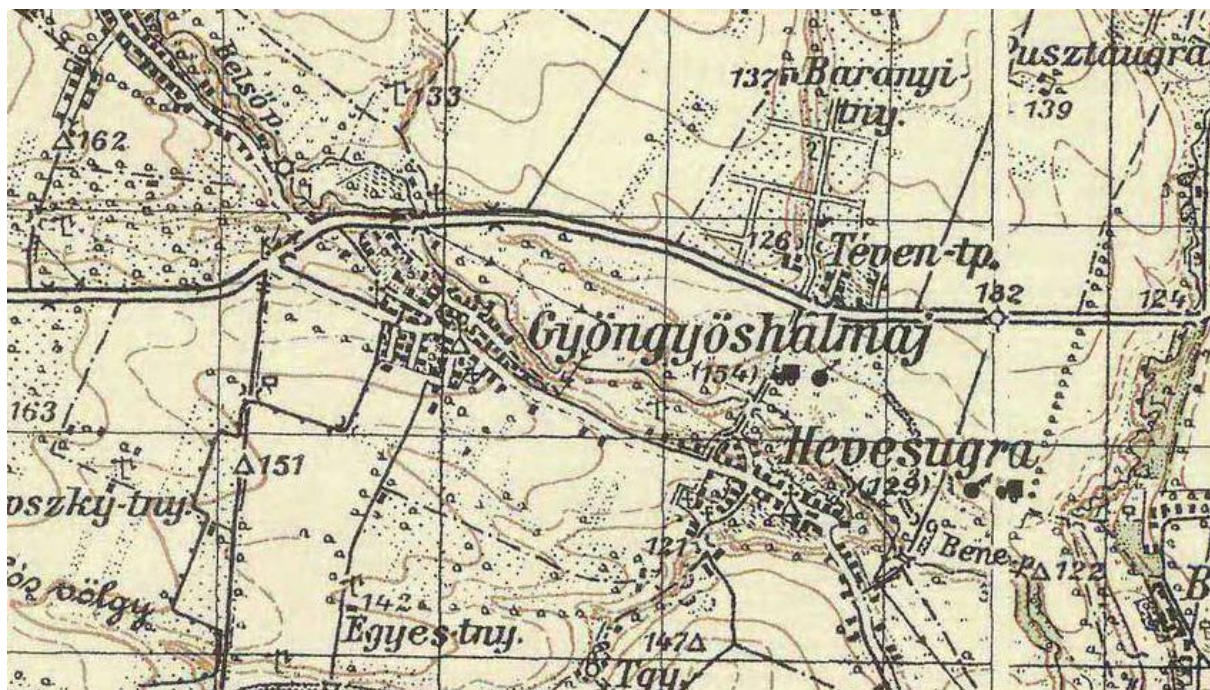
Halmaj és Ugra a második katonai felmérés (1806-69) térképén:

Halmaj és Ugra a harmadik katonai felmérés (1869-87) térképén:

A települések Magyarország katonai felmérése (1941) térképén:

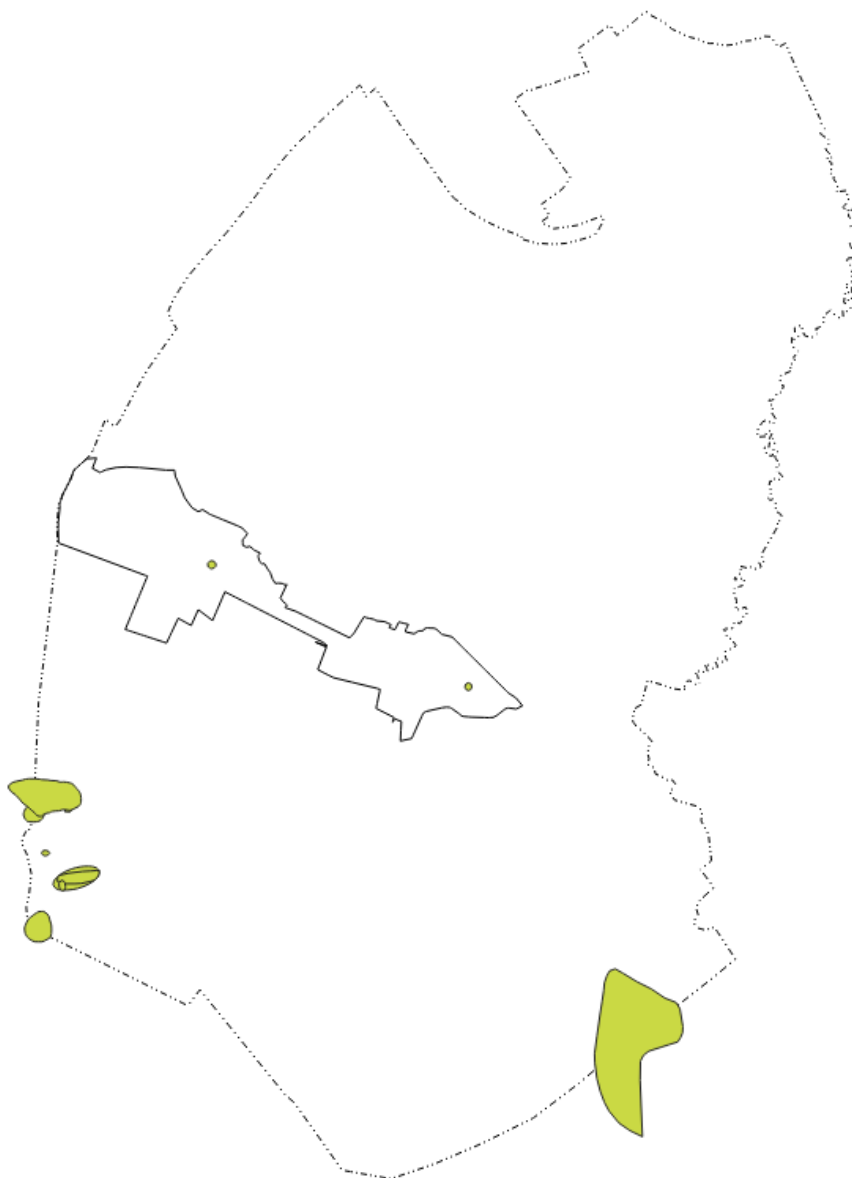
(A fenti térképek forrásai: mapire.eu/hu)

1.14.6.2. RÉGÉSZETI TERÜLET, VÉDETT RÉGÉSZETI TERÜLET, RÉGÉSZETI ÉRDEKŰ TERÜLET

Halmajugra településrendezési tervéhez Fodor László régész készítette a régészeti örökségvédelmi hatástanulmányt. A település történetéhez kapcsolódó, valamint a közigazgatási területen belül ismert régészeti lelőhelyek a következők. Halmaj római katolikus templom mellett 1960-ban egy kelta-kori fegyvermellékletes sírt találtak. A fibula, kés, lándzsahegyek, pajzsfogó és meghajlított kard az Egri Dobó István Vármúzeumba került. A település igazgatási területének jelentős részét érintő külszíni fejtés előtt régészeti kutatást végeztek. Halmajugra külterületének délkeleti részét érinti, a nagyjából Ludas igazgatási területéhez tartozó ún. Varjú-dombi megkutatott, feltárt terület. Az itt feltárt őskori és népvándorlás-kori régészeti leletanyagból Detken nyílt állandó kiállítás.

azonosító	név	védelem	HRSZ
63810	Római katolikus templom	szakmai	351, 352/1, 352/2, 117
77241	Szoller-dűlő 1.	szakmai	0159/4, 0178/5
77503	Ugrai r.k. templom	szakmai	495, 496, 497, 649, 648

78203	Karácsondi-part-dűlő 1.	szakmai	0156/2, 0161/1, 0158/2, 0159/3, 0160
77205	Malom úti- dűlő	szakmai	0177, 0178/5, 0174/3, 0175/1, 0174/4, 0174/5, 019/2, 020
49807	Ugrai-part	szakmai	0178/5, 0178/6, 0156/1, 0157/2, 0156/2, 0157/3, 04/6, 07/5, 07/11, 04/1, 02, 0151/3
28704	Varjú-dűlő	szakmai	085/3, 073/7, 073/10, 078/4, 081/1, 082/7, 083/1, 078/1, 0137

Halmajugra - régészeti lelőhelyek

1.14.6.3. VÉDETT ÉPÍTETT KÖRNYEZET, A HELYI, EGYEDI ARCULATOT BIZTOSÍTÓ ÉPÍTÉSZETI JELLEMZŐK

A település történetére, kialakulására, a népi építkezésre vonatkozóan 1962-ben végeztek kutatást. Heves megye műemlékei című könyvben a következők jelentek meg.

„A település lakóházai viszonylag újak, a hagyományos népi építkezés kevés emlékével. Főként visszaemlékezők adataiból szögezhető le, hogy a település lakóházainak uralkodó típusa a XX. század első felében a szarufás-torokgerendás, nyeregtetős, vízvetős, deszka vértelkes, háromsejtű, szabadkéményes-boglyakemencés lakóház volt. Az ágasfásszelemenés szerkezetek már a hagyományban sem élnek, mestergerendás házak csak az első világháborúig készültek, napjainkban már alig vannak. A korábban általános szabadkémény boglyakemencével a második világháború idején maradt el. A falazat építőanyaga a föld mellett a XVIII. században a hagyomány szerint a fa volt („mikor a falu kezdődött, a Bene partján faházakat csináltak, befönték a falat és betapasztották” – Ugra), amit megerősít az a levéltári adat, hogy 1720-ban és 1732-ben a halmaji templom is fából volt. 1910-ben a falu közelében téglagyár épült, és ennek hatása érezhető ettől kezdve az építőanyagok használatában. A közeli bányák kővét csak 1945 óta alkalmazzák. A hagyományos tetőfedő anyag a zsúp volt, de 1905 óta új házra nem tették.

Az istállót Ugrán külön építették a lakóháztól, és a visszaemlékezők szerint a padozatra helyezett „kerek kő vályú”-ba tüzet szoktak rakni. A magtárt („komra”) a lakóházzal egy fedél alá építik.

Mindkét községben kb. 1910-ig körte alakú, tapasztott vagy szalmával bélelt gabonásvermeket használtak, melyek a ház előtt, az utcán sorakoztak. A borospincéket a lakóház alá építették.”

Az 1962-ben leírt néhány lakóházat elbontották, másokat átalakítottak. A téglahomlokzat még több lakóházon megfigyelhető.

A mai lakásállomány 26%-a 1945 előtt, 52%-a 1945 és 1979 között, 22%-a 1980 után épült.

1.14.6.4. VILÁGÖRÖKSÉGI ÉS VILÁGÖRÖKSÉGI VÁROMÁNYOS TERÜLET

Halmajugra nem érintett világörökség és világörökségi várományos terület által.

1.14.6.5. MŰEMLÉK, MŰEMLÉKI EGYÜTTES

A településen műemlék a Szent Imre római katolikus templom az ugrai településrészen. (Kossuth utca 53. hrsz. 648. - A műemlékjegyek szerint 2199 törzsszámon és 5732 KÖH azonosítószámon szerepel) A környezetre kiterjedő védelem a 611, 613, 614, 649, 502, 504, 495, 496, 497 hrsz. alatti ingatlanokra terjed ki.

Halmajugra, Szent Imre római katolikus templom

A település ugrai központjában szabadon álló, egyhajós, keletelt, Ny-i oldalon oromfallal lezárt huszártornyos, egyenes szentélyzáródású, a szentély felől kontyolt nyeregtetős templom, 14. századi alapokkal. A hajó É-i oldalán sekrestyével. Ny-i bejáratát gótikus szemöldökgyámos kapu alkotja, felette 18. századi feliratos tábla. A főhomlokzat két oldalán átlós irányú, lépcsőzött támpillérek. A hajó Ny-i végében karzat, alatta keresztboltozatos tér, a hajó síkfödémes. Az oldalfalakon két-két szegmentíves záródású ülőfülke. Gótikus diadalív, fiókos dongaboltozattal fedett szentély. Falképek: diadalíven festett kváderezés, a szentélyben

középkori falképek töredékei. Berendezés: 18. század második fele. A középkori templomot a 18-19. században többször átalakították. Tornyát 1830-ban kezdték építeni, de csak 1835-ben fejezték be gr. Draskovich földesúr költségén. A középkori templomot a 19. században többször felújítják, átépítik. Jelenlegi formáját a 19. sz. második felében nyerhette el. 1980 körül belső felújítás során szentélyben középkori freskótöredékek kerültek elő.

Halmajugra – műemlék és műemléki környezete

1.14.6.6. - 1.14.6.7. MŰEMLÉKVÉDELEM SAJÁTOS TÁRGYAI, MŰEMLÉKI TERÜLET:

A Halmajugra területén lévő műemléket és a műemléki környezet határát a szabályozási terv tünteti fel.

A település műemlék épülete:

- az ugrai római katolikus templom Kossuth Lajos utca 648 hrsz

Műemléki környezet a templom körüli, a terven ábrázolt határvonalon belüli terület.

A település helyi védelemre javasolt építményei:

- a halmaji rk. templom és a templomkerti kőkereszt Kossuth Lajos utca 127/2 hrsz

- kőkereszt az ugrai templom mellett Kossuth Lajos utca
- kőkereszt a víztorony mellett Kossuth Lajos utca 127/1 hrsz
- víztorony Kossuth Lajos utca 127/2 hrsz

Halmajugra község régészeti érintettségű területeit a szabályozási terv tünteti fel. A jelölt területeken mindenféle jelentősebb földmunkát igénylő tevékenység csak régészeti konzultáció után végezhető (pl. épület, út építése, közművek fektetése, árokásás stb.).

1.14.6.8. NEMZETI EMLÉKHELY

Halmajugra területén nincs nemzeti emlékhely.

1.14.6.9. HELYI VÉDELEM

A településen helyi védelmi rendelet nem készült. A településképi rendelet sem rögzít egy helyi védelem alatt álló építményt sem. A község helyi értékei a következők. Védendő érték lehet a halmaji Szent Katalin római katolikus templom és az előtte álló kőkereszt. (127/1 hrsz.) A Szent Katalin tiszteletére szentelt templomot 1696-ban elhagyott kőtemplomként, 1720 körül fatemplomként, 1743-ban boltozat és torony nélküli felújított épületként említik. A következő száz évben többször helyreállítják. Az 1852. évi mérnöki szemle szerint a templom és a torony zsindellyel fedett, jó karban lévő épület.

Mint a falurész történetéhez kötődő, a településkép szempontjából meghatározó kultikus építmény kiemelt helyi érték a község lakói részére. A templomkerti feszület is helyi értéket képvisel.

A településen összesen 27 darab egyedi tájérték található. Az egyedi tájértékek típusoktól függetlenül az adott táj karakterének jellemzőit magukon hordozó természeti, kultúrtörténeti, tudományos vagy esztétikai szempontból értékes alkotások, képződmények vagy létesítmények, melyek az adott településen élők számára jelentőséggel bírnak. Ezek a tájértékek együttesen határozzák meg a község arculatát, karakterét.

1.14.7. AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET KONFLIKTUSAI, PROBLÉMÁI

Halmajugra külterületét jelentősen befolyásolja a Mátrai Erőmű által végzett külszíni bányafejtés. A lignit-bányászati tevékenységek okozta tájsebek gyógyítása a területek felhagyása majd rekultivációjával lehetséges, melyek előreláthatólag hosszútávú célok lehetnek csak.

A tájképvédelmi jelentőségű területek kis mértékben érintik a közigazgatási határ északi részét a markazi határnál. Régészeti lelőhelyekből 8 db található a településen, többségük a Karácsond – Visonta – Halmajugra közigazgatási határok közelében, valamint a Halmajugra – Ludas közigazgatási határának találkozásánál.

A védett településrészekben fokozott körültekintéssel kell minden beavatkozást megvalósítani. Javasolt a területek beépítetlen jellegének megtartása a már kialakult és értéket képviselő építmények karakterének megóvásával együtt.

1.15. KÖZLEKEDÉS

1.15.1. HÁLÓZATOK ÉS HÁLÓZATI KAPCSOLATOK

A település igazgatási területén a 3. sz. főút (Budapest – Miskolc), a 24145. jelű Visontai bekötőút és a 24146. jelű Halmajugrai bekötőút halad keresztül.

Az M3 autópályához Detken és Ludason keresztül kapcsolódik a település. A 3. számú főút Gyöngyös irányába egy kb. 200 m-es bekötőúttal csatlakozik. A Mátrai Erőmű, a bánya és a külterületi telephelyek forgalma a belterület útjait elkerüli. Ezek jelentős teherforgalmat bonyolítanak le. A külterületi kiépítettsége megfelelő. A Mátrai Erőmű környezetébe újonnan

települő gazdasági vállalkozások, üzemek esetén az iparterület feltárása az Erőműi útról történik, ahol új csomópontok kialakítása szükséges igény esetén.

1.15.2. KÖZÚTI KÖZLEKEDÉS

Az országos hálózathoz tartozó utak belterületi szakaszai rendezettek. Az út koronaszélessége a meglévő 12-40 m-es szabályozási szélesség mellett biztosítható.

A kiszolgáló utak szélessége több utcában nem éri el a 12 m-t. A keskenyebb utcákban továbbra is marad a vegyes használat.

Az új telekosztású területeken a szabályozási szélesség 16,0 m. Az út kialakításánál és a közművek elrendezésénél fasorok telepítése számára is helyet kell biztosítani.

1.15.3. VASÚTI KÖZLEKEDÉS

Halmajugrát érinti a Nagyút-Visontai vasúti mellékvonal, melyet teherszállításra használnak. A vasútállomás a település északnyugati részén, a Mátrai Erőműnél található.

1.15.4. TÖMEGKÖZLEKEDÉS

A tömegközlekedést a Volán járatai biztosítják. Az autóbusz-megállóhelyek kiépítetlenek, helyük biztosított. A Budapest-Miskolc közötti vasúti fővonal legközelebbi vasútállomása Ludason van.

1.15.5. KERÉKPÁROS ÉS GYALOGOS KÖZLEKEDÉS

A járdák a forgalmi utak mindkét oldalán, a kiszolgáló utaknak legalább egyik oldalán megépültek. A vegyes használatú utcákban a gyalogosok és a gépjárművek közösen használják az útfelületet. A településen kiépített járdák hossza 5 km. Külön kerékpárút nem került kiépítésre.

1.15.6. PARKOLÁS

A parkolás a lakótelkek és a gazdasági területek esetében – ide értve a lakótelken működő vállalkozásokat is – saját területen belül oldandó meg. Az intézményekhez szükséges számú

parkolóhely kialakítása közterületen is történhet, ha a funkció vagy a telek adottságai a telken belüli gépjármű-elhelyezést nem teszik lehetővé.

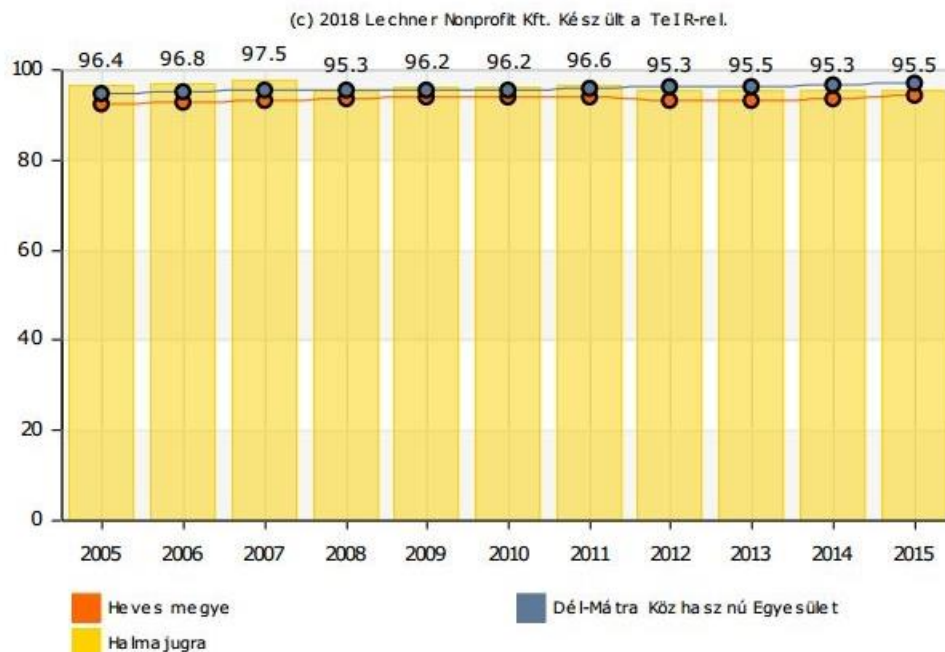
1.16. KÖZMŰVESÍTÉS

1.16.1. VÍZI KÖZMŰVEK

A vizek védelmét, a vízhasználatot és a vízgazdálkodás többi elemét, azaz a vízpolitikát az Európai Unió minden tagállamában az úgynevezett Víz Keretirányelv (2000/60/EK irányelv) szabályozza, mely 2000. december 22-én lépett hatályba. Az EU-hoz való csatlakozásunk óta (2004. május 1.) Magyarországra nézve is kötelező az ebben előírtak végrehajtása. A Víz Keretirányelv általános célja a vizek jó állapotának elérése 2015-ig (indokolt esetben legkésőbb 2027-ig), és a jó állapot hosszú távú fenntartásának biztosítása. Ez a célkitűzés a felszíni és a felszín alatti vizekre egyaránt vonatkozik. A Keretirányelv szerint a „jó állapot” nemcsak a víz megfelelő minőségét, hanem a megfelelő vízmennyiséget is jelenti, valamint a vizek és a víztől függő élőhelyek minél zavartalanabb állapotát is. Fontos, hogy a vizek jó állapotának megőrzése és a társadalom fejlődését, létét, életminőségét biztosító vízszükséglet hosszú távon is fenntartható kielégítése egyszerre valósuljon meg.

Halmajugra település ivóvízellátását a detki vízmű rendszerről a Heves Megyei Vízművek Zrt. biztosítja, a szennyvízelvezetését és önálló szennyvíztisztító telepét az Észak-magyarországi Regionális Vízművek Zrt. üzemelteti. A tisztított szennyvíz befogadója a Sós-patak.

Közütemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (%)

1.16.1.1. VÍZGAZDÁLKODÁS, VÍZELLÁTÁS (IVÓ-, IPARI, TŰZOLTÓ-, ÖNTÖZŐVÍZ, TERMÁLVÍZ HASZNOSÍTÁSA)

Halmajugrán fejlesztési igény elsősorban a hálózat bővítésében, vízszállító képességének növelésében jelentkezik. A hálózatot ki kell építeni az Országos Tűzvédelmi Szabályzatban előírt oltóvíz biztosítása és tűzcsap mennyiségével együtt.

Vízigények: cca. $1400 \text{ fő} \times 170 \text{ l/fő/d} = 238 \text{ m}^3/\text{d}$, csúcsban $238 \times 1,7 = 405 \text{ m}^3/\text{d}$.

Oltóvízigény: előírászat 2000 l/p .

A meglévő vezetékek 2-3 bar nyomáson ki tudják szolgálni ezt a mennyiséget. Jelenleg a közművesítés teljes. Vízbázis oldalról a fejlesztésnek akadálya nincs. A Detki Vízmű $3500 \text{ m}^3/\text{d}$ kapacitásra bővült 2008-ban. A Vízmű a településen felül a kistérségi rendszert is ellátja. A termelt víz minősége javítására a Heves megyei Vízmű Zrt. vízminőségi technológiai javítást hajtott végre a közelmúltban.

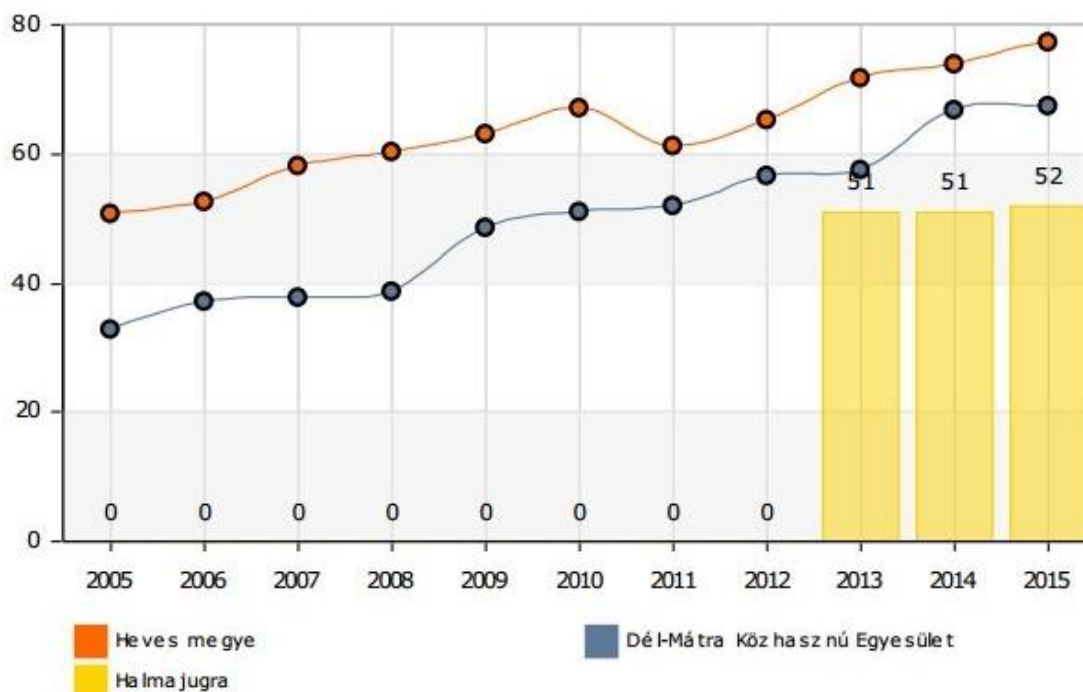
1.16.1.2. SZENNYVÍZELVEZETÉS

Halmajugra közüzemű csatornahálózattal 2013. óta rendelkezik. A nyomott rendszerű szennyvízcsatorna-hálózat a szennyvizet a település belterületétől délkeletre, zárt rendszerű szennyvíztisztító telepre továbbítja. A tisztító kapacitása 125 m³/nap, amely a belterület valamennyi szennyvíz kibocsátását fogadni képes. A zárt rendszerű tisztító védőtávolsága 30 méter. A tisztított szennyvíz befogadója a Sós-völgyi patakon keresztül a Bene patak.

A környezetminőség javítása, védelme megkívánja, hogy a település területének jelenlegi és tervezett távlati területfelhasználása az elvárható legkisebb mértékben terhelje a környezetet. A meglévő beépített terület és a tervezett új építési területek is olyan infrastrukturális ellátást – pl. szennyvízcsatorna hálózat, úthálózat - igényelnek, amellyel a környezet indokolatlan terhelése megakadályozható. A fejlesztési területeken biztosítani kell, hogy a víz- és csatorna közműhálózat minden új ingatlan rákötéséhez rendelkezésre álljon. Az összegyűjtött szennyvizet az előírt minőségre tisztítva vezethetők a befogadóba. A technológiai szennyvizet szükség esetén csak előtisztítás után lehet a csatornaközműbe vagy élő vízfolyásba juttatni.

Közcsatorna-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (%)

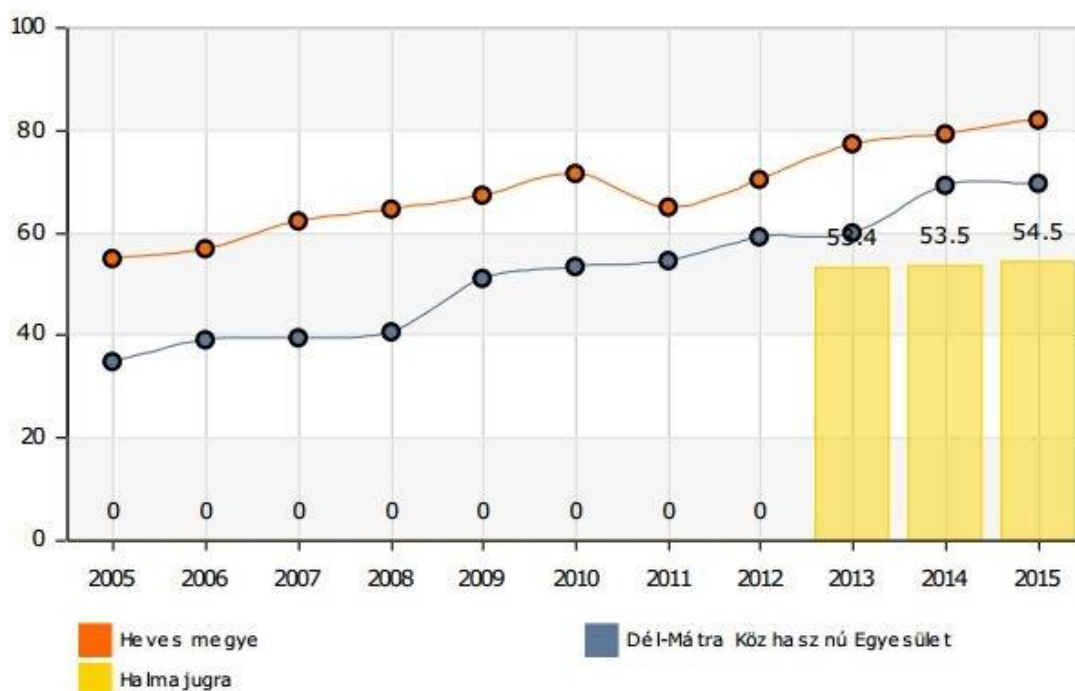
(c) 2018 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-re.

A közműhálózat a közcsatorna-hálózatba bekapcsolt lakások aránya a vezetékes ivóvízhálózatba bekapcsolt lakások százalékában.

Közműolló (%)

(c) 2018 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.

1.16.1.3. CSAPADÉKVÍZ ELVEZETÉS, FELSZÍNI VÍZRENDEZÉS

A belterületi vízrendezés kifejezetten önkormányzati feladat, és a települések felszíni vizeinek az elvezetésével foglalkozik. Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdése tartalmazza a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatokat, melynek 11. pontja szerint az önkormányzat feladata a helyi környezet- és természetvédelem, vízgazdálkodás, vízkárelhárítás.

A települések belterületén elvégzendő vízrendezési munkákat befolyásolják a települést jellemző körülmények, mint például a település szerkezete, vízhálózata, hidrológiai jellemzők, lejtési viszonyok, talajtani adottságok, stb. A település szerkezete, beépítettsége nagyban meghatározza a vízrendezési művek vonalvezetését, a nyílt vagy zárt rendszerű árkok, csatornák kialakítását. A sűrűn lakott, burkolattal ellátott helyeken a zárt rendszerek szükségesek (bár számos hátrányt hordoznak), míg a laza - falusias vagy zöldövezetes településeken a nyílt, tájba illő vízelvezető árkok kialakítása javasolt.

Halmajugra település fő vízfolyása a Bene-patak, a meder rendezett, kezelője az ÉKÖVÍZIG. A meder kiépítettsége Q3%-os, a további völgytalpi beépítéshez vizsgálni kell a meder bővítési

lehetőségét. A 6-6 m karbantartási sávot biztosítani kell. Oldalága a Sós-völgyi-patak, fogadja a Déli bánya határvédő kútsorainak vizét. A patakok medre rendezett, kiépített. A lakóterületet külvizek terhelik, de nem jelentős, mert egy dombgerincen van a település. A település belterületén az útárkok rendezettek.

1.16.2. ENERGIAELLÁTÁS

A település energiaellátására a vezetékes energiahordozók közül a villamosenergia, és a földgáz áll rendelkezésre. A település hőenergia-ellátásában egyre növekvő szerephez jut a gázellátás. A háztartások gázfűtéses hőellátásának és az intézmények, valamint a gazdasági létesítmények gázalapú energiafelhasználásának elterjedése az emitált légszennyező-anyag összetételét kedvezően változtatja meg. A kibocsátott szilárd légszennyezők, valamint a CO₂ mértéke nagymértékben csökken, míg a kibocsátott nitrogénoxidok mértéke kismértékben növekszik.

1.16.2.1. ENERGIAGAZDÁLKODÁS ÉS ENERGIAELLÁTÁS (VILLAMOS ENERGIA, KÖZVILÁGÍTÁS, GÁZELLÁTÁS, TÁVHŐELLÁTÁS ÉS MÁS ELLÁTÓRENDSZEREK)

A település energiaellátására a vezetékes energiahordozók közül a villamosenergia és a földgáz áll rendelkezésre. A két vezetékes energiahordozó rendelkezésre állása a település gazdaságos, takarékos, korszerű, környezetbarát energiaellátását igény esetén lehetővé teszi.

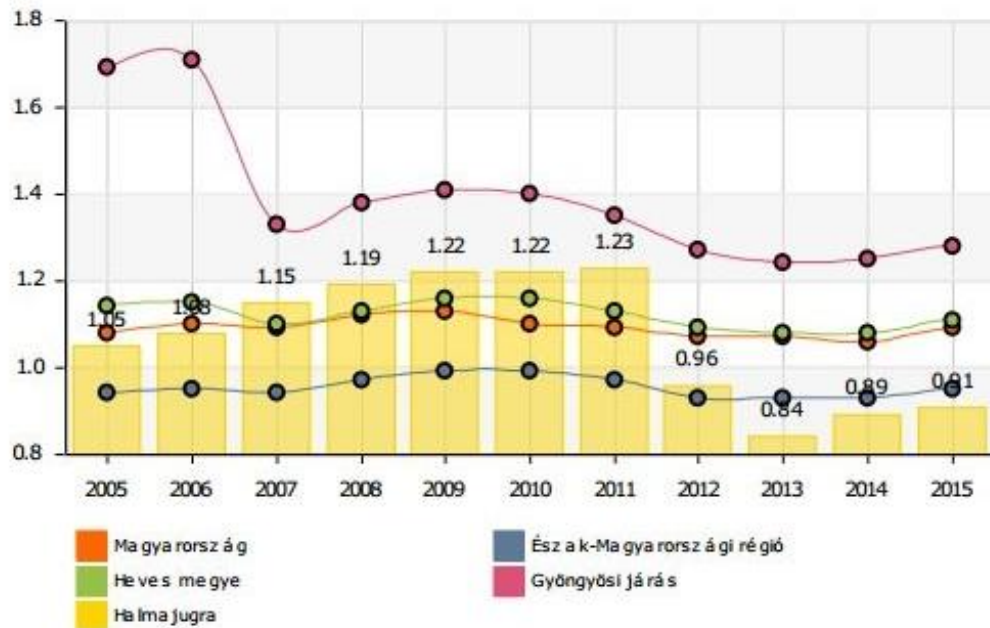
A villamosenergia, mint vezetékes energiahordozó elsődlegesen világításra és erőátviteli célú, vagy technológiai célú energiaigények kielégítésére használják. A földgáz közvetlen hasznosításával komplex módon a termikus energiaigények teljes körűen kielégíthetők.

A nem vezetékes energiahordozók igénybevétele korábban a vezetékes energiahordozóval el nem látott területeken volt jellemző, ma már költségtakarékosság érdekében használata szétszórtna, a vezetékes ellátással rendelkező területeken is számottevő.

Az alábbi grafikon az egy lakosra jutó, háztartások részére szolgáltatott villamosenergia mennyiségét ábrázolja, 1000 kWh-ban.

Háztartási villamosenergia-fogyasztás (1000 kWh/fő)

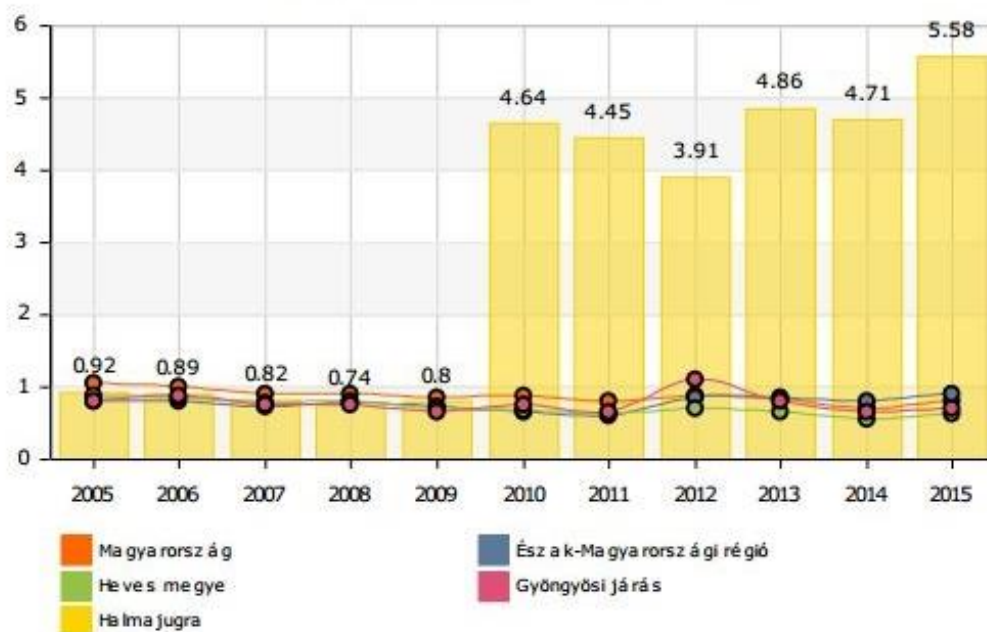
(c) 2018 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-re.

Az alábbi grafikon az egy lakosra jutó, háztartások részére szolgáltatott gáz mennyiségét ábrázolja, 1000 köbméterben.

Háztartási gázfogyasztás (1000 m³/fő)

(c) 2018 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-re.

1.16.2.2. MEGÚJULÓ ENERGIAFORRÁSOK ALKALMAZÁSA, A KÖRNYEZETTUDATOS ENERGIAGAZDÁLKODÁS LEHETŐSÉGEI

Az energiatermelésre alkalmas megújuló energiaforrások hasznosítása nem újszerű, csak időközben háttérbe szorult. Újra előtérbe kerülését a hagyományos energiahordozók fogyó készlete és hasznosításának környezetszennyező hatása indította el és az a felismerés, hogy a megújuló energiahordozók különösebb ráfordítási igény nélkül rendelkezésre állnak, használatuk nem okoz halmozódó káros hatásokat, környezeti terhelést. Ezekkel az adottságokkal a fenntartható fejlődés lehetőségét szolgálják.

A hazánkban is, így Halmajugrán is elérhető megújuló energiaforrás a szélenergia, a napenergia, a vízenergia, a biomassza-biogáz és a geotermikus energia. Ezek előfordulása az ország területén nem egyenletes és általános, befolyásolja a földrajzi elhelyezkedés, a topográfiai és a légköri viszonyok, valamint a felszín alatti geológiai adottságok.

1.16.2.3. AZ ÖNKORMÁNYZATI INTÉZMÉNYEK ENERGIAHATÉKONYSÁGI ÉRTÉKELÉSE

Az önkormányzat az elmúlt években is törekedett a megújuló energiahasznosítás, energiatakarékosság elvét követni. Uniós pályázati források többnyire lehetőséget is adtak és adnak az ilyen jellegű beruházások kivitelezésére. A jövőben várhatóan a legtöbb önkormányzati épület megújuló energiát fog hasznosítani.

1.16.3. ELEKTRONIKUS HÍRKÖZLÉS (VEZETÉKES ELEKTRONIKUS HÁLÓZAT, VEZETÉK NÉLKÜLI HÍRKÖZLÉSI ÉPÍTMÉNYEK)

Az elektronikus hírközlési szolgáltatás olyan szolgáltatás, amely jeleknek (bármely értelmezhető formában előállított jel, jelzés, írás, kép, hang) elektronikus hírközlő hálózaton történő átvitelét, továbbítását biztosítja. A szolgáltatást, az elektronikus hálózatok üzemeltetését végző, azt létrehozó, vagy arra szervezett, vagy arra létrehozott szolgáltatók biztosítják. Az elektronikus hírközlés szolgáltatása alanyi jogú. Az elektronikus hírközlési

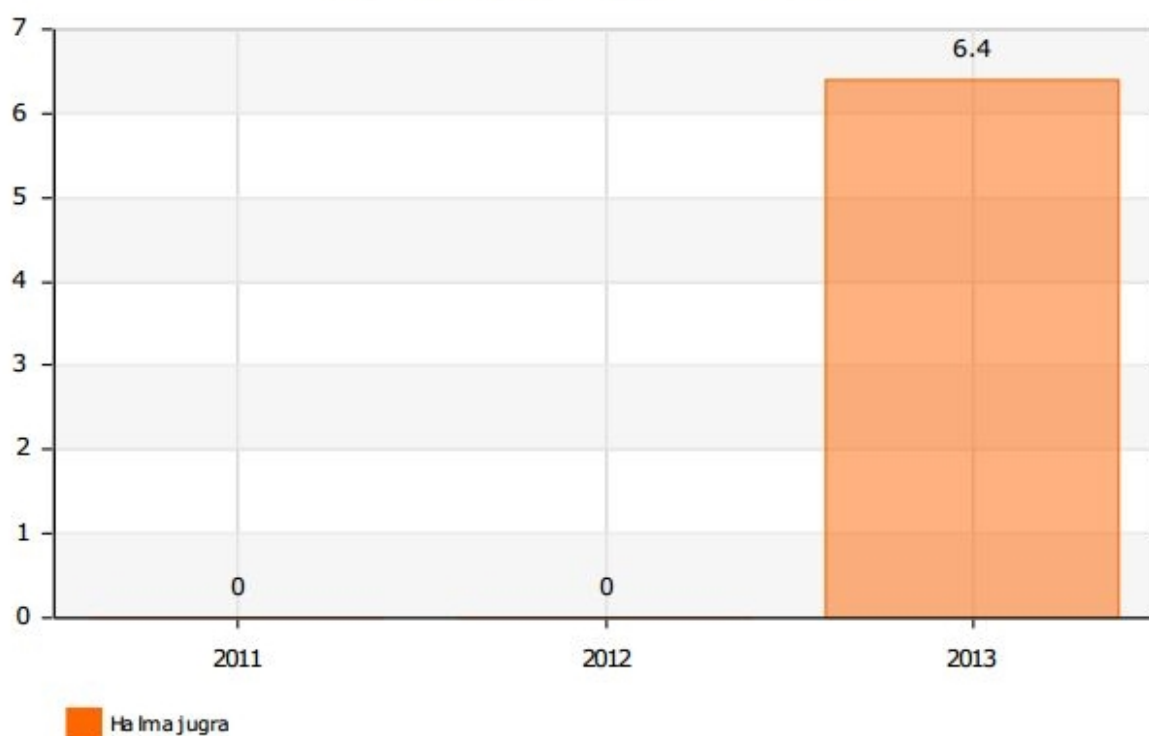
infrastruktúra lehet távközlési ellátás, műsorszórás, kábeltévé-ellátás. A szolgáltatás felügyelője a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság (NMHH).

Halmajugra az országos távbeszélő-hálózati struktúrában a Gyöngyösi primér körzethez tartozik. A település ellátását a Detken üzemelő digitális központ biztosítja. A községben föld alatti és föld feletti hírközlő kábelek és egyéb műszaki berendezések találhatók. A detki központ és a községi hálózat bővítésével a további igények kielégíthetők.

A településen a legalább 30 Mbps sávszélességgel rendelkező internet-szolgáltatás használata 2013-tól indult el. (Az alábbi adat a legalább 30 Mbps sávszélességre képes vezetékes technológiák szerinti előfizetők számának összege és a települési lakott lakásokban érvényes lakhellyel rendelkezők átlagos számának szorzata.)

Legalább 30 Mbps sávszélességre képes vezetékes internet-hozzáféréssel rendelkező lakosság száma (fő)

(c) 2018 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-re.

1.17. KÖRNYEZETVÉDELEM

1.17.1. TALAJ

A település területén a termőföld jelentős igénybevételével járó bányauzemet és „zöldmezős” fejlesztéseket határoz meg a településszerkezeti terv. Az építéskor letermelt humuszos termőföld kezeléséről, újrahasznosításáról a vonatkozó jogszabályoknak megfelelően kell gondoskodni. A talajvédelem, a defláció elleni védelem érdekében a gyenge termőhelyi adottságú területek, felhagyott bányaterületek (meddők, rézsűk, teraszok) erdősítésével növelni kell az erdőterületet, bővíteni kell a mezővédő erdősávok, fasorok rendszerét.

A talaj és a termőföld védelmének szempontjából a terv készítésének időszakában az alábbi jogszabályok mértékadóak:

- 1994. évi LV. törvény a termőföldről,
- 50/2001. (IV. 3.) Korm. rendelet a szennyvizek és szennyvíziszapok mezőgazdasági felhasználásának és kezelésének szabályairól.

A bányaterületek rekultiválásához termőfölddel kevert meddőt használnak fel.

A felszíni szennyeződés-érzékenység miatt a területen potenciálisan veszélyt jelentő tevékenység nem folytatható. Új technológia, új funkció esetén a 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet előírásainak teljesülését biztosítani kell. Fokozott figyelemmel kell gondoskodni arról, hogy a talaj, a földtani közeg, a felszín alatti vizek ne szennyeződjenek.

1.17.2. FELSZÍNI ÉS A FELSZÍN ALATTI VIZEK

Az OTrT és a megyei terv övezeti besorolása szerint a kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi területek övezete és a felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területének övezete nem érinti Halmajugra község területét. A területhasználat tehát ilyen szempontból nem korlátozott. A terület fő vízgyűjtője a Bene-patak.

Halmajugra területe a jelenleg hatályos, „a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról” szóló 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet értelmében érzékeny. A felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII. 21.) Korm.

rendelet 7.§ (5) bekezdése és a 2. számú melléklet szempontjai szerint elvégzett vagy végeztetett helyi vizsgálatok alapján lehetőség van egyedi szennyeződés érzékenységi kategóriába történő besorolás megállapítására is. Halmajugra területe sérülékeny földtani környezetű vízbázist, illetve vízbázis védőterületet nem érint.

A szennyvízhálózat a településen részben épült ki. A kommunális szennyvíz elhelyezésére a lakosság egy része a szennyvizet zárt tározókban (közműpótló berendezés) gyűjti és szippantással üríti. A háztartásokban keletkező szennyvizek egy fel nem mérhető része – a hazai gyakorlati tapasztalatok szerint – a talajt és a felszín alatti vizeket szennyezve feltehetően ma is elszikkad.

Az üzemek közül a YTONG Falazóelemgyár önálló szennyvíztisztítót működtet a kommunális és az ipari szennyvizének a kezelésére. A tisztított szennyvizek befogadója egy 500 m³-es földmedence, majd a Nyiget-patak. A CRONUS Kft. szintén egyedi tisztítást folytat. A tisztított szennyvizének a befogadója a Bene-patak.

Halmajugra község közigazgatási területe nagyvízi mederrel nem érintett és nem része belvízi öblözetnek sem.

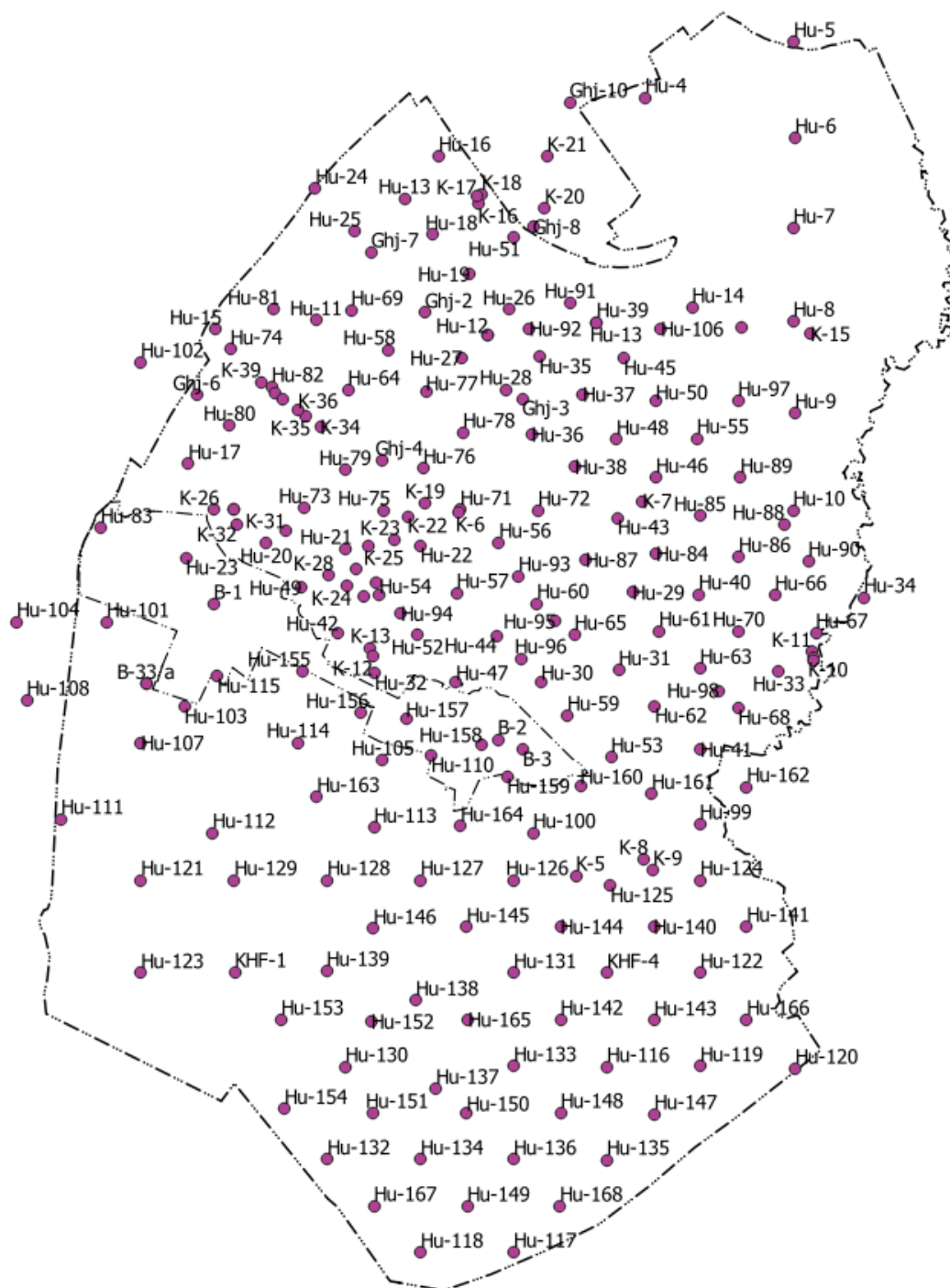
A települést érintő Bene-patak az ÉMVIZIG kezelésében van. A Bene-patak mellékága az Ugrai-patak a település déli részén található, amelybe a település belterületétől délre csatlakozik be két Névtelen mellékvízfolyás. Az ÉMVIZIG Halmajugra közigazgatási területén 7 db olyan érvényes vízjogi üzemeltetési engedéllyel rendelkező felszín alatti vízhasználatot tart nyilván, melyek nem a Visonta Déli bánya (Mátrai Erőmű Zrt.) kútjai. A bányához kapcsolódóan a 1406-6/2014 számú vízjogi engedélye szerint a község közigazgatási területén további kutak is találhatóak. Ezen kívül a községen 5 db érvényes üzemeltetési engedéllyel rendelkező felszíni vízbevezetés van.

Halmajugra község közigazgatási területének K-i részét kis mértékben érinti a Detk községi vízmű (Detk-Halmajugra-Visonta félregionális vízmű) meghatározott hidrogeológiai védőidom felszíni vetületének „B” zónája, amely azonban határozatban nem került kijelölésre. A vízmű víztermelésének jelentős növekedése és új kutak létesítése miatt a jelenlegi 2008-as védőidom rendszer felülvizsgálata várható.

A település szennyezettség érzékenységi besorolása a 7/2005. (III.1.) KvVM rendelettel módosított 27/2004. (XII.25.) KvVM rendelet melléklete alapján érzékeny felszín alatti

vízminőség-védelmi osztályba lett sorolva. A felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII.21.) Korm. rendelet előírásait is szükséges betartani.

A település közigazgatási területén jelenleg több részben használaton kívüli furat mélyült. Ezek helyzetét beépítés esetén figyelembe kell venni.

Nyilvántartott furatok (forrás: map.mbfisz.gov.hu)

Az új beépítésre szánt területek csak teljes közművesítettség mellett irányozhatók elő.

A vizeket és talajt terhelő tevékenységek esetében a következő jogszabályokat kell figyelembe venni:

219/2004. (VII.21.) Korm. rendelet a felszín alatti vizek védelméről

27/2006. (II.7.) Korm. rendelet a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről

50/2001. (IV.3.) Korm. rendelet a szennyvizek és szennyvíziszapok mezőgazdasági felhasználásának és kezelésének szabályairól

Az ipari (technológiai) szennyvíz keletkezésével járó tevékenység esetén kötelező a szükséges előtisztító beépítése és üzemeltetése, amelyhez a vízgazdálkodási jogkör gyakorlásáról 72/1996. (V.22.) Korm. rendelet 3.§ (12) bekezdésében foglalt kivételekkel a vízügyi hatóságtól vízjogi engedélyt kell kérni.

További előírások: szükséges figyelembe venni a területek hasznosításakor a 147/2010. (IV.29.) Korm. rendeletet a vizek hasznosítását, védelmét és egyéb kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó általános jogszabályi előírásait.

28/2004. (XII.25.) KvVM rendelet a használt szennyvizek kibocsájtási határértékeiről és alkalmazásuk szabályairól

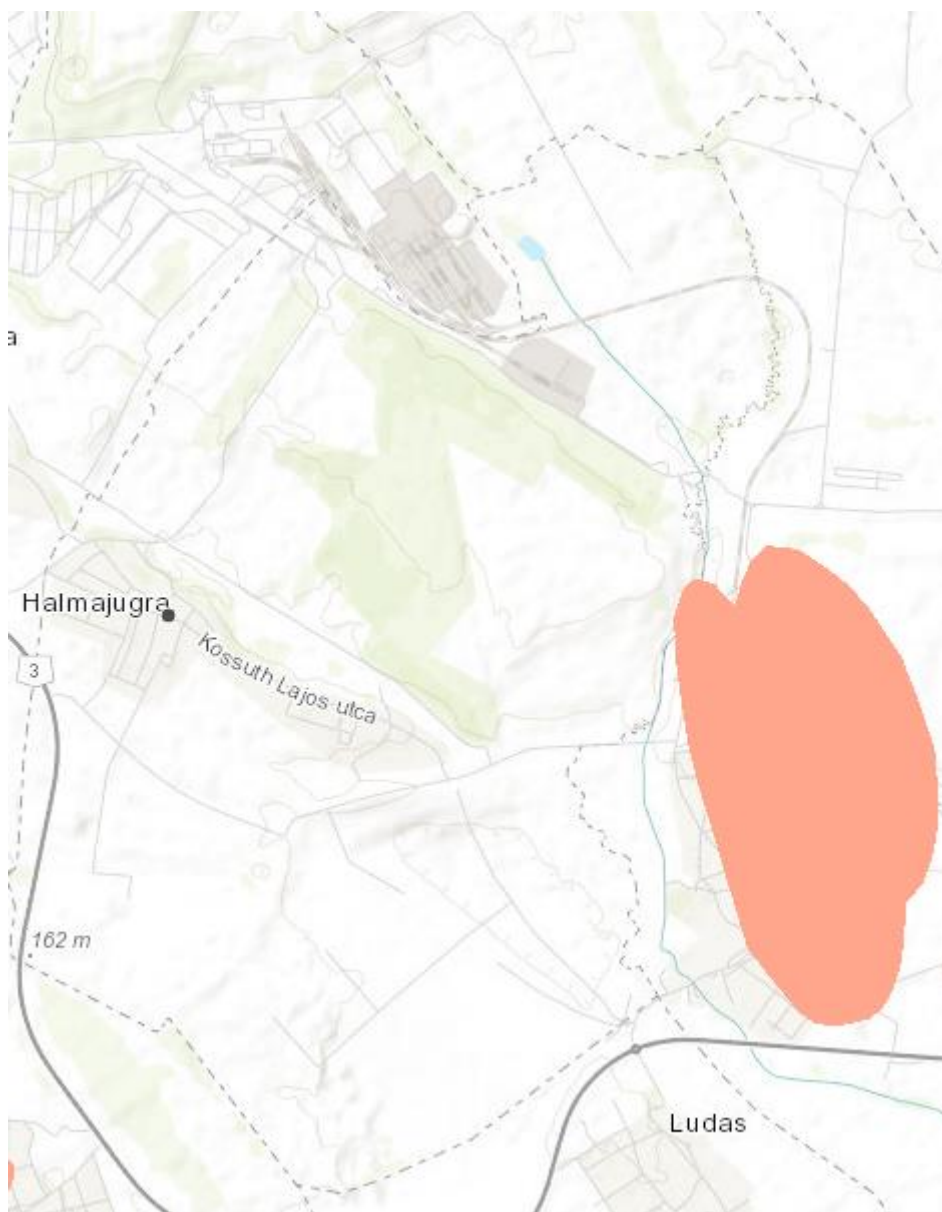
220/2004. (VII.21.) a felszíni vizek minősége védelmének szabályairól

A település vízfolyásainak parti sávjának szélességével kapcsolatban a nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet parti sávra vonatkozó rendelkezéseit be kell tartani. A parti sáv szélességét a 83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet 2. §-a határozza meg. A halmajugrai vízfolyások esetében a partvonalától számított 6-6 méteres sáv, mely sávot szabadon kell hagyni. Állandó épületet, építményt, kerítést elhelyezni nem szabad. A parti sávban fás szárú növények telepítése tilos.

Az ivóvízbázisok védőterületei, védőidomai kijelölésének módját, valamint a vízbázisok védelme érdekében szükséges területhasználati korlátozásokat a vízbázisok a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízellétesítmények védelméről szóló 123/1997. (VII.18.)

Korm. rendelet szabályozza. A vízbázis védelme felszín alatti vízbázisnál védőidom, védőterület meghatározását, kijelölését, kialakítását és fenntartását jelenti. A kijelölésről szóló határozat alapján érvényesíthetők és alkalmazhatóak a területhasználati korlátozások.

Halmajugra közigazgatási területének keleti részét kis mértékben érinti a Detk községi vízmű (Detk-Halmajugra-Visonta félregionális vízmű) meghatározott hidrogeológiai védőidom felszíni vetületének „B” zónája, amely azonban határozatban nem került kijelölésre. A vízmű víztermelésének jelentős növekedése és új kutak létesítése miatt a jelenlegi 2008-as védőidom rendszer felülvizsgálata várható.

Detk községi vízmű hidrogeológiai „B” védőidoma

Javasolt, részben jogszabályokban rögzített intézkedések:

- a meglévő belvízelvezető művek feliszaposodásának megakadályozása, gyomnövényektől való megtisztítása
- művelési ág váltás síkvidéken belvizes és nitrát érzékeny területeken
- szennyvíztisztító bővítése továbbá a hatásfokának növelése, vagy új létesítése
- az állattartó telepek korszerűsítése
- ipari szennyvíz és használt termásvíz közvetlen bevezetésének felülvizsgálata és ennek függvényében a bevezetés korlátozása, illetve megszüntetése
- élőhelyek feltárása, kezelési tervük elkészítése
- az engedély nélküli felszín alatti vízkitermelés megszüntetése, ugyanezen rétegek szennyező forrásainak felderítése, és a veszélyeztetés megszüntetése
- csapadékvíz elvezetéséről való gondoskodás
- mélyfekvésű, vízjárta területeken fokozott figyelmet kell fordítani az építéshatósági eljárások során
- A vízgazdálkodási létesítmények mellett a partisávot szabadon kell hagyni, azon belül végleges építmény nem helyezhető el, tilos olyan növényzet ültetése, amely a fenntartási munkát akadályozza, külterületén csak gyepgazdálkodás folytatható.
- a vízi létesítmények melletti területet, ingatlant a tulajdonos vagy használó csak úgy hasznosíthatja, hogy ezáltal azok állapotát, üzemeltetését ne veszélyeztesse, a víz természetes lefolyását ne akadályozza, a víz minőségét ne károsítsa.

A 28/2004. (XII.25.) KvVM rendelet 4. sz. melléklete előírja a közcsatornába bocsátható szennyvizek szennyezőanyag-tartalmának küszöbértékeit, így a víz olaj- és zsírtartalmát is. A jövőben tervezett létesítmények szennyvizeinek közcsatornába történő bevezetéséhez javasolt zsírfogó műtárgy beépítését.

Halmajugra község a Vízyűjtő-gazdálkodási Terv (továbbiakban VGT) a 2-11 Tarna nevű alegységen helyezkedik el, amely a Tisza részvízyűjtő területe. Az Európai Parlament és a Tanács 2000/60 EK 33.) bekezdése szerint minden vízyűjtőn törekedni kell a vizek jó állapotának elérésére, úgy hogy az ugyanahhoz az ökológiai, hidrológiai és hidrogeológiai rendszerhez tartozó felszíni és felszín alatti vizekkel kapcsolatban tett intézkedések összehangoltak legyenek. A 2015. évi felülvizsgált vízyűjtő-gazdálkodási terv szerint a p.2.9.1. jelű víztest mennyiségi és kémiai állapotát tekintve is gyenge minőségű.

A VGT által megfogalmazottakat az alábbiakban kerül részletezésre:

A területen érintett víztestek:

1) sekély porózus felszín alatti víztest:

- sp. 2.9.1. porózusfelszín alatti víztest: Északi középhegység peremvidék

A víztestet északon sh.2.2 és sh.2.3; délen az sp.2.9.2 víztestek határolják. A dél felé való vízáramlás következtében az sh.2.2 víztest és sp.2.9.1 víztest között hidrodinamikai kapcsolat valószínűsíthető. A leáramlási területnek tekinthető sp.2.9.1. víztest a szintén délre húzódó sp.2.9.2 víztesttel, mint feláramlási területtel hidrodinamikai kapcsolatban áll. Az alegységen belül 7 db dombvidéki kisvízfolyás medre is drénezheti az sp.2.9.1 sekély felszín alatti víztestet. Nem zárható ki a kapcsolat a síkvidéki közepes vízfolyások (4 db) esetében sem. FAVÖKO kapcsolat van.

A Mátrában egykor jelentős ércbányászat folyt. Napjainkban termelés nem történik, a korábbi szennyezések kármentesítése, a bányászati tározók, meddőhányók, a bezárt mélyművelésű bányák rekultivációja folyamatban van.

2) porózus felszín alatti víztest:

- p. 2.9.1. porózus felszín alatti víztest: Északi-középhegység peremvidék

A víztest északon a h.2.2 és h.2.3, délen a p.2.9.2 víztestekkel határos. A dél felé való vízáramlás következtében az h.2.2 víztest és p.2.9.1 víztest között hidrodinamikai kapcsolat valószínűsíthető. A leáramlási területnek tekinthető p.2.9.1. víztest a szintén délre húzódó p.2.9.2 víztesttel, mint feláramlási területtel hidrodinamikai kapcsolatban áll. FAVÖKO kapcsolat nincs.

3) porózus termál víztest

- pt 2. 2. porózus termál felszín alatti víztest: Észak-Alföld porózus termál

A pt.2.2 víztest az alegységen belül nem illeszkedik más porózus termál víztesthez. FAVÖKO kapcsolat nincs.

Víztest jele	Víztest neve	Felszín alatti vizek kémiai állapotot javító intézkedések	Felszín alatti vizek vízbázis védelmi intézkedések	Felszín alatti vizek mennyiségi állapotát javító intézkedések
sp.2.9.1.	Északi-középhegység peremvidék	2; 3; 21.7; 21.10; 21.9; 21.1; 21.5; 36	13.1;13.2;13.3;13.4	7a.2; 7.1; 8.1; 8.2; 8.4; 23.2; 31.1; 32.1
p.2.9.1.	Északi-középhegység peremvidék	36	13.1;13.2;13.4	7a.2; 8.1; 8.2; 8.4
pt.2.2.	Észak-Alföld	36		7a.2; 7a.5; 8.2; 8.4;

A táblázat VGT által meghatározott célok, intézkedések

Intézkedési elemek leírása:

2. Mezőgazdasági eredetű tápanyagszennyezés csökkentése vízbázisok védőterületén található szántók, gyümölcsösök területén.

3. Mezőgazdasági eredetű peszticid szennyezés csökkentése a víztest teljes területén, kiemelten a vízbázisok védőterületén.

7a.2. Felszín alóli vízkivételek nyilvántartása, felülvizsgálata, módosítása, engedélyezése

- 1) Részletes modellezés mennyiségi igénybevételi határérték meghatározásához
- 2) Vízkivételek felülvizsgálata

7a.5. Energia célra hasznosított termálvíz visszasajtolásának szabályozása

7.1. Vízjárási viszonyok javítása, az ökológiai kisvíz helyreállítása. Belvízrendszer módosítása. Belvízcsatornák rekonstrukciója.

8.1. Víztakarékos megoldások alkalmazása a növénytermesztésben

8.2. Technológiai és hálózati veszteségek csökkentése a közüzemi vízellátásban – Technológiai és hálózati veszteségek csökkentése

8.4. Fenntartható megoldások az ipari vízellátásban

13.1. Ivóvízbázisok védelme, védőzónák kijelölése, tevékenységek szabályozása, módosítása (A diagnosztikai és biztonságba helyezési program végrehajtása)

13.2. Vízbázisvédelem szempontjából kedvező területhasználat váltás, jó gyakorlatok ösztönzése, területhasználókkal való egyeztetés – Gyep, erdő területhasználatok ösztönzése vízbázisok külső védőterületén

13.4. Vízbiztonsági tervek készítése, alkalmazása – biztonságba helyezési tervek integrálása

21.1. Kommunális hulladéklerakók megfelelő kialakítása, működtetése és ellenőrzése a víztest teljes területén, kiemelten a vízbázisok hidrogeológiai védőterületén

21.5. Illegális hulladéklerakók felszámolása, a hulladéklerakás ellenőrzése, bírságolása vízbázisok védőterületén

21.7. A Szennyvíz Program megvalósítása – a 1318/2015. (V.21.) Korm. határozat szerint megvalósuló KEHOP 2.2. projektek

21.9. További csatornarakötések elősegítése és megvalósítása a víztest teljes területén, kiemelten a vízbázisok védőterületén.

21.10. Csatornahálózat rekonstrukciója az egész víztest területén, de különösen a vízbázisok védőterületén

23.2. Csapadékgazdálkodás, táblaszintű vízviasszatartás a táblákon belül a beszivárgás növelése és lefolyás csökkentése érdekében általánosan a víztest teljes területén.

31.1. Talajvízdúsítás szabályozása – a talajvízsüllyedés megállítása

32.1. A bányászati vízkivételek szabályozása és a víz felhasználása – A Mátra és a Bükkalja lignit bányák víztelenítés céljából kivett vizének hasznosítása.

36. A szakszerűtlenül kiképzett kutak ellenőrzése, rekonstrukciója, felszámolása – Engedély nélküli kutak számbavétele

A Mátra- és Bükk-alján a külfejtéses lignit bányászat miatt végeznek víztelenítést, annak céljából, hogy a nyersanyag lefejtethető legyen. A víztelenítés a letermelés időszakára korlátozódik, és bár nagy hatással van a felszín alatti vízre, a rekultiváció után a vízszint a természetes állapotokra visszaáll. Az érintett víztestek gyenge állapotúak, gazdasági okokból azonban mentességet kapnak a jó állapot elérésétől. (VKI 4.5 mentesség enyhébb célkitűzés)

1.17.3. LEVEGŐTISZTASÁG ÉS VÉDELME

A település belterületén jelenleg nincs határérték feletti emissziójú légszennyező pontforrás. A belterületől északra lévő gazdasági létesítmények és elsősorban az Erőmű kibocsátása befolyásolja az épített környezet levegőminőségét.

A levegőminőséget befolyásoló másik jelentős diffúz légszennyező forrás a külszíni bányaművelés, illetve a bánya felporzásra hajlamos, minden növényzettől fedetlen felületei, illetve a szennyezett burkolt utakon és földutakon történő gépjármű-közlekedés miatt keletkező porterhelés.

A jelenlegi hulladék-lerakóhely területe a belterületől távol, délre üzemel, szaghatása a belterület levegőminőségét nem befolyásolja. A község belterületén, illetve annak közelében zavaró szaghatást keltő állattartást nem folytatnak.

A település területén a korszerűtlen háztartási fűtéséből származó füstgáz anyagok a téli időszakban szezonálisan zavaró mértékű légszennyezést okozhatnak.

1.17.4. ZAJ- ÉS REZGÉSTERHELÉS

A település környezetvédelmi feladatai közül a zajvédelem szempontjából irányadónak a módosított 284/2007. (X. 29.) MT rendeletben foglaltakat kell tekinteni. A zaj- és rezgésvédelem rendezéssel és építéssel kapcsolatos előírásait a zaj- és rezgésvédelemről szóló 8/2002. (III. 22.) KöM-EüM együttes rendelet szabályozza. A zajvédelmi területi besorolás a jellemző területhasználat és beépítési mód függvénye. A 8/2002. (III.22) KöM - EüM rendelet szerint a közlekedéstől származó zaj egyenértékű A-hangnyomásszintje új tervezésű vagy megváltozott területfelhasználású területeken az épületek környezetében, falusias és kertvárosias lakóterületen átmenő forgalom nélküli lakóutca mentén 55/45 dB, összekötő út mellett 60/50 dB nappal/éjjel értékek.

A 8/2002. (III. 22.) KöM-EüM együttes rendelet szerint az üzemi létesítményekből származó zaj terhelési határértéke falusias lakóterület esetén 50/40 dB, vegyes terület esetén 55/45 dB nappal/éjjel. A védendő területeket zavaró mértékben terhelő üzemi zajforrás a területen jelenleg nincs. A lakóterülettel szomszédos telephelyek potenciális üzemi zajforrásnak

tekinthetők. Az új üzemi létesítmények csak akkor kapnak engedélyt az építésre, üzemelésre, ha a hatályos előírásoknak, így az üzemi eredetű zajterhelés vonatkozó határértékeinek is meg tudnak felelni. Fontos, hogy a lakóterületen belül és a lakóterület szomszédságában telepített vállalkozások esetén csak olyan funkciójú gazdasági, kereskedelmi tevékenység települhessen le, ahol a jogszabályokban rögzített környezeti határértékek betartása mellett a vonzott forgalom, a kültéri anyagtárolás, anyagmozgatás a későbbiekben nem okoz nehezen feloldható környezeti konfliktust.

Jelenleg a Detki Kekszyár üzemeléséhez kötődően keletkezik a lakóterületet zavaró közlekedési és üzemi eredetű zaj. Az üzem árufeltöltő-rakodó gazdasági bejárata lakóutcára nyílik. 1995-ben a környezetvédelmi felügyelőség zajmérést végzett. Az áruszállítás-rakodás műszaki körülményeit úgy kell fejleszteni, hogy a kamionok közlekedése és a rakodás a lakóterület zavarása nélkül történjen. A belterületen kívüli üzemek zajterhelése a fekvésük miatt nem zavarja a lakóingatlanok használatát. A visontai szennyvíztisztító rendkívül zajos, ami jelenleg egy lakóingatlant érint. A bányauzem szállítoszalagjai és a bányagépek szintén erős zajhatás mellett működnek, de a közelükben védendő létesítmény nincs.

1.17.5. SUGÁRZÁSVÉDELEM

A természetes háttérsugárzás mértéke Magyarországon 50-180 nSv/óra körül ingadozik. Ez az érték függ a magasságtól és a talaj típusától. Az ingadozást természeti hatások, időjárási körülmények (légnyomás, csapadék mennyiség) változásai befolyásolják.

Mesterséges eredetű sugárzások tekintetében élettani hatás szempontjából a távvezetékeknek két jellemzőjét kell figyelembe venni: a kibocsátott villamos és a mágneses terét. A villamos vezetékek által kibocsátott térerősség nagyságát a feszültség szinten kívül befolyásolja a vezetékek föld feletti magassága, a fázisvezetők és védővezető geometriai elrendezése, magas objektumok, épületek (a villamos teret 85-90%-ban leárnyékolják).

A Magyarországon érvényben lévő védőtávolság különböző feszültség szintű távvezetésektől:
 - 750 kV esetén 40m, - 400 kV esetén 20m, - 220 kV esetén 10m, - 120 kV esetén 5 m.

Ezen védőtávolságok betartását a településrendezési eszközök és az építésügyi engedélyezési eljárások során figyelembe kell venni.

Amennyiben atomerőműtől a település 300 km-es távolságon belül van, akkor az Élelmiszer-fogyasztási Korlátozások Óvintézkedési Zónája (ÉÓZ) területére esik, amennyiben 30 km-es távolságon belül, akkor a Sürgős Óvintézkedési Zónába tartozik.

Halmajugra a Paks és Mochovce atomerőművek 300 km-es Élelmiszer-fogyasztási Korlátozások Óvintézkedési Zónája (ÉÓZ) területére esik.

A légkörben található sugárzó anyagok terjedésének követésére hazánkban országos sugárzásfigyelő rendszer épült ki. A rendszer legfontosabb része a több mint 130 mérőállomásból álló hálózat. Ezek a szabadtéren álló állomások mérik az óránkénti sugárzási dózist, azaz a dózisteljesítmény értékét. A figyelmeztető szint 250 nSv/óra, ami a valós veszélyt jelentő szint töredéke és a szakembereket figyelmezteti a kivizsgálás megkezdésére.

1.17.6. HULLADÉKKEZELÉS

A terület használata során keletkező települési és egyéb hulladékok ártalmatlanításáról az alábbi jogszabályok előírásai alapján lehet, illetve kell gondoskodni:

- 2012. évi CLXXXV törvény a hulladékról,
- 385/2014. (XII. 31.) Korm. rendelet a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás végzésének feltételeiről,
- 1/1986. (II. 21.) ÉVM-EüM együttes rendelet a köztisztasággal és a települési szilárd hulladékkal összefüggő tevékenységekről,
- 225/2015. (VIII.7.) Korm. rendelet a veszélyes hulladékkal kapcsolatos egyes tevékenységek részletes szabályairól,

A szervezett szemétszállítás keretében hetente egyszer gyűjtik és szállítják el a települési hulladékot. A háztartásokban 110 l-es kukákban gyűjtik a hulladékot.

A gazdasági létesítmények adatszolgáltatása szerint a veszélyes hulladékok szakszerű gyűjtése, kezelése megoldott.

A XELLA Magyarország Építőanyagipari Kft. YTONG Falazóelemgyárnál több szolgáltató közreműködésével szállítják el az évente több mint kétezer tonna, különböző összetételű veszélyes hulladékot. Az évi kb. 23 t kommunális hulladékot a Városgondozási Zrt. Gyöngyösi lerakótelepére szállítják.

A CRONUS Tömegáru Fuvarozó és Szolgáltató Kft. tevékenysége során a fajtánként gyűjtött veszélyes hulladékot több szolgáltató segítségével szállítják el. Az évi 6,2 t, konténerben gyűjtött kommunális hulladékot a Nett 94 Bt., Nagyréde szolgáltató szállítja el.

A Detki Kekszgyárban nem keletkezik önállóan gyűjthető mennyiségű veszélyes hulladék. A kommunális hulladékot heti 1 alkalommal, 7 db 1100 literes konténerrel a MÁTRA-KOM Hulladékgazdálkodási Kft. Gyöngyös szállítja el.

1.17.7. VIZUÁLIS KÖRNYEZETTERHELÉS

A külszíni bányászat, a lignit kitermelése elsősorban országos, illetve regionális érdek. A bányaművelésben kisebb jelentőségű a helyi érdek érvényesülése, mert a bánya ugyan munkahelyeket teremt, illetve biztosít, de a bányaművelés eredményeként a község igazgatási területe, tájképi, természeti, összegezve: környezeti adottságai átalakulnak, a külszíni bányászatot kísérő környezeti hatások évtizedekig egy szlömösödő terület érzését kelthetik a település lakóiban, illetve az idelátogatókban.

Az új gazdasági területek kijelölése lehetőséget ad a munkahelyteremtésre. A fejlődő gazdaság adó formájában olyan értéket termelhet a helyi közösség számára, amely közcélú intézmények, közterületek és ezzel a lakókörnyezet minőségének javítását szolgálhatja.

1.17.8. ÁRVÍZVÉDELEM

A Bene patak és környezete HmTrT szerint a hullámtér és nyílt ártéri terület övezetébe tartozik. Az 1999. évi árvíz után a Petőfi utcában rézsűbiztosítást végeztek, valamint épült egy

gátszakasz a patak és a belterület között. A településrendezési terv nem javasol új beépítést a geotechnikai vizsgálat szerint földmozgással közvetlenül veszélyeztetett területen. A patakmeder rendezését és árvízvédelmi töltésvonal építését javasoljuk a patak és a belterület között vízrendezési terv alapján.

Az OTrT és a HmTrT az ökológiai hálózathoz tartozó területként jelöli a Nyiget patakot kísérő sávot. A településrendezési terv a patak igazgatási területet érintő, még érintetlen északi szakaszán a természetközeli állapot megtartását, a bányatelken belüli, mederrendezett szakaszán - a tájrehabilitáció keretében - a zöldfelületek visszaállítását javasolja.

A területrendezési tervek a település teljes igazgatási területét a komplex tájrehabilitációt igénylő terület övezetébe sorolták. A tájrendezés az erőmű és a belterület között már elkezdődött, a teljes rehabilitációra csak a külszíni bányászat befejezése után kerülhet sor. A településszerkezeti terv a rendezési terv távlatában rendezés alá vonható terület tervezett területfelhasználását tünteti fel. A bányatelek teljes területének rehabilitációja a településrendezési terv időtávlátán túlmutató nagytávú feladat.

1.17.9. FENNÁLLÓ KÖRNYEZETVÉDELMI KONFLIKTUSOK, PROBLÉMÁK

Halmajugra vonatkozásában az alábbi környezetvédelmi konfliktusokra, problémákra kell megoldást találni a közeljövőben:

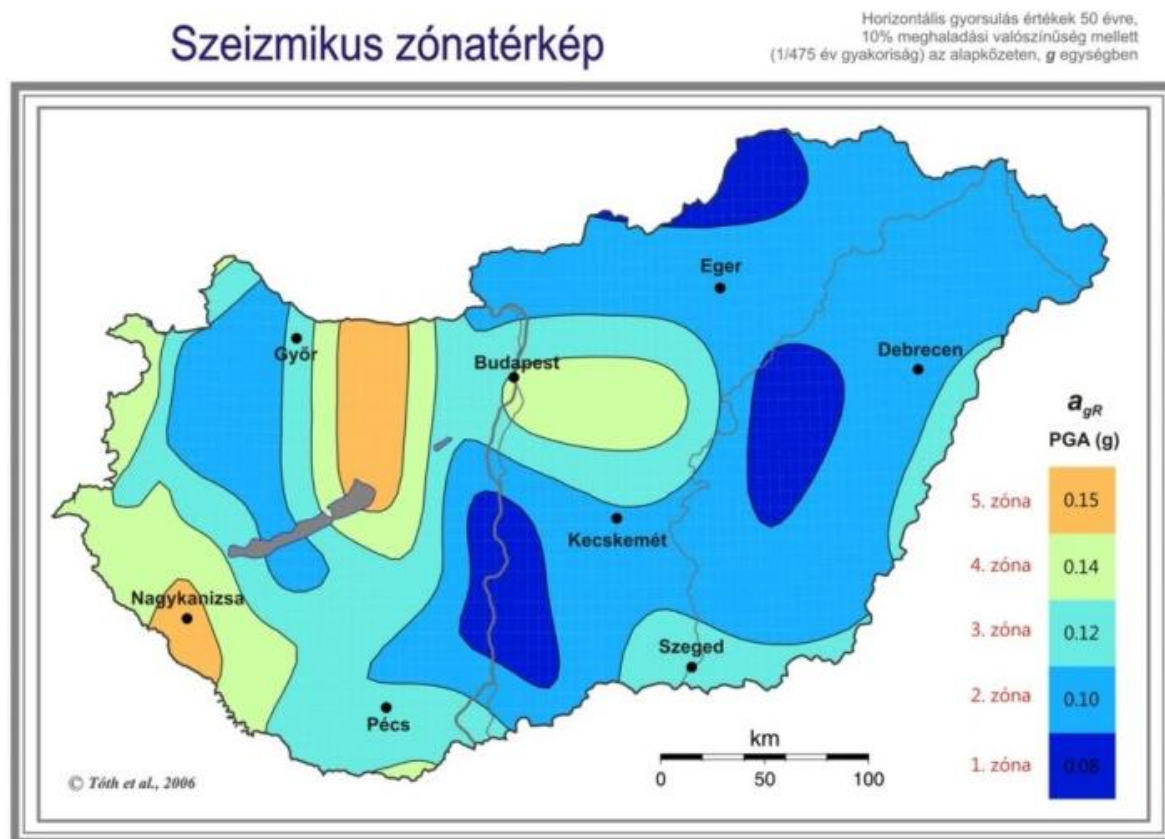
- a levegőszennyezés kockázatával járó tevékenységek – pl. külszíni bányászat – kitermelés, szállítás; - elvárható legjobb technológiával történő végzése
- a lakóterületi környezeti levegő minőségének javítása a háztartások, gazdasági létesítmények és intézmények gázalapú hőellátásával, a nyílt téri égetés korlátozásával, intenzív zöldfelületek létesítésével, fásítással
- az utak pormentes szilárd burkolattal történő korszerűsítése, szélesítése, zöldsáv telepítése,
- a felszín alatti vizek védelme érdekében a szennyvízcsatorna-hálózat és a rácsatlakozások kiépítése,
- a közlekedési eredetű zaj és rezgés ellen az épületek ún. passzív védelmének alkalmazása, az üzemi eredetű zajterhelés – pl. külszíni bányászat, szállítószalag működtetése, rakodás, stb. – elleni akusztikai védelem kiépítése

- az általános talajvédelem érdekében a bányászat és a zöldmezős beruházások során letermelt humuszos termőföld védelme, újrahasznosítása; a felhagyott bányaterületek rekultivációs tájrendezése – erdősítés, mezőgazdasági területek kialakítása; erózió védelem; a felszíni vízelvezető rendszer fejlesztése.

1.18. KATASZTRÓFAVÉDELEM (TERÜLETFELHASZNÁLÁST, BEÉPÍTÉST BEFOLYÁSOLÓ VAGY KORLÁTOZÓ TÉNYEZŐK)

1.18.1. ÉPÍTÉSFÖLDTANI KORLÁTOK

Az UNIO egységes földrengés szabványa Magyarországon is érvényben van (Eurocode-8 (MSZ EN 1998-1)). Ez a szabvány egységes tervezési metodikákat ír elő az Európai Unió teljes területén. Az egyes országok eltérő földrengés viszonyai miatt minden ország egyénileg határozza meg a helyi szeizmikus zónákat, és az épületek tervezéséhez szükséges alapadatokat. A tervezési tapasztalat csekély.

Magyarország szeizmikus zónatérképe. Földrengések következtében 50 év alatt 10 %-os meghaladási valószínűséggel, az alapvetően várható vízszintes g (gravitációs gyorsulás) egységben.

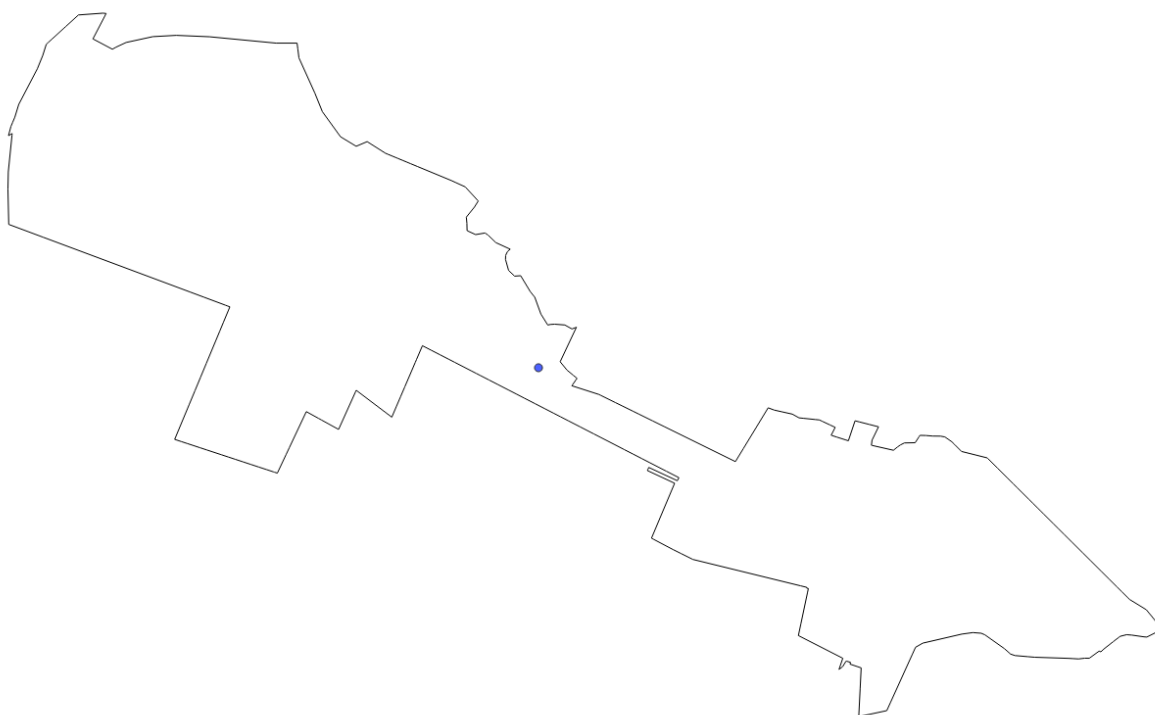
A Kárpát-medence a szeizmikusan aktív mediterrán térség és a gyakorlatilag földrengés-mentes Kelet Európai-tábla között helyezkedik el. Halmajugra a szeizmikus rengések által legkevésbé

érintett területek közé tartozik, területe földrengés által a jelen tektonikai adatok alapján nem veszélyeztetett.

A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Hatósági Főosztály Bányászati adatszolgáltatása alapján a hivatal Halmajugra közigazgatási területén felszínmozgást tart nyilván.

- OEV 1003-140-2 kódszámon suvadás mozgástípusú időnkénti periodicitású felszínmozgás.

A megadott koordináták alapján a felszínmozgás a belterületen belül, a kék ponttal jelölt helyen regisztrált.

Suvadás: Rövid idő alatt lejátszódó és a jelentős mennyiségű földtömeget megmozgató felszínmozgás. A mozgás nyírás általi tönkremenetelből keletkezik, egyetlen vagy több csúszófelület mentén, egyszerre. A mozgások sebessége először többnyire kicsi, de a talaj nyírószilárdságának kimerülésével robbanásszerűen felgyorsul. A tömegmozgások jellemzően a lejtő átlagoshoz képest kissé meredekebb részén kezdődnek és körcsúszólapok mentén jönnek létre. A csúszólap teteje a felszíntől meredek szögben (sokszor közel függőlegesen) indul, az alsó kimetsződésnél pedig a vízszinteshez közeli. A csúszás fejénél megjelenő ívelt talajrepedések a várhatóan bekövetkező mozgásokat jelzik.

1.18.2. VÍZRAJZI VESZÉLYEZTETETTSÉG

A települések ár- és belvíz-veszélyeztetettség szerint történő besorolásáról szóló 18/2003. (XII. 9.) KvVM-BM együttes rendelet mellékletében Halmajugra B (azaz közepesen veszélyeztetett) minősítést kapott. A rendelet szerint a B minősítés azokra a településekre vonatkozik, melyek, ha nyílt vagy mentesített ártéren fekszik, de nem az előírt biztonságban kiépített védmű véd.

1.18.2.1. ÁRVÍZVESZÉLYES TERÜLETEK

Halmajugra nem fekszik árvízveszélyes területen.

1.18.2.2. BELVÍZZEL VESZÉLYEZTETETT TERÜLETEK

Az Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság adatszolgáltatása szerint a község nem része belvízi öblözetnek és nagyvízi mederrel sem érintett.

1.18.2.3. ÁRVÍZ- ÉS BELVÍZVÉDELEM

A rendkívüli időjárás elleni védekezés elsőrendű feltétele a vizek gyors elvezetését szolgáló művek kiépítésén túl a funkció ellátására képes állapotban való fenntartása, tehát a megelőző védekezés. Ugyancsak fontos, hogy a védekezésben résztvevők ismerjék a csapadékvíz-elvezető hálózat rendszerének aktuális állapotát, a meglévő szűk keresztmetszeteket. A hirtelen jött időjárási jelenségek (csapadék) – amennyiben a csapadékvíz hálózat, szivattyútelepek kapacitását meghaladó terhelést okoznak - a község épített környezetében jelentős károkat okozhatnak. Az esetleges károk csökkentése vagy elkerülése érdekében a szokásos üzemelési, karbantartási feladatokon túlmutató intenzív beavatkozás válhat szükségessé.

A vízkár megelőzésének egyik biztosítéka lehet a meglévő belterületi főgyűjtők, gyűjtő és utcai vízelvezető rendszerek éves karbantartása, szükség esetén felújítása. Másik biztosíték a csatornák olyan kapacitásra történő átépítése, melyek képesek a várható vízhozamok gyors levezetésére. A nyílt szelvényű medrekből évente el kell távolítani a lerakódott iszapot, a lefolyást gátló növényzetet (fákat, cserjéket, vízi növényzetet), az uszadékot, a belekerült hulladékokat, szemetet. A zárt csatornahálózat megfelelő állapotban tartásáról szintén gondoskodni kell, szükség esetén iszaptalánítást, mosatást kell végezni. 3-5 évenként szükség

szerint gondoskodni kell a burkolatok, műtárgyak, meder rézsűk kialakításáról, felújításáról. A főgyűjtő csatornák nyílt földmedrű szelvényeit célszerű kiburkolni.

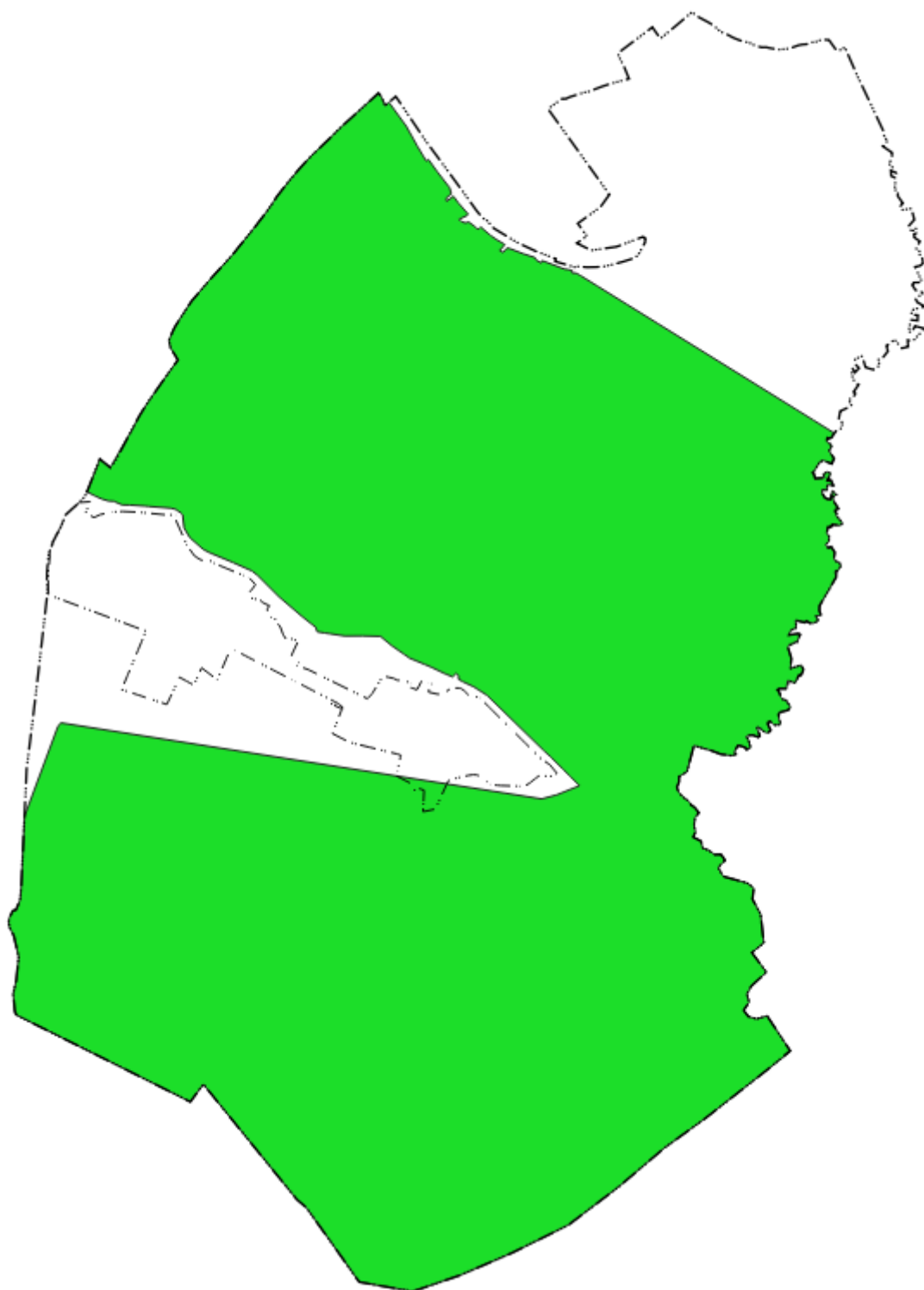
1.19. ÁSVÁNYI NYERSANYAGVAGYON

Az Állami Ásványi Nyersanyag és Geotermikus Energiavagyon Nyilvántartásában Halmajugra vonatkozásában a Visonta I. – szén védnevű bányatelken szén, lignit II. (ortho-lignit) nyersanyag előfordulás található. A bányászati jogával a Mátrai Erőmű ZRt. rendelkezik.

A bányatelekkel, illetve a nyilvántartott készlettel lefedett területek a 2003. évi XXVI. törvény 2.§ 1. pontja értelmében ásványi nyersanyagvagyon területeknek minősülnek, melyeket a 19/B. § (1) bekezdés szerint a településrendezési eszközökben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni.

„A község közigazgatási határain belüli terület bányatelekkel lefedett részeinek pontos lehatárolásához az említett bányatelek bányászati jogával rendelkező Mátrai Erőmű Zrt-vel kell egyeztetnie a településnek.” írja adatszolgáltatásában a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Hatósági Főosztályának Bányászati Osztálya. A 314/2012. (XI.8.) Korm. rendelet 30.§ (6) bekezdése értelmében a Bányászati Osztály feladata lett volna az adatok pontos egyeztetése.

A rendelkezésre álló adatok alapján a Visonta I. – szén védnevű bányatelek Halmajugra közigazgatási területét az alábbi ábra szerint érinti.

Visonta I. – szén védnevű bányatelek

1.20. TELEPÜLÉSI KLÍMA

A település klímája: a Mátraaljára jellemző a kontinentális éghajlat a meghatározó. Az átlaghőmérsékletek kismértékben a melegebb értékek felé tolódnak el (évi átlag: 9-10 °C, a júliusi átlag 20-21 °C. A csapadékmennyiség közepes 550 mm vagy kevéssel felette. A napsütéses órák száma is közepesnek mondható (kb. 1900-2000 óra).

Az időjárási szélsőségek a globális felmelegedés hatására erősödnek: hosszabbak az aszályos időszakok, erősebbek a viharok idején a szelek, intenzívebbek a zivatarok és a jégesők.

Mint minden település klímája melegebb és szárazabb, mint a környező táj, ez elsősorban a település épített elemeinek sűrűségének következménye, ugyanis ezek jobban magukba zárják, majd intenzíven kisugározzák a környezetükbe a hőt. Dinamikus hőegyensúly van jelen mindenütt, mely a beérkező és kisugárzódó valamint a felhasznált energiák pillanatnyi eredője. Ez a hőegyensúly magasabbra tolódott, így emelkedik a település hőmérséklete is.

A hőegyensúly viszont megváltoztatható. A paraméterek közül a beérkező energiákon nem tudunk módosítani. Változtatni lehet viszont a beérkező energiák elnyelődésén, ezen keresztül a környezetbe való kisugárzáson, az energiák felhasználásán, valamint a kisugárzott hő településről való eltávolítása is segíti a települési klíma javulását.

Az energia elnyelődés csökkentésének alapvetően három eszköze van:

- az épített felületeket minél világosabb színűre kell színezni, miáltal a fényben lévő energia kisebb mértékben nyelődik el a felületek anyagába
- optimalizálni, csökkenteni kell a szilárd, épített felületeket, részben a szükségtelen felületek megszüntetésével, részben növényzeti fedéssel
- növelni kell a zöldfelületek mennyiségét, parkok, kertek létesítésével, de akár tetőkertek, zöldfalak építésével

Kifejezetten fontos még a csapadékvizek szilárd felületekről, a településről való elfolyásának lassítása és csökkentése. Ebben a munkában is fontos eszköz a tetőkert, de nagyon fontos a burkolatok vízáteresztő képességének javítása, vagyis a teljesen zárt burkolatok fokozatos cseréje hézagos, áteresztő burkolatra.

Fontos még a település számára, hogy vízfelületek jelenjenek meg, ugyanis a természetes vízfelület emeli a talajvízszintet, párolgásával emeli a levegő páratartalmát és hűti a levegőt.

Ezen felül a vízi növényvilág rengeteg oxigént termel, és por- valamint pollen megkötő szerepe is jelentős.

A település belterületét tekintve kevésbé tapasztalható éghajlati változás a kis- és nagyvárosok városi klímájához hasonlóan. A települési területhasználat többségében kertes lakóterületekre, falusi gazdálkodásra is alkalmas területekre osztja a belterületi lakóterületeket.

A településen sajátos klimatikus viszonyok alakulnak ki (városklíma), amelyek hőhullámok idején különösen megterhelőek lehetnek. Az egyes települések klímája között jelentős eltérés lehet, mely eredhet az összetett beépítési struktúrából, a burkolatokon használt vízzáró anyagok miatt megváltozott lefolyási viszonyokból, alacsony növényborítottságból, a sokféle emberi tevékenység általi kibocsátástól.

A településrendezési tervek készítésekor (településszerkezeti terv, szabályozási terv), beépítési tervek, zöldfelületi rendszer tervezésekor és a közút- és közműtervezés során nagyobb hangsúlyt kapjanak a klimatikus szempontok.

2. HELYZETILEMZŐ MUNKARÉSZ

2.1. A VIZSGÁLT TÉNYEZŐK ELEMZÉSE, EGYMÁSRA HATÁSUK ÖSSZEVETÉSE

Halmajugra Heves megye középső részén, a 3. számú főút mellett fekvő község. A legközelebbi várostól, Gyöngyöstől 10 km-re, a megyeszékhely Egertől 36 km-re található.

A település közlekedési kapcsolatai kedvezőek. A község nyugati vége rövid bekötőúttal csatlakozik a 3. sz. főúthoz, keleti végétől az M3 autópálya 8 km-re halad. E két út között húzódik a Budapest-Miskolc közötti vasúti fővonal, a legközelebbi vasútállomás Ludason van. Az igazgatási területet érinti a Visontai Erőműhöz vezető mellékvonal.

Halmajugra Gyöngyöshalmaj és Hevesugra 1950-ben történt egyesítése után önálló tanácsú község, 1978-tól Detk társközsége volt. 1990 óta önálló önkormányzata van. 1983-ig a Gyöngyösi Járáshoz, ma a Gyöngyösi Kistérséghez tartozik. Tagja a Gyöngyös Körzete Kistérségi Területfejlesztési Társulásnak.

Az egykor mezőgazdasági település életében a mátraaljai lignitkészletre települt erőmű alapvető változást hozott. A földhivatal adatai szerint a külterület 64%-a mezőgazdasági termelésből kivett terület. A bányatelek a települést szinte körülöleli. A belterület és az Erőműi út közötti lebányászott területen a rekultiváció megkezdődött. Itt ismét szántó, illetve erdő lesz. A letermelés a külterület délnyugati részén folytatódik. Mezőgazdasági terület marad az igazgatási terület északi része és a belterületet övező sáv. Az erőmű környezetében lévő területek alkalmasak további ipari, gazdasági tevékenység számára.

Az Országos Területrendezés Terv szerint a település vegyes területfelhasználású térség. Az országos övezetek közül a komplex tájrehabilitációt igénylő terület övezete érinti. Heves megye Területrendezési Terve az igazgatási terület nagy részét az „Építmények által igénybe vett térség” területfelhasználási egységbe sorolta. Kisebb területet foglal el a belterjes mezőgazdasági és az erdőgazdasági térség. A megyei övezetek közül a teljes igazgatási területre kiterjed a térségi tájrehabilitációt igénylő terület övezete, továbbá a Bene-patakot érinti a hullámtér és nyílt ártéri terület övezete.

3. HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ

3.1. A HELYZETELEMZÉS EREDMÉNYEINEK ÉRTÉKELÉSE

A település adottságainak, lehetőségeinek és a fejlesztés korlátainak összefoglalása, a települést veszélyeztető hatások alapján készített kockázatértékelés figyelembevételével.

Ez a művelet az ismert sablonokkal automatizáltan elvégezhető. A települések élhetőbbé válásának elemzéséhez-értékeléséhez nem számottevő segítség, hiszen már nem lehet a múlt században még értelmezhető viszonylag állandó lakosság-összetételben, a helyi értékek évszázadokon át megőrződésében gondolkodni, uralkodó értékrendet feltételezni. A szeparálódás és átjárhatóság új kereteit kell kialakítani a nagy társadalom-szerkezetektől a családokig és az átmenetileg családnak látszó szerkezetek felbomlása-átszerveződése rendjéig. *Az egymásra figyelés és a bizalomépítés túlélési technikaként is fontos marad.*

Ezért is van és lesz jelentősége annak, hogy a gazdálkodás minden szintjén és formájában – ha csak átmeneti szerződésekkel is – az együttműködés erősödjön. Ez az együttműködés más, mint amit ma a településfejlesztési integráció kapcsán gondolunk. Egyszerűbb és közvetlen, nem lehet közbenső fokozatok közbeiktatásával erősíteni.

Egy átlagos vállalatnál sem világos, le lehet-e egy időben tartósan működő szervezet vállalkozásként alkalmasságát és képességét az alábbi sablonnal megfogni. A településekre még fokozottabban vonatkozik a kétely.

SWOT-elemzés		Belső tényezők elemzése	
		ERŐSSÉGEK (strengths)	GYENGESÉGEK (weaknesses)
Külső tényezők elemzése	LEHETŐSÉGEK (opportunities)	S-O stratégiák A lehetőségek kihasználása a szervezet erősségei révén	W-O stratégiák A gyengeségek leküzdése a lehetőségek kiaknázásával
	FENYEGETTSÉGEK (threats)	S-T stratégiák Védelem a fenyegetettségek ellen az erősségek használatával	W-T stratégiák Olyan stratégiák kialakítása, melyek megóvják a szervezetet a gyengeségeit célzó fenyegetettségektől

Halmajugra község tekintetében a következő SWOT tábla alapján összegezhetőek a település erősségei, gyengeségei, lehetőségei, illetve a potenciális veszélyforrások:

SWOT tábla összefoglaló	
Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> • Főútvonalak kiépítettsége • Energiaellátó rendszerek kiépítettsége • Továbbhasznosításra alkalmas nagy mennyiségű képződő biomassza • A térség idegenforgalmi fejlesztése iránti elkötelezettség • Kulturális hagyományok ápolása 	<ul style="list-style-type: none"> • Bányászati tevékenységgel kapcsolatos talajszennyezés • Rekultiválandó tájsebek • A szennyvízelvezetés és -tisztítás kiépítettsége a település egy részében megoldatlan • Kihasztnálatlan minőségi zöldség- és gyümölcsstermesztési potenciál • Szociális problémák: hátrányos helyzetű lakosság magas aránya • A munkaerőpiacon jól konvertálható ismeretek hiánya a lakosság egyes rétegeinél
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> • Az autópálya-fejlesztési program folytatásából adódó kapcsolati lehetőségek (M3) • Infrastruktúra fejlesztés támogatása • Kedvezőtlen talajadottságú területek hasznosítása • A felnőttképzés (átképzés) támogatása • Külső források bevonásával vállalkozási képzések beindítása, átképzések megszervezése • Szabadidős programok és fejlesztések előmozdítása • Közösségépítés minden lehetséges platformon (civil kezdeményezések, családsegítő és ösztönző programok) 	<ul style="list-style-type: none"> • A korábbi évtizedek bányászati és ipari tevékenysége hatásaival kedvezőtlenül befolyásolta a térség páratlan értékeinek, természeti adottságainak alakulását • A képzett munkaerő elszívása • Szakképzett fiatalok elvándorlása • Külső források elmaradása esetén a fejlesztések hiányában az elszegényedés fokozódása • Turisztikai és kulturális fejlesztések hiánya • Megélhetési gondok

A fejlesztési stratégiai célkitűzések kiválasztása, a helyzetértékelés és a SWOT analízis alapján megállapítható, hogy a kistérség alkalmas a fenntartható fejlődés követelményeihez igazodó olyan versenyképes gazdasági szerkezet megvalósítására, amely maximálisan kihasználja a térség adottságait. Ezért a befektetések számára vonzó terület kockázatát a környezetszennyezés mérséklésére vonatkozó állami magatartás megváltozása jelentheti.

3.1.1. A TELEPÜLÉS ÉS KÖRNYEZETÉNEK FEJLESZTÉSÉT BEFOLYÁSOLÓ KÜLSŐ ÉS BELSŐ TÉNYEZŐK ÖSSZEFOGLALÓ ÉRTÉKELÉSE

A Mötv. 87. §-a értelmében egy-egy járás önkormányzatainak képviselő-testületei megállapodhatnak abban, hogy egy vagy több önkormányzati feladat- és hatáskör, valamint a polgármesterek és a jegyzők államigazgatási feladat- és hatáskörük hatékonyabb, célszerűbb ellátására jogi személyiséggel rendelkező társulást hoznak létre. A társulások esetén a társulási együttműködési megállapodásokban rögzített feladatok tekintetében kell feltárni a problémákat és meghatározni a szükséges intézkedéseket. A Gyöngyösi járásban több önkormányzat hozott létre közösen kistérségi társulásokat, melyeknek Halmajugra is tagja. Ezen társulások legfőbb stratégiai céljai a következők:

1. Az esélyegyenlőség feltételeinek javítása, az alapvető emberi jogok és szociális feltételek biztosításának elősegítése.
2. A foglalkoztathatóság javítása, a munkaerő piacra való belépés és visszatérés ösztönzése és segítése, a munkavállalók alkalmazkodóképességének javítása, a munkaerő-piaci kereslet és kínálat jobb illeszkedésének javítása.
3. A társadalmi közösség és a családi kohézió elősegítése, a civil társadalom erősítése, egyéni tolerancia és aktivitás elősegítése.
4. Az egyéni és közösségi tudás, a műveltség, a kulturális tőke gyarapítása.
5. Az egészséges és környezettudatos életmód fejlesztése, hozzájárulás az egészségesebb és teljesebb élet megvalósításához és fenntarthatóságához.

Halmajugra hosszútávú dinamikus fejlődését a minél magasabb színvonalú helyi életkörülmények biztosításával, a természeti és örökségi értékek megőrzésével és a község gazdasági potenciáljának erősítésével, fenntartható módon kell megalapozni. Az alapcél a térségi együttműködés megerősítésével, a helyi értékek fejlesztésével és fenntartható települési gazdálkodással érhető el. Az egyes ember közérzetét a településen alapvetően a tanulási, képzési lehetőségek (iskolán belül és kívül), a munkalehetőségek, az egészségügyi és szociális ellátásokhoz való hozzáférés és a környezet (táji és épített) kialakítása befolyásolja.

3.1.2. A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS ÉS -RENDEZÉS KAPCSOLATA

A Településszerkezeti tervet legalább tízévente át kell tekinteni, ha szükséges módosítani kell. A helyi építési szabályzatot és annak mellékletét, a szabályozási tervet négyévente kell ellenőrizni, és az önkormányzatnak dönteni kell arról, hogy változatlan tartalommal továbbra is alkalmazza, vagy módosítja azokat. Általános tapasztalatként rögzíthető, hogy rendszerint nem a településrendezési terv az akadálya a fejlesztéseknek, az önkormányzatok, testületek gyorsan reagálnak, az egyes területek hasznosítását legtöbbször a magasabb szintű jogszabályok, a védettségek, és a területrendezési tervi előírások befolyásolják, vagy akadályozzák meg. Ezek tisztázása, valamint az államigazgatási és egyéb egyeztetések sok időt vesznek igénybe. Gyakran az egyes területek tulajdonosaival való megegyezés is hosszadalmas.

A koncepció kidolgozásakor törekedni szükséges a teljes tervezésre, mind területi, mind szektorális értelemben. Az EU-s vagy állami források segítségével megvalósítandó községi fejlesztéseket igazítani szükséges az elfogadott területi és ágazati operatív programok lehetőségeihez.

Együttműködő partnerség, amelyben az önkormányzat kezdeményezően, aktívan, a fejlesztésekben érdekeltekkel (civillekkel, befektetőkkel, az állammal, más önkormányzatokkal) együttműködve fejleszti a települést. Támogatja a fejlesztésben érdekelt szereplők közötti együttműködéseket. A települési és térségi partnerségeket széles bázisra kell építeni, amennyiben lehetővé kell tenni a fejlesztési folyamatban érintett szakmai és civil résztvevők bevonását (együttműködő tervezés), már a tervezés időszakától kezdődően. Azokat a projekteket kell előnyben részesíteni, amelyek során a bevont résztvevők aktívak, javaslataikkal, munkájukkal, anyagi erőforrásaikkal támogatják a megvalósulást.

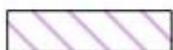
Fenntarthatóság: a tervezés során maximálisan figyelembe kell venni a társadalmi, környezeti és pénzügyi fenntarthatóság alapelveit. Mindez nem csupán a stratégiai dokumentumok készítését érinti, de a majdani fejlesztési projektek előkészítése és megvalósítása során is követelményként kerül megfogalmazásra.

Esélyegyenlőség: a hátrányos vagy speciális helyzetű társadalmi csoportok és emberek esélyegyenlőségének figyelembe vétele kiemelt feladat a megvalósításra kerülő fejlesztések megtervezésekor és megvalósításakor.

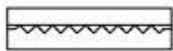
3.2. PROBLÉMATÉRKÉP/ÉRTÉKTÉRKÉP

**LAKÓTERÜLETI KÖRNYEZETTERHELESI NORMÁK SZERINT
SZABÁLYOZANDÓ MŰKÖDÉSŰ GAZDASÁGI TERÜLET**

**KÖRNYEZETI HATÁSTANULMÁNY ÉS KÖRNYEZETI VIZSGÁLAT KÉSZÍTÉSÉT IGÉNYLŐ,
NAGY KITERJEDÉSŰ, ZÖLDMEZŐS BERUHÁZÁSÚ FEJLESZTÉSI TERÜLETEK**

BÁNYATELEK HATÁRA

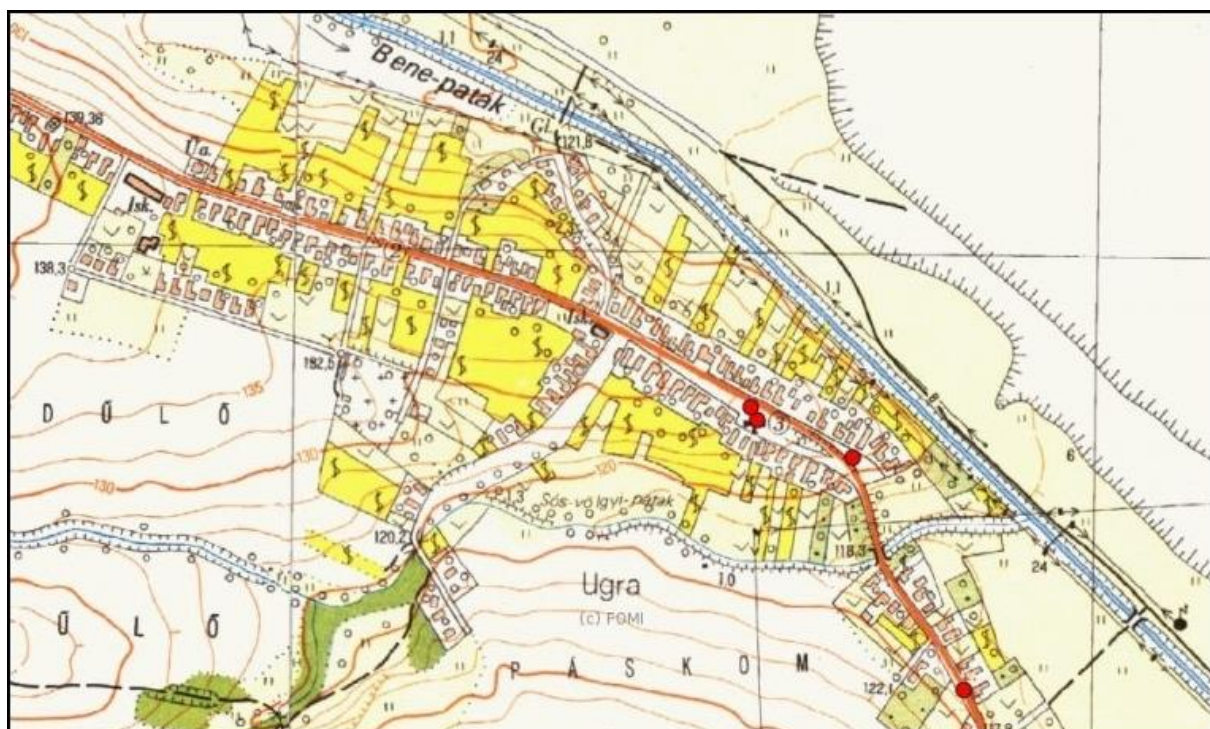
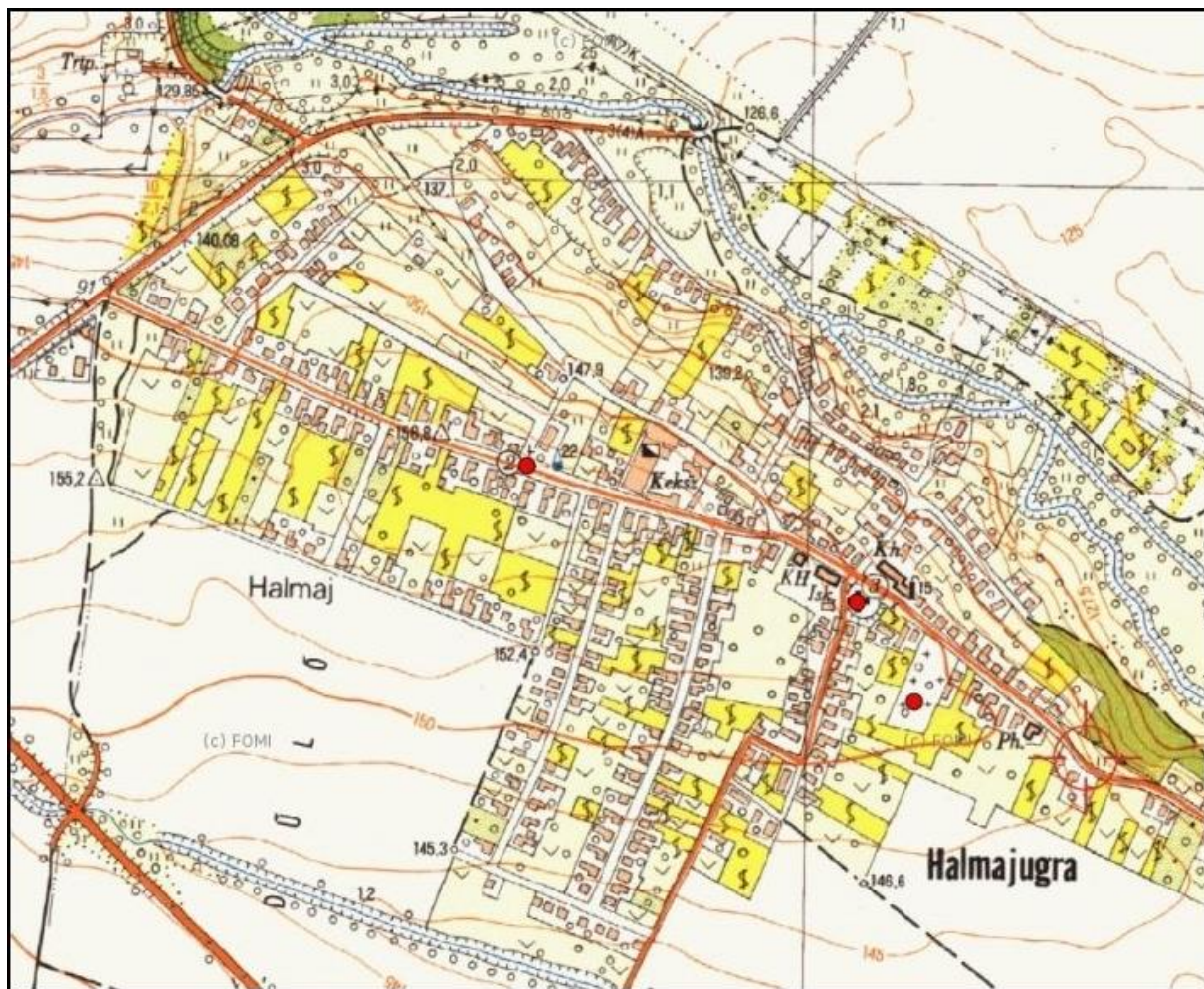

KÜLSZINI FEJTÉSŰ BÁNYATERÜLET

**BÁNYATELKEN BELÜLI REKULTIVÁLT TERÜLET
AZ ÚJ TERÜLETHASZNÁLAT MEGJELÖLÉSÉVEL**

A Tájéértéktár gyűjteménye szerinti egyedi tájértékek elhelyezkedése a településrészekben:

3.2.1. A FOLYAMATOK ÉRTÉKELÉSE

Halmajugra társadalmi, gazdasági életében a legmeghatározóbb tényező a roma népesség aránya, és az ehhez kapcsolódó mutatók, úgymint foglalkoztatottság, munkanélküliségi ráta, képzettség, valamint a mélyszegénység által determinált társadalmi és gazdasági folyamatok. A község korfája, népesedési mutatói kedvezőek, de ezt csak úgy lehet kihasználni, ha a felzárkóztatási programok már rövidtávon is eredményt hoznak, és ezek az eredmények maguk után vonják a közép- és hosszútávú programok sikerét.

A Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégia megállapítja, miszerint az elmúlt időszakban a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok problémáinak kezelése igen kevés eredményt hozott. Különösen igaz ez azokra a problématerületekre, amelyek – kutatások szerint – a társadalmi különbségek legfőbb meghatározói. A legrosszabb helyzetű társadalmi csoportok foglalkoztatottsága (a tartós munkanélküliség), a hátrányos helyzetű települések problémái, valamint a gyermekszegénység, a gyermekek esélyteremtése azok a területek, amelyeken bár látványos kezdeményezések, programok indultak, az érintett társadalmi csoportokat illetően számottevő eredményt nem sikerült elérni.

A foglalkoztatás területén a stratégia legfontosabb célkitűzése a munkaerő-piaci szempontból halmozottan hátrányos helyzetű emberek foglalkoztatási rátájának növelése és munkaerő-piaci integrációjának elősegítése. Magyarország alacsony foglalkoztatási rátája egyes munkaerő-piaci szempontból hátrányt szenvedő munkavállalói csoportok az európai átlagnál jóval alacsonyabb mértékű foglalkoztatásával függ össze. Közéjük tartoznak az alacsony iskolai végzettségűek, a kisgyermekes nők, a megváltozott munkaképességűek, a nyugdíj előtt álló idősebb munkavállalók és a fiatalok.

A munkaerőpiaci szempontból hátrányos helyzetű emberek munkaerőpiacra való belépése Az elsődleges cél továbbra is az, hogy a versenyszférában minél több munkahely jöjjön létre, és hogy a vállalatok támogatással vagy anélkül minél több munkavállaló számára tudjanak munkalehetőséget biztosítani. Ugyanakkor nyilvánvaló, hogy a munka világából tartósan kiszorultak egy része számára az elsődleges munkaerőpiac jelenleg nem tud megfelelő munkát biztosítani. Részben mert olyan területen élnek, ahol gyenge az elsődleges munkaerőpiac, részint, mert munkaerőként való alkalmazásukhoz az elhelyezkedés ösztönzése mellett szociális munkára, mentorálásra, egyfajta „inkubációra” is szükség van. Ezt biztosíthatja az

átmeneti foglalkoztatásnak a nyílt munkaerőpiacra átvezető, egyfajta „zsilipként” működő rendszere a szociális gazdaság keretei között.

Halmajugra Önkormányzata valamennyi olyan országos, megyei és kistérségi programban részt vesz, amely a roma közösség felzárkóztatását célozza. A problémák beazonosításán túl a település vezetői a fejlesztési lehetőségek felé is nyitottak. Utóbbi két tényezőt az alábbi táblázat szemlélteti:

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlőségének vizsgálata	
Beazonosított problémák	Fejlesztési lehetőségek
<ul style="list-style-type: none"> • otthoni szocializáció hiánya • oktatási problémák (hiányzás) • szegénység • foglalkoztatási hiány/ növekvő munkanélküliség • munkára alkalmas egészségügyi állapot hiánya • megfelelő tanfolyamok hiánya • napi meleg étkezés • szakképzetlenség • hiányzik a tehetséges fiatalok továbbfejlesztése • egészségügyi szolgáltatáshoz való hozzájutás nem teljes körű • alacsony iskolai végzettség • lakáskörülmények (megfelelő bútorzat hiánya, egy helyen 8-10 fő lakik elhelyezésük szűkös, nincs megfelelő mennyiségű fekhely, hiányoznak a tisztálkodási lehetőségek) • sok az adósságcsapdába került családok száma • külföldi idénymunkások (román roma munkások) • a közüzemi számlák felhalmozódás miatt a lakosság adósság-állományának újratermelődése 	<ul style="list-style-type: none"> • szülők motiváltságának növelése • roma pedellusok és pedagógusok képzése, számának növelése • családsegítő közreműködése • védőnők közreműködésének, szociális szövetkezetek tevékenységi körének bővítése, szélesítése • közfoglalkoztatás további fejlesztése, a szükséges tárgyi eszközök biztosítása • szűrővizsgálatok fejlesztése • jó gyakorlatok átvétele • szociális ellátás fejlesztése • tehetséggondozás • közmunkaprogramok fejlesztése • képzések indítása, szakképesítés megszerzése • megfelelő tananyagok fejlesztése a tanfolyamokhoz • felzárkóztató képzésekkel kapcsolatos pályázati források • munkaügyi központ bevonásával foglalkoztatási pályázat a törvényi háttér figyelembevételével • a családok elszegényesedésének folyamatos figyelése • öntevékenységre nevelés

A Dél-Mátra Helyi Akciócsoport Helyi Vidékfejlesztési Stratégiája kapcsolódik a térség, így Halmajugra szükségleteihez is. Mivel a térségben jelentősen megnőtt a munkanélküliek aránya, fontos fejlesztési igény a gazdaságfejlesztés, amely lehetőséget teremt a foglalkoztatás bővítésére, illetve a meglévő munkahelyek megőrzésére.

A helyi gazdaságfejlesztés keretében segítik a helyi közösségeket, hogy települési és mikrotérségi szinten újjászervezzék helyi gazdaságukat, kialakuljanak a minél közvetlenebb helyi termelői-fogyasztói kapcsolatok. Ennek keretében felkarolják a helyi termékeket, megteremtik a helyi feldolgozás és értékesítés lehetőségeit, a helyi termékekkel és fenntartható fogyasztással kapcsolatos szemléletformálást végeznék, ösztönzik a térségben a megújuló energiatermelést és térségi komplex program keretében történő működés modelljének kialakítását. A hagyományos kézműves tevékenységek számára kedvezőbb működési körülményeket teremtenek, felméri és tudatosan építik kézműves hagyományaikat, lehetőségeiket. A munkaerőpiaci problémák szükségessé teszik, hogy szociális gazdaság keretében igyekezzenek visszavezetni az embereket a munka világába.

Hosszútávú cél a 20-64 éves népesség foglalkoztatási rátájának 75 százalékra emelése, többek között a fiatal, az idősebb, illetve az alacsony képzettségű munkavállalók nagyobb mértékű foglalkoztatása. A Dél-Mátra Helyi Fejlesztési Stratégiájában 3 specifikus célban is szerepel a foglalkoztatás bővítésének lehetősége: vállalkozásfejlesztés, térségi szolgáltatásfejlesztés, humán erőforrás fejlesztés.

3.3. ELTÉRŐ JELLEMZŐKKEL RENDELKEZŐ TELEPÜLÉSRÉSZEK

3.3.1. TELEPÜLÉSRÉSZEK KIJELÖLÉSE, PONTOS LEHATÁROLÁSA, A LEHATÁROLÁS INDOKLÁSA, TÉRKÉPI ÁBRÁZOLÁSA, A LEHATÁROLT TELEPÜLÉSRÉSZEK RÖVID BEMUTATÁSA

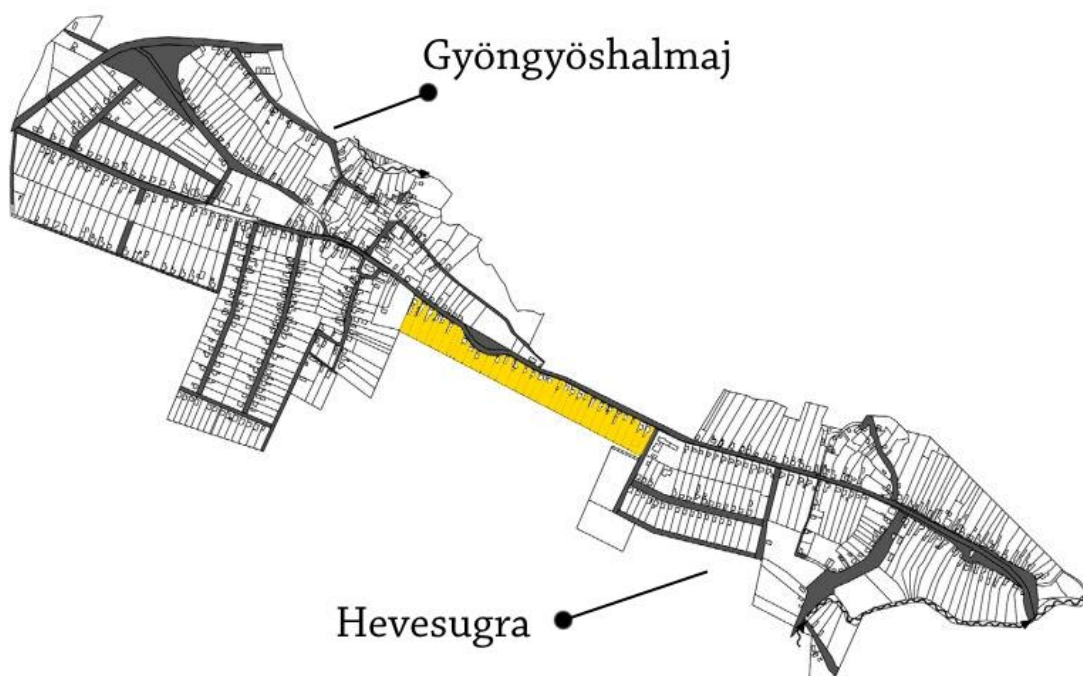
Halmajugra Heves megye középső részén, a 3. számú főút mellett fekvő község. Gyöngyöstől 10 km-re, a megyeszékhelytől pedig – Egertől – 36 km-re fekszik. A község a Mátraalja délkeleti részén, a Bene-patak déli oldalának magasabban fekvő területein helyezkedik el. Igazgatási területe keleten a Nyiget-patak völgyéig terjed, máshol természetes határa nincs.

Halmajugra Gyöngyöshalmaj és Hevesugra 1950-ben történt egyesülése után önálló községként jött létre. 1978-tól Detk társközségeként 1990-től önálló önkormányzatként működik.

A település korábbi mezőgazdasági profilja jelentős mértékben átalakult, amikor a mátraaljai lignitkészletre alapozva erőmű létesült. A külterület jelentős része mezőgazdasági termelésből kivett bányaterület. Ez a bányaterület a község belterületét szinte körülöleli. Az erőmű által felhagyott területek rekultiváció után újból művelhető szántók illetve erdőterületek lehetnek.

A felszínt a délkeleti irányú széles dombhátak és a köztük húzódó patak völgyek jellemzik. A terület tengerszint feletti magassága 130-170 mBf között van.

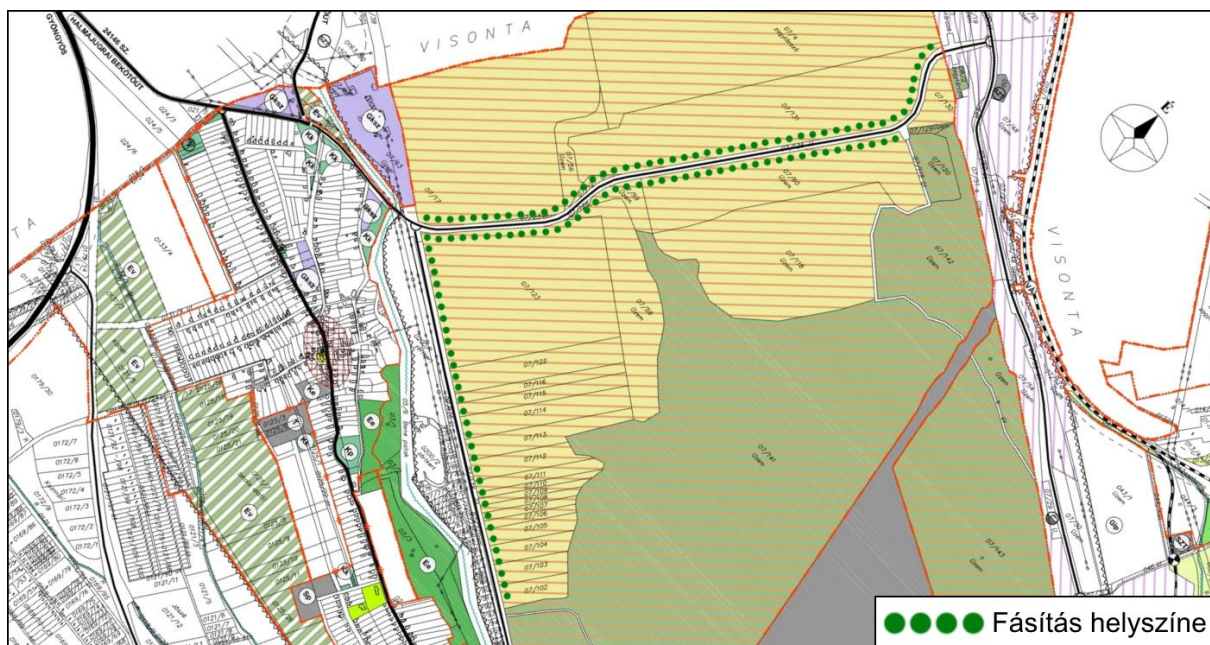
A két falu egybeolvadásával létrejött Halmajugra településszerkezetében napjainkban is jól elkülönül a két településrész. A kapcsolatot egy féloldalas beépítésű utcaszakasz teremti meg. (A térképen sárgával jelölve.) Az új lakótelkeket Halmaj irányába, a magasabban fekvő területeken javasolt kijelölni.

3.3.2. EGYÉB SZEMPONTBÓL BEAVATKOZÁST IGÉNYLŐ TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA, TÉRKÉPI ÁBRÁZOLÁSA ÉS HELYZETELEMZÉSE (POTENCIÁLIS AKCIÓTERÜLETEK):

A környezeti levegő minőségét a háttérszennyezésen túl a településsel szomszédos Mátrai Erőmű működése, légszennyező anyag kibocsátása, a „Visonta-I.-SZÉN” bányatelek területén folytatott külszíni bányafejtés és szállítás, valamint a közúti közlekedés határozza meg. A kialakult gazdasági területen megvalósítható új gazdasági tevékenységek során csak olyan technológiát alkalmazhatnak, amelyeknek mind a pontszerű mind a diffúz légszennyezőanyag kibocsátása a környezeti előírásoknak megfelelő.

A környezeti levegő minőségének javítása érdekében csökkenteni kell a levegőbe kerülő légszennyező anyagok mennyiségét, illetve lokalizálni kell a szennyeződést. A pontszerű kibocsátások csökkentése mellett törekedni kell a diffúz légszennyezések, a szélrózsió, a felporzás megakadályozására (mezővédő tájfásítás, erdősítés, utcafásítás). Az utcák szilárd, pormentes burkolatának tisztántartását a levegőtisztaság-védelem érdekében rendszeresen kell végezni. A tisztán tartott burkolt felületű utakon minimális a felporzás. A kibocsátás csökkentése mellett a környezeti levegő minősége, „kondíciója” a növényzettel fedett területek növelésével, fásítással javítható. Az utcafásítási és tájfásítási program megvalósítása többek között ezért kívánatos. A belterületi és a belterület közelében lévő fásított zöldfelületek, erdők segítenek a légszennyezés lokalizálásában a környezeti levegő kondicionálásában.

A Mátrai Erőmű Bányaüzeme a tájrendezés eredményeként véglegesen kialakuló rézsűfelületek és síkok erdősítését a technikai rendezést követően, az erózió, defláció elleni védelem érdekében, az esztétikai és tájba illesztési szempontokat figyelembe véve folyamatosan végzi. A rézsűket és egyéb meddőhányó felületeket enyhe dőléssel, lépcsők és teraszok mellőzésével, a pangó vizek kialakulásának kerülésével alakítják ki. Rézsűvédelem szempontjából úgy az eredés, mint a védelmi hatást illetően leghatékonyabb az akác telepítése. Az erdősítés során azonban csökkenteni kívánják az akác túlsúlyát a hazai őshonos fafajták javára, így kísérleti jelleggel rezgőnyár, kecskefűz, mezei és tatár juhar, nyír és kökény telepítésére kerül sor. A bányászattal érintett területen a humusz letermelését a nagygépes technológiában úgy oldják meg, hogy a humusz a hányó legfelső rétegébe kerüljön, elősegítse ezzel a minél gyorsabb talajképződést.